

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Yetmiş dokuzuncu Birleşim

8. V. 1953 Cuma

İçindekiler

	Sayfa	Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	118:119	
2. — Havale edilen kâğıtlar	119	
3. — Yoklama	120	
4. — Başkanlık Divanının Kamutaya sunuşları	120	
1. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Adalet Vekâletine bağlı Yüksek Hukuk Kurulu kurulmasına ve yürürlükte olan kanun ve tüzüklerin tek metinde derlenmesine dair olan kanun teklifinin gündeme alınması hakkında önergesi (4/345, 2/303)	120	
5. — Görüşülen işler	121	
1. — Turizm Endüstrisini Teşvik kanunu lâiyhası ile Antalya Mebusu Burhanettin Onat ve 122 arkadaşının Turizm Endüstrisini Teşvik kanunu teklifi ve Geçici Komisyon ile Çalışma Komisyonu raporları (1/341, 2/342)	121:132	
2. — Karayolları Trafik kanunu lâiyhası ve Bayındırlık Komisyonu ile Geçici Komisyon raporları (1/242)	132:150	
6. — Sorular ve cevaplar	151	
1. — Yazılı sorular	151	
1. — Malatya Mebusu Nuri Ocakçıoğlu'nun, Malatya Vilâyetine bağlı kaza, nahiye ve köylerin sulama ve içme suları işlerine, Darende'ye elektrik cereyanı verilmesi işine bir an evvel başlanılmasına, Pütürge'nin Şiro Irmağı üzerindeki köprü'nün yapılmasına ve bütün kaza yollarını Malatya'ya bağlayacak Devlet yolları, kaza ve köy ve içme suları için 1952 yılı Bütçesinde ne kadar tahsisat verilmiş olduğuna ve şimdiye kadar neler yapıldığına dair sorusuna, Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoğlu ve İçişleri Vekili Etem Menderes'in yazılı cevapları (6/952)	151:161	
2. — Tekirdağ Mebusu Şevket Mocalan'ın, Tekirdağ'ın imar işleri hakkında mahallinde yaptırılan tetkikata ait müfettiş raporunun ne vakit bildirileceğine, gümrük muafiyetinden faydalanılmıyarak yüksek fiyatla su boruları satın alınmasının ve hastane inşaatında betonarme işlerinin yüksek fiyatla verilmesinin suiistimal olup olmadığına dair sorusuna, Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoğlu'nun yazılı cevabı (6/1023)	161:165	
3. — Ordu Mebusu Naşit Fırat'ın, İnebolu Limanının inşaatına ne zaman başlan-		

diğına, bugüne kadar yıl itibariyle sarfedilen paraların miktarı ile limanın hangi tarihte ikmal edilmiş olacağına, inşaat projesinde değişiklik yapıp yapılmadığına

ve 1 Mart 1953 günü vukubulan fırtınadan tesislere bir zarar gelip gelmediğine dair sorusuna, Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoglu'nun yazılı cevabı (6/1029) 165:166

1. — CEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Sayın üyelerden bâzılarına izin verilmesine, Bu toplantı yılı içinde iki aydan fazla izin alan Kırklareli Mebusu Sıtkı Pekkip'in tahsisatına dair Riyaset tezkereleri okunarak onandı.

Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Cumhuriyet Merkez Bankasının 1939 - 1945 yılları arasındaki altın stokunun miktarına ve 1945 yılından sonraki azalma sebepleriyle hali hazır döviz durumuna ve döviz açığını kapamak için alınan tedbirlere, dış ticaret politikamızın esaslarına, ithalâta tahdit vaz'edildiğinin doğru olup olmadığına ve dış ticaret muvazenemizin lehimize dönmesini sağlamak üzere ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair sorusuna, Maliye, Ekonomi ve Ticaret vekilleri cevap verdiler.

Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, mesken buhranına ve kiralara karşı gereken tedbirlerin Devlet tarafından ele alınmasına, Emlâk Kredi Bankasının Ankara'da yapılan apartmanlara tahsis ettiği kredi miktarı ile, yapı kooperatiflerine ve dar ve az gelirli vatandaşlara yaptığı kredi miktarına, Millî Korunma Kanunu muvacehesinde mesken ve kira dâvasının bir kül olarak halli için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne, Namıkkemal Mahallesindeki binaların memur ve işçilerden az gelirli olan vatandaşlara kat kat satılması hakkındaki söylentilerin doğru olup olmadığına dair Başvekiliden olan sözlü sorusuna, Devlet Vekili Fethi Çelikleş cevap verdi.

Yozgad Mebusu Yusuf Karşioğlu'nun, dilenciliği menedecek tedbirlerin alınması hakkındaki kanun hükümlerinin şimdiye kadar yerine getirilmemesi sebebine dair sorusuna, İçişleri Vekili cevap verdi.

Muğla Mebusu Cemal Hünel'in, süngerci ve

balıkçılara yardımda bulunulmasının düşünülüp düşünülmediğine dair sorusuna, Ekonomi ve Vekilinden olan sözlü sorusu, kendisi oturumda hazır bulunmadığından gelecek birleşime bırakıldı.

Denizli Mebusu Baha Akşit'in, küçük sanatların yayılması, gelişmesi, bugünkü içtimai ve iktisadi şartlara uygun bir şekle getirilmesi ve bu sanat erbabının kalkınması, el dokumacılığının inkişafı ve dokumacılara kredi temini hususlarında ne gibi tedbirler düşünüldüğüne ve Denizli'deki Apre - Boya santralinin el dokumalarını işliyen bir fabrika haline getirilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair sorusuna, Ekonomi ve Ticaret Vekili cevap verdi.

Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Topkapı Sarayı Müzesiyle diğer müzelerimizdeki bâzı tarihî eserlerin Paris'te bir sergide teşhir edilmek üzere Fransa'ya gönderilmesi kararının ne gibi fayda ve mülâhazalara mebnî verildiğine dair sorusuna, Millî Eğitim Vekili tarafından cevap verileceği Devlet Vekili Celâl Yardımcı tarafından beyan olunduğundan soru, gelecek Birleşime bırakıldı.

Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Demokrat İzmir Gazetesinin İzmir Belediye Başkanı Rauf Onursal ile Belediye Daimî Encümen âzaları hakkındaki iddialarının doğru olup olmadığına dair Başvekiliden olan sözlü sorusuna, Devlet Vekili Celâl Yardımcı ile İçişleri Vekili cevap verdi.

Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, bir bakanın her hangi bir siyasi parti il kongresinde başkanlık divanında görev kabul etmesinin nasıl mütalâa edilmekte olduğuna dair Başvekiliden olan sözlü sorusuna, Devlet Vekili Celâl Yardımcı cevap verdi.

Çanakkale Mebusu Bedi Entüstün'ün, Çanakkale'nin iktisaden kalkındırılması için mahallen tetkikata memur edilen heyetin raporu hakkında ne düşünüldüğüne dair sorusuna, Ekonomi ve Ticaret Vekili cevap verdi.

Antalya Mebusu Burhamettin Onat'ın, Tunus meselesinde Hükümetin noktai nazarına dair sorusu, ilgili vekil hazır bulunmadığından gelecek Birleşime bırakıldı.

Diyarbakır Mebusu M. Remzi Bucak'ın, İstiklâl Gazetesinin 18 Kasım 1952 tarihli nüshasındaki (memleket bütünlüğünü parçalayıcı) neşriyat hakkında bir takibat yapıp yapılmadığına dair sorusunu, Adalet Vekili cevapladı.

İsparta Mebusu Said Bilgiç'in, 1944 senesinde milliyetçilerin mâruz kaldıkları işkencelerin vukubulmadığı Ulus Gazetesinde neşredilen makaleler hakkında ne düşünüldüğüne, işkence hâdisesi üzerinde bir tahkikat yapıp yapılmadığına ve failerin bugün hangi vazifelerde istihdam edildiklerine dair Başvekilden olan sözlü soru-

suna, Devlet Vekili Celâl Yardımcı cevap verdi.

İsparta Mebusu Said Bilgiç'in, Türkiye Millî Talebe Federasyonu tarafından yabancı memleketlere tertiplenen seyahatlere ve talebe federasyonuna şimdiye kadar yapılan para yardımının miktarına dair sorusu, Millî Eğitim Vekili hazır bulunmadığından gelecek Birleşime bırakıldı.

Kars Milletvekili Sırrı Atalay, Kars'ta hüküm süren şiddetli ve devamlı kış sebebiyle hayvanların beslenmesini temin için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair Başvekilden olan sözlü sorusunu geri aldı.

8 . V . 1953 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Reisvekili
Kayseri Mebusu
F. Apaydın

Kâtip
Çanakkale Mebusu
Ö. Mart

Kâtip
Gaziantep Mebusu
A. Ocak

Sorular

Sözlü soru

1. — Mardin Mebusu Mehmet Kâmil Boran'ın, Reiscumhurun son seyahati ve bu seyahatte iradettiği nutuklar hakkındaki sözlü soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1059)

Yazılı sorular

1. — Kayseri Mebusu İsmail Berkok'un, bugünkü tedris mevzuu ve tatbik edilen programlar hakkında ne düşünüldüğüne dair olan yazılı soru

önergesi, Millî Eğitim Vekâletine gönderilmiştir (6/1060)

2. — Sinob Mebusu Nuri Sertoğlu'nun, Dumlupınar kazası kurulması hakkındaki isteğin 1953 yılında nazara alınıp alınmayacağına dair olan yazılı soru önergesi, İçişleri Vekâletine gönderilmiştir. (6/1061)

3. — Kastamonu Mebusu Hayri Tosunoğlu'nun, eczacılar ve eczaneler hakkındaki yazılı soru önergesi, Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletine gönderilmiştir. (6/1062)

2. — HAVALA EDİLEN KAĞITLAR

Raporlar

1. — Adli Tıp Müessesesi kanunu lâyihası ve Adalet, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Bütçe komisyonları raporları (1/469) (Gündeme);

2. — Denizeilik Bankası Kanununun geçici 2 nci maddesine göre yapılması gereken tasfiyeye ait müddetin uzatılması hakkında kanun lâyihası

ve Ulaştırma, Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/557) (Gündeme);

3. — Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'nun, Devlet, belediye ve emvali metrukeden veya mübadillere muhtas emvalden haksız olarak mal iktisap edenlerin bu mallarının istirdadı hakkında kanun teklifi ve Anayasa, Geçici Adalet ve Maliye komisyonları raporları (2/42) (Gündeme).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,10

REİS — Reisvekili Şevki Yazman

KATIPLER : İbrahim Kirazoğlu (Kayseri), Ömer Mart (Çanakkale)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapıyoruz.

(İsparta seçim bölgesine kadar yoklama

yapıldı)

REİS — Çoğunluk var, oturumu açıyorum.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ KAMUTAYA SUNUŞLARI

1. — *Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Adalet Vekâletine bağlı Yüksek Hukuk Kurulu kurulmasına ve yürürlükte olan kanun ve tüzüklerin tek metinde derlenmesine dair olan kanun teklifinin gündeme alınması hakkında önergesi (4/345, 2/303)*

7 . V . 1953

T. B. Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına
Ankara

Yüksek Hukuk Kurulu kurulmamsına ve kanun ve tüzüklerin tasfiyesine dair olan kanun teklifim, aylardır intaç edilmemiştir.

İşbu teklifimin gündeme alınmasını rica ederim. Saygılarımla.

Zonguldak Miletvekili
Abdurrahman Boyacıgiller

GEÇİCİ ADALET KOMİSYONU BAŞKANI
RİFAT TAŞKIN (Kastamonu) — Efendim; Geçici Adalet Komisyonumuz, Şubat evailinde teşkil edildi. Şubat avasıtında işe başladı. Bize müdevver olan işler arasında sayın Abdürrahman Boyacıgiller arkadaşımızın bir teklifi vardır.

Bize devredilmiş bulunan on üç işi müzakere etmek için, kendi takdirimize göre bir program yaptık Bunlardan dokuzunu ikmal etmiş bulunuyoruz.

Şimdi elimizde bulunan Çocuk Mahkemeleri

hakkındaki Kanuna başlıyoruz. O kanundan sonra Abdürrahman Beyin teklif ettiği kanuna sıra gelmiştir. Binaenaleyh bu işde hiçbir gecikme yoktur. Hiçbir vakit inhiraf etmediğimiz kendimizce tertip ettiğimiz programı tatbik ediyoruz. Mahaza takdir Yüksek Meclisinizindir.

REİS — Abdürrahman Boyacıgiller burada mı? (Yok sesleri)

Bu taktiri reyinize arzedeceğim. Taktir kabul buyurulduğu takdirde teklif sahibinin bu teklifi havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna gidecektir. Taktiri kabul buyuranlar işaret versinler.. Etmeyenler.. Taktir kabul edilmiştir.

Gündeme geçiyoruz.

Gündemle ilgili bir taktir vardır, onu okuyacağız.

Sayın Başkanlığa

Kanunların sorulardan önce konuşulmasını arz ve teklif ederim.

Burdur Mebusu
Mehmet Özbey

REİS — Taktiri kabul buyuranlar.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir. Karar gereğince kanun teklif ve tasarıların müzakeresine geçiyoruz.

Birinci maddede Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu lâyihası vardır.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Turizm Endüstrisi Teşvik Kanunu Lâyhâsı ile Antalya Mebusu Burhanettin Onat ve 122 arkadaşının Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu Teklifi ve Geçici Komisyon ile Çalışma Komisyonu raporları (1/341, 2/342).*

REİS — Efendim, Hidayet Aydıner arkadaşımızın bir takriri nazara alınarak 12 nci maddede ile komisyona havale edilmişti. 12 nci maddede komisyondan gelmiştir. Komisyon raporunu okuyoruz.

T. B. M. M.

Çalışma Komisyonu
Esas No. 1/341, 2/342

Karar No. 10. Ankara, 5.V.1953

Yüksek Reisliğe

Komisyonumuzun 4 . V . 1953 tarihli toplantısında Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu lâyihasının 12 nci maddesinin son fıkrasının tayyî hakkında Konya Mebusu Hidayet Aydıner'in, 30 . IV . 1953 tarihli Umumi Heyet toplantısına vermiş olduğu ve dikkate alınmak üzere Komisyonumuza havale edilmiş bulunan takriri etrafında yapılan müzakere sonunda :

Turizm belgesi almış müesseselerin lâyihasının 12 nci maddesinde bildirilen yabancı Devlet tebaahî mütahassıs şahıslar (Garson ve benzeri işçiler hariç) müddetlerinin temdidi hususunda İcra Vekilleri Heyetine verilen yetkinin bu müesseselerin işletilmesinde lüzumlu personele tahsisi, 11 nci madde metninde yazılı nispet sabit kalmak şartıyla zarurî görülmüştür. Şöyle ki: Komisyonumuzca yeniden hazırlanarak Umumi Heyete arz edilmiş bulunan metinde miktar artırılmasına ait kısım çıkarılmış; % 15 nispeti içinde mütalâa edilen garson ve benzeri işçiler hariç tutulmak suretiyle lüzumu halinde mahdud şahıslardan bazılarının müddetlerinin temdidi yetkisi 11 nci maddede kabul edilen tahditten mülhem olunmak suretiyle İcra Vekilleri Heyetine verilmesinin muvafık olduğu kabul edilmiştir. Böylece 11 nci maddedeki üç senelik müsadde tahdide imkân bırakmayan bir keyfiyet olmayıp bunun icra organını temditte âzami dikkat ve hassasiyete sevkedeceği ve fakat yeni kurulan endüstrinin 3 senelik zaman zarfında her türlü ihtiyacın karşılanmayacağı düşüncesiyle ve kendi personeline çalışmak arzusu izhar edecek

müteşebbislere kolaylık temini bakımından kanunun ruh ve prensiplerine uygun bulunduğu komisyonumuzca yeniden tesbit ve evvelki metin aynen kabul edilmiştir.

Heyeti Umumiyenin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Çalışma Komisyonu Reisi Y.	Kâtip
Sözcü	Giresun
Aydın	Doğan Köymen
Namık Gedik	
İstanbul	Kocaeli
Söz hakkım mahfuzdur	Y. Kışioğlu
A. Topcu	
Zonguldak	
C. Kıpçak	

HİDAYET AYDINER (Konya) — Arkadaşlar, bir memleketin hukukiyatı prensiplere istinat eder. Enebilerin Türkiye'de çalışmaları hakkında da iki prensibimiz vardır.

Birincisi sermayesiyle çalışmak isteyenlerdir, ki onlara kapılarımız ardına kadar açıktır.

İkinci kısım : Yalnız sâyiyle Türkiye'de çalışmak isteyen enebilerdir, ki bunlar hakkında 2007 sayılı (Küçük Sanatlar Kanunu) ile esaslı prensipler vaz' edilmiştir. Turizm Endüstrisini Teşvik Kanununun 11 nci maddesiyle bu umumi ve küllî kaidenin bir istisnasını yapmış bulunmaktayız. 11 nci madde yüksek heyetinizi üç saat işgal etmiştir, yüksek heyetinizi üç saat işgal eden bu maddenin müzakeresi sonunda vardığımız neticei katiye şudur ki : İstihdam edilen bu şahısların nispeti yüzde on beşi ve hizmeti müddeti de üç seneyi geçmeyecektir, yüksek heyetiniz onu bu şekilde kati bir karara bağlamıştır. Bu kayda tekrar bir istisna koymak, ana prensipleri, esas prensipleri yani küçük sanatların Türk ferdlerine hasrı hakkındaki prensipleri baltalamaktadır. Şayet 11 nci madde hakkında ayrıca bir istisna hükmü konacak idise 11 nci maddeye ikinci bir fıkra ilâve etmek lâzımgelirdi. Şayanı hayrettir ki böyle bir fıkra bu maddeye konulmamış, 12 nci maddeye bir kaçamak yol ile ikinci bir fıkra eklenmiştir. 12 nci maddeye eklenen bu 2 nci fıkra, 11 nci maddeye konulan prensibi tamamen ortadan kaldırmakta ve Basın - Yayın ve Turizm Umum Müdürlüğünün teklifi ile mis-

kalle verdiğimiz 3 senelik müddet, namahtut olarak 5, 10, 30 sene de devam edecek. Bu müddetin ne kadar olacağı ancak Allahca malumdur.

Binaenaleyh Basın - Yayın Umum Müdür-lüğünün teklifi ile Heyeti Vekileye böyle bir salâhiyet vermek yanlış bir hükümdür.

Arkadaşlar, bir kere prensip olarak bir ka-nunun hükmünü, Heyeti Vekile kararının iptal etmesi, hukuka aykırıdır, prensiplere aykırıdır. Bizim maksadımız nedir? 3 sene bu adamları çalıştıracamız, onlar Türklere turizm sanatını öğretecekler. Arkadaşlar, 3 senede insan üniver-siteden mezun olur. Bendeniz 3 senede üniver-siteden mezun oldum. Yüksek heyetinizde bir-çok arkadaşlar 3 senede hukuktan mezun ol-muştur. Binaenaleyh turizm endüstrisi nasıl bir ilimdir ki 3 senede Türklere onu öğrenemiyecek de bunu temdit ediyoruz? Ve üç seneyi ne kadar temdit ediyor? Belli değil belki 25 sene, 30 sene.

Arkadaşlar, bu kanunun hikmeti vaz'ına aykırıdır, maksadı içtimaiye aykırıdır. Küçük sanatların Türk vatandaşlarına hasrı hakkındaki Kanun Türk vatandaşlarını himaye etmekte-dir. İlerde vatani için kanını dökecek olanlar onlardır, onların cepheden döndükten sonra ekmek istemek hakkıdır, biz onlara iş vermek mecburiyetindeyiz. Binaenaleyh yalnız midesi ile buraya merbut olan yabancılara memleketi nasıl terkedebiliriz. (Bravo sesleri).

Arkadaşlar, diğer taraftan komisyon bu noktai nazarında ısrar etmekle kendi istihdaf ettikleri gayeyi baltalamaktadırlar. Bir ya-bancı şahıs farzediniz ki, bu müsaade ile bu-raya gelmiştir. Çalışıyor fakat yanındaki Türklere kendi sanatını, kendi maharetini öğretmez. Öğretmemekle o ecebi kendisine olan ihtiyacı devam ettirmek istiyecektir. Yani Türklere öğretmez, o sanatı, kendi nefsinde bir ilmi mahsusmuş gibi kıymetlendirir ve dai-ma burada kalmayı temdit ettirir. (Doğru ses-leri).

Bu ciheti nazarı dikkati âlilerine arzederim. Biz ecebileri Türklere bu işleri öğretmeleri için getiriyoruz, bu vaziyette üç sene temdit edilmekle ilennihaye kalmasını temin eder.

Arkadaşlar, geçen de arzetmiştim. Her şey-den evvel kendi memleketimize itimat etmeli-

yiz. Eski Nafia Vekili Muhtar Bey Hicaz de-miryolunu yapan zattır. Meclis huzurunda de-di ki : Türklere şimendifer işletemez. Anadolu hattının satın alınmasına muarızım. Çünkü iş-letemeyiz, diyordu. Hâdisat bunu tekzip etmiş-tir. Türk şimendiferciliği bizim yüz akımızdır. Yarın Türk turizm endüstrisi de bu mem-leketin yüzü olacaktır. Kendi vatandaşları-mıza itimatsızlık gösterip üç sene sonra her hangi bir umum müdürün hoşuna gitti diye bu personeli Heyeti Vekileden karar almak sure-tiyle namahtut surette Türkiye'de ikamet et-tirmek 2007 sayılı Küçük Sanatlara ait Kanu-nu baltalamaktır.

Komisyonun raporunun reddiyle tay teklifi-min kabulünü rica ederim.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Mu-terem arkadaşlar, büyük emek sarfetmeden memleketi en kısa zamanda iktisaden yükseltme-ye mâtuft bütün cihanca kabul edilmiş, tecrübe edilmiş bir müessese kurmak istiyoruz; Turizm Endüstrisi. Bilmünasebet daha evvel de arzettiğim gibi, bunun dayandığı; dayanacağı muayyen temeller vardır. Muafiyetler, kolaylıklar ve bunun yanında gelecek turistlerin istirahatini temin etmek için lâzımgelen personel.

Arkadaşlar, hakikaten bu mevzuda çok söz söylendi. Çok münakaşa edildi. Ortaya bedahat derecesinde konmuş olan hususlar hiç konuşulmamış gibi tekrar çevrilip çevrilip huzuru-nuza getiriliyor.

Arkadaşlar, sanılıyor ki, ecebi personel kullanmak nevama vatanperverliğe münafidir gibi bir mâna çıkartılmak isteniyor.

Arkadaşlar, tek vatanperver millet biz mi-yiz dünyada? Dünyada turistik tesisler kura-cak tek millet biz miyiz? Memleketimizde bütün evsafıyla turistik vasıfta bir otel kurmak istiyoruz. Misal olarak Hilton otellerini arzediyo-rum. Bizim Hilton Otelinin mukavelesi bura-da yapılırken, aynı şekilde İngiltere ve İspanya'da, aynı şirketle bir mukavele yapmış oldu. Bu oteller İngiltere ve İspanya'da bitmiş ve iş-lemeye başlanmıştır. Biz hâlâ bitireceğiz diye uğraşyoruz. Bugün dünyanın her tarafında, Avrupa'da ve Amerika'da, dünyanın arzettiğim gibi, her tarafında, bu gibi turistik tesisle-rin müstahdemleri muayyen bazı şirketlerin ve bazı muayyen kimselerin elindedir. Fransa'da,

İtalya'da otelcilerin ve gazinocuların çoğu İsviçrelidir. Cenubi Amerika'da ise turistik tesislerin idaresi de Almanların elindedir. Bu Hükümetlerin hiçbiri birgün kalkıp, Brezilyalılar' dururken neden Almanlara veriyoruz dememişlerdir. Fransızlar da, Fransızlar dururken neden İsviçrelilere veriyoruz dememişlerdir. Bunun ihtisas işi olduğunu bilirler arkadaşlar.

Şimdi bu maddenin ikinci fıkrasında - ki geçen sefer karışıklığa geldiği muhakkak - garson ve emsali hariç bazı mütehasıs müstahdemlerin üç seneden fazla istihdamı icabettiği takdirde bunların müddetlerinin uzatılması hakkında Heyeti Vekileye salâhiyet verilmesi mevzu-bahstir. Buna da çok görüyorlar arkadaşlar. Kıyamet kopacakmış gibi, muazzam bir cürüm işleniyormuş gibi, kanuni büyük bir hata yapılmış gibi, işi medreseye döküp reddetmeye kalkıyorlar. Bu milletin, bu Meclisin bir aklıselimi vardır. Öncelikle ve ivedilikle Heyeti Umumiyeve sevkettiği bu kanunun mâna ve mahiyetini bu Meclis biliyor. Binaenaleyh bir tesis kurarken memleketi en kısa zamanda âzami iktisadi seviyeye ulaştıracak olan bu müesseseyi kurarken bazı fedakârlıklar yapmak zaruretindeyiz. Bunu ileri sürerken orada Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü vardır. Arkadaşımız ona inanmıyor. Heyeti Vekilenin de hoşuna gidiyor. Şimdi Heyeti Vekilenin de hoşuna gittiği için Heyeti Vekile de vazife ve salâhiyetini suiistimal ederek, memleketin menfaatini feda ederek istihdam zamanını tezyit ettiriyor. Bütün bu işlerin devamı süresinde ancak iki veya üç defa ya olacak veya olmayacak bir iş için bu kadar evhama kapılarak, Heyeti Vekileye bile itimat etmiyerek, bunun reddini istemek, en kısa tâbiri ile haksızlıktır.

Binaenaleyh komisyon raporunun olduğu gibi kabulünü çok rica ediyorum.

REİS — Hidayet Aydın.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Muhterem arkadaşlar, Bürhanettin Onat arkadaşımız beni, konuşulmuş şeyleri tekrar etmekle itham ettiler. Ben kendilerini karara bağlanmış hususları ortaya atmakla itham edeceğim.

Meclis akliselime maliktir, dediler. Elbette akliselime maliktir. Yüksek Meclis, uzun müzakerelerden sonra üç sene hıttamında bir gün dahi kalmalarına müsaâde etmemiştir. Karara iktiran eden şeylerin üzerinde konuşmak yersiz

olur. Ben karar verilmiş olan şeyleri bozmak isteyen bir taaddiyi ortadan kaldırmak istiyorum. Kıyamet mi kopar, diyorlar.

Arkadaşlar, ecnebler buradan üç sene sonra giderlerse kıyamet mi kopar? Rica ederim. Kıyamet niçin kopsun?. Üç seneden fazla temdit edilirse kıyamet koparmış.. Rica ederim Türk milleti o kadar ahmak mıdır ki, üç sene zarfında getirttiği ecnebinin ihtisasını kavramasın. Üç senede biz bunun daniskasını yaparız. Kararname ile kanunun iptaline müncer olacak olan komisyon raporunun reddini rica ederim.

REİS — Komisyon buyurun.

ÇALIŞMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NAMIK GEDİK (Aydın) — Efendim, sayın arkadaşımın geçen birleşimde vermiş oldukları ve dikkate alınmak üzere komisyonumuza havale buyurulan teklifleri üzerine komisyonumuz yeniden meseleyi tezekkür etti ve biraz evvel yüksek huzurunuzda okunan raporu tanzim etti. Turistik belge alan müesseselerin dışardan getirecekleri yabancı tebaalı şahısların nispeti 11 nci maddede zikredilmiştir. 11 nci madde aynı zamanda bu müesseselerin bu nispet dâhilinde getirecekleri yabancı tebaalı şahısların miktarları yanında çalışma müddetlerini de tesbit etmiştir. Ayrıca kanunun kabul buyurmuş olduğunuz 13 ncü maddesinde, turistik müesseselerde çalışacak sanatkârların 2007 sayılı Kanunun içinde mütalâa edilen, bu hükme temas eden bir kısım sanatkârların da memleketimizde, bu müesseselerde bilâmüddet çalışmaları için Yüksek Meclisiniz 13 ncü maddeyi kabul etmiştir. Bunun dışında % 15 nispetinde bu müesseselere gelecek olan yabancı tebaalı şahısların mühim bir miktarı garson ve benzeri kategori içine dâhil olacaktır. Gayet az miktarı o müesseseyi çevirecek yüksek elemandan teşekkül edecektir. Türk işçisinin bu memleketteki çalışma haklarını korumak noktasından hareket edilerek 12 nci madde, müddetin temdidini bahis mevzuu olduğu zaman garson ve benzeri işçilere tatbik edilmeyeceline dair bir sarahat konmuştur.

Şu halde burada memleketimize gelip kurulacak ve çalışacak olan bir müessesenin devamlı ve verimli bir surette çalışmasını temin zımında o müessesenin bünyesinde asgari bir miktarda olan yüksek teknik ve mütehasıs persone-

lin üç senelik müddetin bitiminde müesseseler tarafından yapılacak talep üzerine Vekiller Heyetine bunların müddetlerinin temdidini hakkında maddeye koyduğumuz hüküm, bu müesseselerin faydalı mesailerine devamlarına imkân verecek bir hükümdür. Küçük sanatlarda Türk işçisinin çalışması garson ve benzeri işçiler demek suretiyle vikaye edilmiştir.

Arkadaşımız konuşmalarında; 11 nci madde kabul edildikten sonra 12 nci maddede kaçamak bir hüküm getirmek suretiyle, birinci hükmü kaldırır vaziyete düştüğümüzü iddia ettiler. Kendileri de pekâlâ takdir ederler ki, Yüksek Meclisin huzuruna, bu Meclis içinden gelen bir komisyon böyle kaçamak bir hükmü ne sunmaya esaret eder, ne de Yüksek Meclisten böyle bir şey sâdır olur.

Prensip üzerinde durdular ve dediler ki; kanunun 11 nci maddesine böyle bir katî hüküm koyduktan sonra, artık burada müddetin temdidini hususunda İcra vekilleri Heyetine, icabettiği zaman yetki vermek, kanun tedvin etmek bakımından o kanunun ruhuna aykırı bir hareket olur.

Arkadaşımız hukukçudur. Bendeniz, kendileri gibi bu mevzuda daha geniş salâhiyetle söz söylemek yetkisini haiz değilim. Ama yaşayan kanunlar içinde katî hükümleri İcra Vekilleri Heyetinin şu veya bu şekilde tatbik edeceğine dair hükümler de mevcuttur. Bu itibarla, prensip bakımından ortada bunun hilâfına konmuş bir hüküm mevcut değildir. Onun için komisyonumuzca üzerinde tekrar ehemmiyetle durulan bu 11 nci maddede kabul edilmiş olduğu şekilde bir had dâhilinde bu titizlikte, ileride İcra Vekilleri Heyetinin müddet temdidini hususunda dikkat nazarı çekilmiş, 11 nci maddede zikredilmiş olan istisnai ahvalde İcra Vekilleri Heyetine bir yetki kabul edilmiştir. Onun için, komisyonumuzca tanzim edilmiş olan bu metnin tasvibinize mazhar olmasını rica ederim.

REİS — Necip Bilge.

NECİP BİLGE (Niğde) — Muhterem arkadaşlar; Hidayet Aydıner arkadaşımız sözlerine başlarken iki prensipten bahsetti. Birinci prensip, memlekete yabancı sermayenin gelmesi hakkındaki Türk mevzuatının prensibi ki; kapıların tamamen ardına kadar açık olması. İkinci prensip küçük sanatların Türk işçilerine inhisar etmesi, yani yabancıların, Türk tâbiyetinde olma-

yanların bu sanatları icra edememeleri prensibidir.

Hakikaten vaziyet böyledir. Yalnız şu noktayı gözden uzak tutmamak icabeder. Sermayeye Türk kapılarının ardına kadar açık olduğunu söylemek ve bunu bir kanun maddesi halinde ifade etmek kâfi gelmez. O sermayenin memleket içerisinde emniyetle çalışmasını ve istikrarını da vaz'etmek lâzımgelir. Binaenaleyh biz burada bir turizm endüstrisi kurmak niyetinde olduğumuza göre ve yabancı sermayeden istifadeyi düşündüğümüze göre bu sermayenin memleketimizde emniyetle çalışabilmesi için kendisine ufak tefek emniyet kapılarını da kapamamaklığımız lâzımgelir. Yabancı sermaye buraya getirilirken kendisine işçiler bakımından % 15 bir istisna yapmaktayız. O % 15 işçinin memleket içerisinde muayyen müddet çalışabileceğini kabul ediyoruz. Ve Bakanlar Kuruluna, lüzumu halinde, bu işçilerin memlekette daha fazla bir müddet kalmaları hususunda karar vermek yetkisini tanıyoruz. Bu yetkiyi vermek hususunda hasis davranmıyalım, benim kanaatim budur. Çünkü Bakanlar Kurulu bu Meclisten seçilmekte ve Meclis namına bu salâhiyetleri kullanmaktadır. Binaenaleyh bir süi-istimale kaçacak olursa, onu vazifesinden uzaklaştırmak ve hattâ cezai mesuliyetlere kadar götürmek bu Meclisin salâhiyetleri içindedir, bunu da nazara almak lâzımdır;

Onun için ben de şahsan komisyon raporunun aynen kabulünü ve teklifin reddini rica ediyorum.

REİS — Hidayet Aydıner.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Efendim; buyurdular ki, garsonların hizmetlerinin temdidini mevzuubahis değildir, mütehasıs ve ehliyetli olanların temdidini lâzımdır.

Arkadaşlar; hakikaten böyle ise mütehasıslar için müddet konulması mahzurlu ise o hüküm buraya değil 11 nci maddeye koymak icabederdi, oraya konmayıp buraya konulması doğru değildir.

Buyuruyorlar ki : Enebi sermayedarlara kapıları açmak kâfi değildir, onlara lâzımgelen emniyeti, adamlarını Türkiye'de oturtmakla sağlamak lâzımdır. Arkadaşlar, böyle eenebiler gelecekse gelmesinler daha iyi. Bunlar birçok Türk vatandaşlarının ekmeğini elinden alacaktır, buna müsaade edilmemelidir, teklifimin kabulünü rica ederim.

REİS — Devlet Vekili Fethi Çelikbaş.

DEVLET VEKİLİ FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Muhterem arkadaşlar, sayın Aydınlar arkadaşlarımız teklifinin ruhunu teşkil etmek üzere sonunda, Türk vatandaşlarımızın emeğini elinden almak keyfiyetinden bahsettiler.

Gerek Komisyon Sözcüsü Namık Gedik arkadaşlarımız, gerekse Necip Bilge arkadaşlarımız meselenin bizim zaviyemizden, memlekete mümkün olduğu kadar fazla turist celbetmek için ne gibi tedbirler alınması lâzımgeldiği hususunda komisyonlarımızın ve şahıslarımızın görüşlerini ifade ettiler.

Şimdi, Turizm Endüstrisini Kurma tasarısının asıl gayesi, memlekete hakikaten fazla turist celbetmek için lüzumlu şartları, eğlence yerlerinde, lokantalarda, otellerde temin etmekten ibarettir. Bu şartlar bir kere temin edildikten sonra memlekete gelen turistlerin miktarı her yıl artınca yeni yeni lokantalar, yeni yeni eğlence yerleri ve oteller açılacak, binnetice eğlence yerlerinde çalışanların miktarı turist miktarı ile mütenasiben artmakta devam edecektir. Şu halde yabancı mütehasşis işçilerin çalıştırılması yalnız iç turistleri değil, dışardan gelecek turistleri tatmin edeceği için, yeni yeni turistlerin gelmesi devam edecek, gelenler memnun kalacakları için tekrar gelmek arzusunu izhar edecek ve yanlarına başkalarını da katılacaktır ve bu mekanizma içinde turizm endüstrisinde çalışan işçilerimizin miktarı artmakta devam edecektir. Turistlerin artması dolayısıyla memlekette turizm endüstrisi inkişaf etmiş olacak, bundan iktisadi, ziraî, ticarî sahalarda, tediye muvazenesinin inkişafında memleketimiz için hayırlı neticeler hâsıl olacaktır.

Binaenaleyh, bu hükümlerle alınan tedbirler, hali tevakkufta bulunan bir vaziyete göre değil, hali inkişafta bulunan bir vaziyete göre mütalâa edilmelidir. Bu itibarla komisyonun hazırladığı madde, Türk işçisinin bugün ve gelecekte menfaatlerini geniş ölçüde temin etmek maksadına mâtuftur. Hükümet de, Yüksek Heyetinizden, bu madde metninin aynen kabul edilmesini rica etmektedir arkadaşlar. (Reye, reye sesleri).

REİS — Komisyon raporunu reye arzedece-

ğim, kabul edilirse bu, aynı zamanda Hidayet Aydınlar arkadaşlarımızın tavrının reddi mahiyetinde olacaktır. Komisyon raporunu kabul edenler.. Etmeyenler.. Komisyon raporu kabul edilmiş ve Hidayet Aydınlar'ın tavrı reddedilmiştir. Şimdi 12 nci maddeye mütedair diğer tavrılar vardır, okutacağım. Evvelâ 12 nci maddeyi okutuyorum.

MADDE 12. — Bu müesseselerde yukarıki maddeye göre çalıştırılacak yabancı Devlet tebaalı mütehasşis şahısların memleket dışındaki şöretli müesseselerde en az üç yıl devamlı surette çalışmış olması şarttır. Bu müesseselerin işletilmesi için lüzumlu görülen yabancı mütehasşis şahısların (Garson ve benzeri eşhas hariç) çalışma müddetlerinin temdidî Besim - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğünün teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince yapılabilir.

REİS — Şimdi tavrılarını okutuyorum.

Y. Başkanlığa

12 nci maddenin ikinci fıkrasının 11 nci maddede ile sıkı alâkası dolayısıyla; 11 nci madde sonuna (Şu kadar varki) ibaresiyle başlamak üzere 11 nci maddenin fıkrası olarak kabul ve ilâvesini arz ederim.

Aydın
Cevat Ülkü

Yüksek Reisliğe

Şifahen arzettiğim sebeplerden dolayı kanunun 12 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki (garson ve benzeri eşhas hariç) tâbirinin kaldırılmasını arz ve teklif ederim.

Antalya Mebusu
Burhanettin Onat

CEVAT ÜLKÜ — Tavrımı geri alıyorum.

REİS — Cevat Ülkü tavrını geri almıştır.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Usul hakkında, bu tavrı reddedilmiştir.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Ben de tavrımı geri alıyorum.

REİS — O halde maddeyi son şekliyle reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

28 nci madde hakkında Çalışma Komisyonu raporunu okuyoruz :

Çalışma Komisyonu

Esas No. : 1/341, 2/342 Ankara, 6.V.1953
Karar No. : 11

Yüksek Reisliğe

Malatya Mebusu Hikmet Fırat tarafından 30 . IV . 1953 tarihli Birleşimde Umumi Heyete sunulan ve oradan da dikkate alınması kabul edilerek komisyonumuza havale edilmiş bulunan Turizm Endüstrisi Teşvik Kanunu tasarısının 28 nci maddesinin tadiline ait teklif etrafında komisyonumuzun 4 . V . 1953 tarihli toplantısında yapılan görüşmeler sonunda :

1580 sayılı Belediye Kanununun 15 nci maddesinde yazılı yetkileri tatbik sureti lâyihanın 33 ncü maddesinde tasrih edilmiş olduğu veçhile : Birinci maddede yazılı olan belge verilmiş müesseseler için Merkez Turizm Komitesinin tetkikından geçirilmiş özel yönetmeliklerle tâyin olunacağına göre, tarifelerin serbestçe tesbiti hususuna takririyle iştirak ettiği anlaşılan ve fakat sadece madde metninde bildirilen müddetler içinde serbestçe tanzim edecekleri tarife suretlerinin Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğüne gönderileceği gibi, belediye teşkilâtı varsa o yer Belediye Başkanlığına da sadece malûmat kabilinden bildirilmesinin ancak belediyeleri pnone etmek bakımından temenni mahiyetinde bir talep olabileceği; bunun ise aynı maddenin son fıkrasındaki ağır müeyyide hükümlerine raptedilerek madde içine bu şekilde ithal edilmesinin, tatbikatta bir takım mahzurlar tevhit edebileceği; bu bildiriş olmadığı takdirde, tatbikatın tamamen kontrolsüz kalabileceği hakkındaki endişenin vârit olmayacağı, Merkez Turizm Komitesinin tetkikından geçirilmiş özel yönetmeliklerle bu hususun teminat altına alınacağı 33 ncü maddede ayrıca zikredilmiş bulunduğu, bu itibarla madde (ve bulunduğu yerde belediye teşkilâtı varsa o yer Belediye Reisliğine) şeklinde bir ilâvenin yapılması lüzumunu ifade eden bu takririn reddi ile, maddenin evvelki ve lâyihadaki şekliyle kabul edilmesi lüzum ve kanaatine bir muhalife karşı ekseriyetle karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Heyeti Umumiyenin tas-

vibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Çalışma Komisyonu Reisi Y.

Sözcü
Aydın
N. Gedik
İstanbul
A. Topcu

Kocaeli
Y. Kişioğlu

Kâtip
Giresun
D. Köymen
Kırşehir
Muhallifim
H. S. Erkut
İmzada bulunmadı
Zonguldak
C. Kırçak

REİS — Rapor hakkında söz istiyen yoktur. Raporu oya arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir. 28 nci maddeyi okuyoruz.

MADDE 28. — Belge alan müesseseler oda, banko, tedavi, yemek, içki, eğlence, duhuliyeye, hizmet ve nakliye vasıtası, fiyat ve ücretlerini serbestçe tesbit edebilirler. Ancak bu müesseseler tesbit edecekleri tarifelerini ve icabı halinde bunlarda yapılacak mevsimlik değişiklikleri her yıl Ocak ayı içinde Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğüne bildirmeye mecburdurlar. Bu mecburiyete riayet etmeyen veya bildirdikleri tarifeden fazla talep edenler hakkında 27 nci madde hükümleri tatbik olunacağı gibi 20 nci maddenin (b) fıkrası hükümleri de tatbik olunabilir.

REİS — 28 nci maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 34. — Nakil vasıtaları işletenler müstesna olmak üzere, munhasıran bilet satışı ile iştigal eden turizm büro ve seyahat acenteleri, Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğünden ruhsatname almaya mecburdurlar.

Bu müesseseler, miktarı Merkez Turizm Komitesince takdir edilecek bir teminat akçası göstermekle mükelleftir.

Yukardaki fıkralarda kayıtlı mecburiyetlere riayet etmeyenlerin ticarethaneleri mahallin en büyük mülkiye âmirinin emri ile kapatılır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reyimize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 35. — Turistik ehemmiyet arzeden

yerlerle bu kanunla kurulması teşvik edilen turizm müesseselerinin kurulacakları yerlere müntehi olan veya oralarından geçen yolların süratle vücuda getirilmesini temin ve malî imkânlarını tesbit üzere Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü ile Karayolları Genel Müdürlüğü iş birliği yaparak bir program hazırlarlar.

Bu programın tatbiki için yolların bulunduğu vilâyet hususi idareleri ile belediye malî imkânları nispetinde karayolları Genel Müdürlüğüne yardımda bulunurlar.

AHMET KEMAL VARINCA (Gümüşane) — Efendim, zannediyorum bu kanunun en ehemmiyetli noktası bu maddedir. Çünkü esas plân şu oteller açılacak, lokantalar açılacak, güzel rahat edecekler. Fakat gezerken yine rahat edecekler. Onun için evvelâ yol yapılır.

Burada bir programdan bahsediliyor. Basın - Yayın Umum Müdürlüğü ile Karayolları Umum Müdürlüğü birleşecek ve bir program yapacaklar. Bu plânın tatbikinde mahallî idareler, belediyeler yardım edecek. Program yapmak kolay bir şeydir. Bendeniz bu işde eğer turistik endüstriden amelî bir fayda bekliyorsak şuna kaniim; evvelâ yollarımızı yapalım. Yol yapmadan, otel, şu bu, çalgıcılar malgıcılar para etmez. Çünkü turist rahat etmek için geliyor. Turist meselâ, bir zaruret için gelmiyor. Ameliyat için falan gelmiyor; rahat etmek için geliyor. Bu gibi turistlerin aradıkları yegâne şey, rahat etmektir. Şimdi program yapıldı, filân filân yerlerde turistik yollar yapılacak, ne vakit yapılacak? Bendeniz burada Hükümeti bir parça tahrik etmek, mecburiyet altına almak taraftarıyım. Şimdi diyorum ki; bu kanunun neşrinden itibaren Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü ile Karayolları Genel Müdürlüğü bir araya gelip turistik yolları tesbit ederler. ve 5 senelik bir program yaparlar ve derhal işin en mühiminden başlarlar, turist evvelâ İstanbul'a gelecek, sonra, şu Bursa'yı da bir göreyim, diyerek, böylece Bursa yolu Yağova'dan itibaren turistik bir yol olacak. Ondan sonra Antalya - Belkis daha sonra İzmir - Efes yolları turistik yol olarak yapılacak. Şimdi bir kere bunu beş sene ile takyit edelim. Beş sene zarfında bunlar bitecek. Sıra ile yapılacak. Sonra bu yolların parası doğrudan doğruya Karayolları bütçesinden veri-

lecektir. Çünkü biz eğer vilâyetlere ümit bağlarsak elimiz böğrümüzde kalabilir. Vilâyetlere de zaten Nafia Vekâleti yardım ediyor. «Kendisi muhtacı himmet bir dede, nerde kaldı gayra himmet ede. . .» Edemez. Onun için işi sağlama bağlmalıyım. Meseleyi zamanla, beş sene müddetle takyit edelim. Her sene ehemmi mühime takdim ederek turist yollara başlmalıyım. Hangisi daha evvel geliyorsa bütçeye o girsin. Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü ile Karayolları Genel Müdürlüğünün tesbit edecekleri program dâhilinde beş senede bu eser tamamlansın. Bu müddet zarfında otel falan da yapılır. Hükümeti bu hususta takyit etmekte ne mâna var diyeceksiniz? Bu iş istisnai bir iştir, diyebilirim. Turizm işi istisnai bir iştir, hâdisedir. Vatandaş ve belediyelerin haklarına istisnai kayıtlarla dokunduk, Hükümeti de bu hususta mecburiyet altına almak lâzımdır. Eğer bu mecburiyeti kabul etmezseniz yollar yapılmaz. Fakat isterse yapılır. İş isteğe bırakmamak bir programa bağlamak lâzımdır. Bütçe mülahazalarına bırakmamak lâzımdır. Beş sene zarfında bu turistik yolları yapalım, meydana çıkaralım. Yollar meselesi gayet mühimdir. İzmir - Efes'i programda, filân, bunlar ikinci plâna kalır. Geçen sene İzmir'e gittim. Efes'i ziyaret edeyim dedim, bu arada Meryem Ana'nın mezarına da gideyim dedim, gidemedim. Orada bir Alman ailesi vardı, siz propagandayı mı yoksa yolu mu evvel yaparsınız dedi. Biz dedim, işi biraz tersinden başlarız. Kitap çıkarılmış, fakat Meryem Ana'ya gidecek yol yoktur. Kitabı mı evvel yaparsınız, yoksa yolu mu evvel yaparsınız? Biz evvelâ kitabı çıkarırız, sonra yolları yaparız dedim. Muhterem arkadaşlar, evvelâ yolu yapalım, ondan sonra turist hazretlerini çağıralım. İstediginiz kadar otel yapın, yol meselesi olmadıktan para etmez. Ben bu hususta yol yapmak için Hükümeti tazvik etmek istiyorum. Bu hususta bir takrir veriyorum, kabulünü rica ediyorum. Beş sene zarfında bu yollar yapılsın.

REİS — Feridun Fikri Düşünsel.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim, maddenin son fıkrasında bu programın tatbiki için yolların bulunduğu vilâyet hususi idareleriyle belediyeler, malî imkânları nispetinde Karayolları Genel Müdürlüğüne yardımda bulunurlar denmektedir. Bunun mânası nedir? Yani ne yapacaktır? Para yardımı mı ya-

pacaktır? Malî inkânları nispetinde yardımda bulunurlar deniyor. Ölçüsü, kıtası yok. Bu, hususi idareler ve belediyeleri müşkül duruma koyacaktır. Bunun kabiliyeti tatbikiyesi yoktur. Vermezse ne yapılacaktır? Biz Karayollarından belediyelere ve özel idarelere yardım ediyoruz. Onun için istirham ediyorum, bunu izah etsinler. Böyle temenniyat mahiyetinde kanun maddesi olmaz. Demin arkadaşımın söylediği (Kendisi muhtacı himmet bir dede.) tâbirini tekrar edeceğim. İdarei hususiyeler âciz vaziyette bulunduğu için mahallî yollara devlet yardım ediyor. Şimdi kendilerine merkezi Hükümetin vermiş olduğu; meselâ 300 bin liradan bir para mı ayıracaklar? Zaten bu yolların karayollarının içine alınması lâzımgelir. İstidraden arz edeyim ki; bu mevzula alâkalı sayılmaz ya, gerçekten arz edeyim, ben şahsan bu yolların, yani mahallîne Devletçe verilen paralarla yapılmakta olan yolların dahi Karayolları tarafından yapılmasında faide mülâhaza ediyorum. Bu, antrparantez bir lâkırdıdır. Her yerde, merkezden gönderilen paranın ne kadar müşkülât içinde veyahut fennî eleman noksanı yüzünden nasıl sarfedildiğini biliyorsunuz. Karayolları geniş bir bütçeye malik olduğu gibi, geniş inkânlara da maliktir.

Hususi idareden ve belediyeden nasıl yardım edilecektir? İşte bir vuzuhsuzluk olduğuna kanıim. Hazırsızlık var. Bunun tavihini rica ederim.

REİS — Komisyon.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ NAMIK GEDİK (Aydın) — Efendim, yapılacak yardım, hiç şüphe yok ki, malî yardımdır. Bu metnin istihdaf ettiği maksat karayolları, belediye ve özel idareleri bir iş birliğine sevkettir. Fakat madde sonundaki «bulunurlar» kelimesi hakikaten fazla katiyet ifade eden bir kelimedir. «Bulunabilirler» şeklinde yapılacak bir teklife komisyon olarak iltihak ederiz.

HİKMET FIRAT (Malatya) — Efendim, karayollarının yapacağı turistik yollara mahallî idarelerin de yardımını mutazammın olan son fıkra sembolik olarak yerindedir. Fakat maddenin yazılış tertibinde iltibasa mahal verir. Çünkü yazılışında şöyle bir kayırt vardır: «Bu programın tahakkuku için yolların bulunduğu vilâyet hususi idareleriyle belediyeler, malî takatleri nispetinde, yardım yapar.»

Belediyeler, kanunları mutcibince, her beldenin kendi hudutları dâhilinde, kendi otonomisi altındaki yerlerde bu gibi işlere yardım edebilirler, kendi hududu haricinde yetkisi yoktur. Misal olarak arz ediyorum; Ankara'nın Bağlum'unda bir turistik müessesenin yapıldığını farzedelim. Şu kanunun yazılışına göre, Ankara Belediyesi buna yardım edecektir. Halbuki hukuk kaideleri, Ankara Belediyesine, hududu haricindeki yerlere yardıma müsaade etmez. Kendi hududu dışındaki yerlere parasını sarfedemez. Hayır cemiyetleri müstesna tabii. O halde ikinci tarzı kabul edebiliriz. O da şudur: «Bu programı tatbik için yolların bulunduğu vilâyet hususi idareleriyle o yolların bulunduğu belediyeler» dersek olur. O yolların bulunduğu belediyelerin, kendi hududu dâhilinde bulunan yollar için, Meclisin çıkacağı bu kanuna ittibaen yardımda bulunması semboliktir. Yardım esasen ihtiyarîdir. Komisyon (bulunabilir) dedikten sonra, arzettiğim gibi, takdiri olur. Hakikaten medeniyet icabı her belediye bu gibi müesseselerin yapıldığı yerlere yardımda bulunacağına şüphe yoktur. Belediyeler bu gibi yolların yapıldığını gördüklerinde âzami takatta yardım yapacaklardır. Ama arzettiğim gibi, bu hali yetkilerinin hududu dışında bırakmıyalım.

REİS — Burhanettin Onat, buyurun.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Muhterem arkadaşlar; memleketimizin yol şebekesi içerisine, iktisadî ve stratejik yolları arasına bir de turistik yollar şebekesi katılmış bulunacaktır. Bu, belki işin başında sadece, turistik maksatlarla olacaktır ama zaman geçtikçe iktisadî ve stratejik maksatlar içinde kullanılacaktır, böyle bir mahiyeti haiz olacaktır.

Bâzi mülâhazalarla, itirazlara yol açan ikinci fıkraya gelince: Burada belediyelerle, idarei hususiyelere taallük eden hususlar ayrı ayrıdır arkadaşlar.

Bir kere belediye hudutları içerisinde turistik vasıfta arkeolojik kıymetler olabilir. Bâzi belediyeler bunları hakikaten ihmal etmektedir. İstanbul içinde bile öyle arkeolojik kıymetler vardır ki, bir eenebiyi değil, kendi vatandaşlarımızdan birisini dahi yanımıza alıp, götürürken o yoldan geçtiğimiz zaman yolun vaziyeti yüzümüzi kızartmaktadır.

Bugün Topkapı Sarayının yolu dahi iyi bir yol değildir, arkadaşlar. Binaenaleyh kanuna böyle bir madde ilâvesi, kanunun metnine bu şekilde bir fıkra ilâvesi asla yersiz değildir. Ama belediye yalnız İstanbul'da değil. Meselâ bir kaza belediyesinin malî vaziyeti buna müsait midir? Malî imkânları nispetinde tâbiri bu mahzuru önlemiş bulunmaktadır.

Keza idarei hüsusiyele taallûk eden yollar da, vilâyet yolları içinde, il yolları civarında, il yollarına veyahut Devet yollarına birkaç kilometre mesafede bazan arkeolojik kıymetler vardır. Bâzi vilâyetler bunları ihmal etmektedir. Bu madde, belediyeleri, Bayındırlık Bakanlığı ve vilâyetleri esaslı bir iş birliği halinde çalıştırmaya mâtuf bir maddedir.

Bu madde içerisinde bulunan ve itibasa mahal bırakan belki bâzi tâbirler bulunabilir, bunlar değiştirilebilir, fakat çok rica ediyorum arkadaşlar, maddenin esasına dokunmıyalım.

Bu arada sırası gelmişken şunu da arz edeyim: Bugün iktidar partisi olarak yüzümüzü güldüren Hükümet işlerinin, başarılarının başında hiç şüphe yok ki, bayındırlık işleri gelmektedir. Bunu sırası geldikçe minnetle, şükranla defaatle arz etmiş bulunuyorum, fakat artık bu kanun çıktıktan sonra da Bayındırlık Vekâletinin turistik yolları da esaslı bir etüde tâbi tutarak, esaslı bir programa bağliyerek, en kısa bir zamanda memleketin turistik yollarının ikmaline gayret etmesini bu kürsüden bir kere daha temenni ve rica ediyorum. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Ahmet Kemal Bey konuşacak mısınız?

AHMET KEMAL VARINCA (Gümüşane) — Evet.

REİS — Buyurunuz.

AHMET KEMAL VARINCA (Gümüşane) — Arkadaşlar; benim aklımın ermediği bir şey var. Şimdi Sayın Onat arkadaşım, âdeta bu kanunun vâzı diyeceğim, çünkü çok desteklemiştir. Kendilerine bir yardım olmak üzere bu turistik yol işini de sağlama bağlamak istediler. Bizde yol; Devlet yolu, vilâyet yolu, köy yolu diye üç kısma ayrılır. Halbuki dünyanın her tarafında yol birdir. Devlet yolu, vilâyet yolu diye bir tefrik yapılmaz.

Sonra bizim tuttuğumuz programla Devlet,

merkezden, vilâyetlere para yardımında bulunur. meselâ her hangi bir vilâyete tahsisat verirken, bunun yarısını, veya üçte birini turistik yola veriniz, derse, işte bu olmaz. Böyle bir mesele mevzu bahis olmasın. Benim verdiğim taktır bu meseleyi halle kâfidir. Bunda belediyeler de dâhil ama, vilâyetlere verilen tahsisattan turistik yollar için bir şey ayrılacak diye bir şey yoktur. Bunu karıştırmamak lâzımdır. Devlet meselâ Bursa vilâyet yollarına bir milyon lira verecekse versin. Bursa Vilâyeti bunun için 100 bin lirasını turistik yollar için ayırsın demiyelim. Yoksa Meclisi Umumi ile karşı karşıya gelir. Meclisi Umumi, ben doğrudan doğruya bu parayı vilâyetin başka yolları için veriyorum der. Meclisi Umumi, ben bir şey vermeyeceğim, Yalova'ya veya Bursa'ya bir şey vermeyeceğim, falan yere vereceğim der. Onların sıraları vardır, falan. Bu boğuşmaya ne lüzum vardır?. Parayı ben vereceğim, ondan sonra ondan bana ver diyeceğim. Buna ne hacet?. Bu düşünce amelî bir düşünce değildir. Şu halde verdiğim taktirde olduğu gibi yapacağımız iş tamamen bu parayı Karayolları Bütçesine koymak ve oradan alacağımız paralarla sırasıyla turistik yolları yapmaktır, bu işin çıkar yolu budur.

Biz alışmışız, bir madde koyduğumuz zaman şehir versin, köy versin, Meclisi Umumi versin, belediye versin deriz. Bu sevdadan vazgeçelim. Bu zihniyeti terketmeliyiz artık. Yapacağımız şey amelî, bir şey olmalıdır. Turistik yolu Karayolları yapacak. Binaenaleyh köyü ne diye karıştıracamız?. Belediye, haydi ne ise, yol yaparken bir parça amelî, pratik olalım, nazari şeyleri bırakalım. Benim taktirimi kabul ediniz. Zannediyorum ki, ben Onat arkadaşımın emelini destekledim. Turistik müesseseleri Kanununa imza koyanlardan birisi de benim. 120 arkadaş buna imza koymuşuz, ben de bunların içindeyim. Yolların yapılabilmesi için bu taktiri verdim, onun için kabul edin, komisyon da kabul etsin. Eğer komisyon itiraz ederse yine kürsüye çıkacağım.

REİS — Bu madde hakkında taktirler vardır. Okunacak.

Yüksek Başkanlığa

35 nci maddenin (Program yapılır) ibaresinden sonra (Bu gibi yollar, birinci plânda gelen Devlet yollarından sayılır ve sıraya konularak nihayet beş yıl içinde inşa ve ikmal edilir) şek-

linde tadilini teklif ederim.

Gümüşane Mebusu
Ahmet Kemal Varınca

Yüksek Reisliğe

35 nci maddenin sonundaki bulunurlar kelimesinin (Bulunabilirler) şeklinde değiştirilmesini teklif ederim.

Siird Mebusu
Mehmet Daim Süalp

REİS — Bayındırlık Vekili.

BAYINDIRLIK VEKİLİ KEMAL ZEYTİN-OĞLU (Eskişehir) — Efendim, Ahmet Kemal Varınca arkadaşımızın bu teklifine bendenizce lüzum yoktur. Esasen Türkiye'deki bütün turistik yolların bakımı ve yapımı, geçen seneden itibaren, Devlet Karayolları Umum Müdürlüğü'nün halen üzerinde çalışılmakta olduğu şebekeye ithal edilmiş bulunmaktadır. Ve bunların hesapları ve envanterleri yapılmış, bu seneden itibaren de Karayolları Umum Müdürlüğü'nün hazırlayıp Bakanlığa tasdika getirdiği 1953 yılı tatbikat programında bu iş için tahsisat da ayrılmıştır. Onun için böyle bir şeye ihtiyaç yoktur.

REFET AKSOY (Ordu) — Turistik yolların, Devlet Karayolları Umum Müdürlüğü tarafından yapılması esası hakikaten yerindedir. Vekil bunu bize müjdelemiş oluyorlar. Fakat vekilin bu sözü, ancak kendi vekâletine ait bir prensip meselesidir. Yarın başka bir vekil bunu değiştirebilir. Ortada kanuni bir müeyyide yoktur. Ahmet Kemal Varınca arkadaşımızın teklifi, hakikaten yerindedir. Teklifin kanuni mahiyeti haiz olabilmesi için maddeye bu şekilde bir hüküm koyarsak hakikaten isabet olur ve işler değişmez.

REİS — Bayındırlık Vekili buyurun.

BAYINDIRLIK VEKİLİ KEMAL ZEYTİN-OĞLU (Eskişehir) — Efendim, Karayolları Umum Müdürlüğü'nün işgal sahasına giren Devlet yolları şebekesi, Vekiller Heyetinin kararı ile tesbit edilmiş olan şebeke dâhilindedir. Binaenaleyh bunun değişmesi için bendeniz bir sebep görmüyorum. Vekiller Heyeti kararı ile Türkiye'deki bilûmum turistik yolları bu şebekeye ithal ettiğimize göre ileride çıkarılması icabederse Vekiller Heyeti kararıyla çıkarılması lâzımgelir. Memleketin bu kadar ehemmiyetle üzerinde durduğu Devlet yolları şebekesinden çıkarılması doğru olmasa gerektir.

REFET AKSOY (Ordu) — O halde maddeyi kaldırın.

BAYINDIRLIK VEKİLİ KEMAL ZEYTİN-OĞLU (Devamla) — Bununla ilgisini bulamıyorum. Sıraya konulmuştur, beş yıl içerisinde inşası ve ikmalî kaydı vardır. Bugünkü Karayolları sistemimize uymaz. İslah yoluyla, kademeli inşaat sistemiyle bu yollar en kâmil bir hale getirilecektir. Binaenaleyh buna lüzum yoktur.

AHMET TOKUŞ (Antalya) — Müsaade ederseniz bir soracağım. Hangi yollar turistikdir. Bunu Turizm Genel Müdürlüğü esasen takdir eder, deniliyor.

BAYINDIRLIK VEKİLİ KEMAL ZEYTİN-OĞLU (Devamla) — Güzel, birlikte yapıyoruz.

ÇALIŞMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NAMIK GEDİK (Aydın) — Ahmet Kemal Varınca arkadaşımızın teklifine; biraz evvel teknik malûmat veren Bakanın izahatından sonra, biz de komisyon olarak iltihak etmiyoruz. Burada bu maddede istihdaf edilen gaye, belediyelerin ve özel idarelerin karayolları ile bu hususta iş birliğini temindir. Bu arada belediyelerin malî yardımları da mümkünse bunu da temin etmek üzere bu hüküm konmuştur. Bu suretle belediyelerin de yardım imkânları sağlanmış oluyor.

AHMET KEMAL VARINCA (Gümüşane) Belediyeler ve hususi idarelerin iştiraki, ihtiyari midir? İhtiyari ise maddeden çıkarılmaları mümkün değil midir? Buna ne lüzum vardır?

ÇALIŞMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NAMIK GEDİK (Devamla) — İhtiyaridir. Belediye ve özel idarelerin böyle bir yardım imkânını buldukları takdirde kendi meclislerinden karar alabilmeleri için bu hükme lüzum vardır.

(Ahmet Kemal Varınca'nın tavrı tekrar okundu)

REİS — Bu tavrı kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

İkinci tavrı okutuyorum.

(Siird Mebusu Daim Süalp'in tavrı tekrar okundu)

REİS — Bu tavrı komisyon da iltihak ediyor. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Bu değişiklikle 35 nci maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir efendim.

Efendim ; 6 ncı bölüme 35 nli maddeden sonra yeniden bu madde eklenmesine dair Senihi Yürüten arkadaşımızın bir takriri var, okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Turizm Endüstrisini Teşvik kanunu lâyihasındaki 6. bölüm türlü hükümler kısmının son maddesine ilâveten madde olarak aşağıdaki hususun konmasını arz ve teklif ederim.

Istanbul Mebusu
Senihi Yürüten

Madde — Turistik şehirlerimizde turistlerin görmek istedikleri müzeler, camiler (Pazar) dâhil her gün alâkâlılarca açık bulundurulur.

Yüksek Reisliğe

Şifahen arzettiğim sebeplerden dolayı Turizm Endüstrisini Teşvik kanunu lâyihasının türlü hükümler bölümüne aşağıdaki maddenin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Istanbul Mebusu
Senihi Yürüten

Madde — Vekâletler, özel idareer, belediyeler, İktisadi Devlet Teşekkülleri ve sermayesi Devlet tarafından verilen bankalar; turizm ve turizm endüstrisi ile ilgili faaliyetlerinde Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü ile iş birliği yaparlar.

SENIHI YÜRÜTEN (İstanbul) — Takririmi izah edeceğim.

REİS — Buyurun.

SENIHI YÜRÜTEN (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, bu kanun tasarısının Heyeti Umumiye görüşmelerinde şimdi verdiğim iki takrir hakkında uzun uzadıya izah verdiğim gibi bundan iki gün evvelki görüşülmesinde de yine uzun uzadıya izah verdim ve müdafaada bulundum. Fakat o günkü müdafaam tesirini kaybetmiş bulunduğu için bugün de iki kelime ile izah ederek tekrar hatırlatırsam bu husustaki kararın verilmesine yardım etmiş olur.

Bu Turizm Kanununun, birçok günlerden beri müzakeresi yapıldıktan sonra iki üç madde ile hıttama erdirilmesine birkaç dakikanız kalmıştır. Şimdi, bütün dünyada turizm işleriyle meşgul olan, turizm genel müdürlükleri veya komiserlikleridir. Belediyeler, özel idareler ve turizmle ilgili bütün daireler onunla iş birliği

yaparlar. Bizde maalesef böyle bir şey yoktur. Bizde, eski eserleri idare edenler başka daireler, turizmle uğraşanlar ayrı dairelerdir. Ama diğer memleketler bunları bir elde toplamışlardır?. Meselâ Yunanistan'da 11 Eylül 1945 te kabul edilen 588 numaralı muvakkat Kanunla, (Devlet, belediye, kamu idareleriyle hayır derneklerinin Turizm Umum Müdürlüğü), (Su Şehirleri Umum Müdürlüğü), (Sergiler Umum Müdürlüğü) vazife ve yetkileri yeni kurulan (Turizm Genel Sekreterliği) nde toplandı. 588 sayılı muvakkat Kanununun 4 ncü maddesine göre, Turizm Genel Sekreterliği, yürürlükte olan veya Hükümetçe yenden kabul edilecek olan mevzuat dâhilinde bütün idari makamlarla Yunanistan'da ve dış memleketlerdeki turistik müesseselerle münasebet tesisine salâhiyettar kılınmıştır.

Fransa'da 1938 tarihli muvakkat Kanun tatbik şeklini gösteren Kararnamede Turizm Genel Komisterliğinin, orada komiserliktir, vazifelerinin teferruatını gösteren kararnamenin 1 ncı fıkrasında muhtelif vekâletleri, turizm ihtiyaçları hakkında tenvir ederek gerekli kararları almalarını temin ve bu kararları koordine etmek üzere İtalyan Turizm Komiserliğinin kuruluşuna ait konulan Kanunun birinci maddesinin (A) fıkrasında;

Turizmle ilgili meseleler de (Devlet idarelerinin) birliklerin, müessese ve teşkilâtın tatbik edecekleri hususlar hakkında direktifler vermek ve bu direktiflerin yerine getirilmesine nezaret etmek,

(B) fıkrasında ise; gerek turizm ile gerek turizm teşebbüsleri ve tezahürleriyle ilgili faaliyetler bakımından resmî ve hususi idare ve müesseselerin bu sahadaki mesailerini koordine etmek

Lübnanda : Lübnan Niyabet Meclisi tarafından kabul edilen Turizm Genel Müdürlüğü Teşkilât Kanununun ikinci maddesinin beşinci paragrafında şöyle denilmektedir :

Hükümet ve belediyeler yetkili makamlarınca tatbiki icabeden kısımlara umumi programda bilgi ve direktif vermek suretiyle iştirak eder.

Dördüncü maddesinde ise :

Turizm Genel Müdürlüğü turizmle ilgili program, nizamname ve kanunların tatbiki hususunda Hükümet ve belediye makamlarına lüzum göreceği müracaatı yapmaya salâhiyetlidir. Bizim Turizm Genel Müdürlüğünün, mutlaka turizm işini alâkadar eden daire, belediye, müesse-

se, bankalar v. s. ile iş birliği etmesi zarureti vardır. Bunu kanun olarak, madde olarak teyit etmek Turizm Genel Müdürlüğü temamiyle çalışabilir ve memlekete büyük fayda temin eder.

Takririm bundan ibarettir. İkinci takriri mi sonra izah edeceğim.

REİS — Komisyon, buyurun.

ÇALIŞMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ NAMIK GEDİK (Aydın) — Efendim, arkadaşımızın kanuna bir madde ekliyen tekliflerine komisyon olarak burada muttali bulunuyoruz. Kendilerinin yeknazarda temenni mahiyetinde gösterdikleri ve izhar ettikleri bâzı arzular var ki, bunların ihata edilmesi, kanuni hudutları ve imkânları ölçmek için ancak üzerlerinde konuşulmasına ve meselenin bizzat kendileri tarafından komisyon huzurunda aydınlatılmasına bağlıdır.

Bu itibarla lütfeder, teklifleri komisyona havale buyurursanız bu iki teklif üzerinde komisyon arkadaşlarımız görüşür, tezekkür eder ve kanaatimizi yüksek heyete arzederiz efendim.

REİS — Bu izah üzerine önergeleri komisyona veriyoruz.

SENIHİ YÜRÜTEN (İstanbul) — İkinci önergenin bununla alâkası yoktur, Başkanım.

REİS — Komisyon ikisini de istemiştir.

SENIHİ YÜRÜTEN (İstanbul) — Komisyon bu önergeye ittıla kesbetti mi?

REİS — Okundu.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ NAMIK GEDİK (Aydın) — İkisini de komisyona istiyoruz efendim.

SENIHİ YÜRÜTEN (İstanbul) — Peki öyleyse.

REİS — Madde numaraları bu önergelerin kabulü ihtimaline göre tertip edilmek üzere bu kanunun diğer maddelerini bırakıyoruz efendim.

2. — *Karayolları Trafik kanunu lâyihası ve Bayındırlık Komisyonu ile Geçici Komisyon raporları (1/242) [1]*

REİS — Bir takrir vardır, onu okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Karayolları Trafik kanunu tasarısının birin-

[1] *Tasarının birinci görüşülmesi 58, 59, 60, 61, 62, 63 ncü birleşim tutanaklarındadır.*

ci görüşülmesi 6. IV. 1953 tarihinde bitmiştir. Gündemdeki diğer tasarı ve tekliflerin müzakeresinin hayli uzun sürmesi muhtemeldir. Birçok hazırlıklara ihtiyaç gösteren bu kanunun daha fazla geç kalmamasını temin için, gündemdeki diğer işlere takdimen Trafik Kanununun ikinci görüşülmesinin oya konmasını arz ve teklif ederiz.

Geçici Ko. Başkanı
Süleyman Kuranel

Geçici Ko. Sözcüsü
Necip Bilge

REİS — Trafik Kanununun ikinci müzakeresinin öncelikle yapılmasını kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir... Trafik Kanununun ikinci müzakeresine geçiyoruz.

Karayolları Trafik kanunu lâyihası

Birinci Bölüm

Umumi Hükümler

MADDE 1. — Karayollarında trafik bu kanun hükümlerine tâbidir.

Ancak itfaiye, sıhhi imdat ve emsali gibi geçiş üstünlüğünü haiz nakil vasıtaları ve müteharrik makinalar vazife halinde bu kanunda yazılı sürat, geçme ve durma tahditlerine tâbi değildir.

REİS — Madde hakkında değiştirge yoktur. Maddeyi kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanunun tatbikatında :

A) Karayolu : Trafik için ununun faydalanmasına açık olan arazi şeridi ve sahalardır;

B) Trafik : Yayaların, hayvanların ve nakil vasıtalarıyla müteharrik makinaların karayolu üzerindeki hal ve hareketleridir;

C) Nakil vasıtası : Karayolunda insan, hayvan ve eşya taşımaya yarıyan vasıtalaradır;

Bunlardan makina kuvvetiyle hareket edenlere (motörlü nakil vasıtası), insan veya hayvan gücü ile hareket ettirilene de (motörsüz nakil vasıtası) denir;

D) Müteharrik makina : Traktör, yol makinesi ve tank gibi ziraat, sanayi, bayındırlık, millî savunma işlerinde ve bunlara benzer hizmetlerde kullanılan ve karayolunda insan, hayvan ve eşya nakliyatı yapmayan teknik vasıtalaradır;

E) Şoför : Motörlü nakil vasıtalarını ve-

ya mütharrik makinaları sevk ve idare eden kimsedir;

F) Sürücü : Motörsüz nakil vasıtalarını veya hayvanları sevk ve idare eden kimsedir.

REİS — Madde hakkında değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

Teşkilât, vazife ve salâhiyet

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerine göre, karayolları üzerindeki trafiğin tanzim ve murakabesi, Emniyet Umum Müdürlüğüne teşkil edilecek bölge ve vilâyet trafik zabıtası tarafından yapılır.

Ayrıca merkezde ve teşkilâtında şube müdürlüğü bulunan vilâyet emniyet müdürlüklerinde (Trafik Şubesi) ve diğer vilâyet emniyet müdürlüklerinde (Trafik bürosu) kurulur.

Trafik zabıtası; umumi zabıtanın bilcümle salâhiyetlerini haiz ve vazifeleriyle de mükelleftir.

REİS — Madde hakkında değiştirge yoktur. Kabul edenler ... Kabul etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunla kendisine tahmil edilen vazifeleri yapmak üzere, Karayolları Umum Müdürlüğünde (Trafik Fen Heyeti) kurulur.

REİS — Madde hakkında değiştirge yoktur. Kabul edenler ... Kabul etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Karayolları Umum Müdürlüğü Trafik Fen Heyeti teşkilâtındaki mühendis ve teknisyenler bu kanun hükümlerine aykırı gördükleri hususları bir zabıtla tesbit ederek en yakın ilgili zabıtaya tevdi ederler.

REİS — Madde hakkında değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler ... Kabul etmiyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 6. — İçişleri Vekâletinde; Adalet, Millî Savunma, Millî Eğitim, Bayındırlık, Ekonomi ve Ticaret, Ulaştırma, Sağlık ve Sosyal Yardım vekâletlerinin ilgili temsilcileriyle, varsa Türkiye Şoförler federasyonu temsilcisinden müteşekkil bir (Merkez Trafik Komisyonu) kurulur.

Teknik Üniversite Trafik Kürsüsü temsilcisi bu komisyonun tâbiî âzasıdır.

Merkez Trafik Komisyonu; bu kanunun tatbik ve taddiline ait her türlü meseleleri tetkik ederek gereken tavsiyelerde bulunur.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanun hükümlerinin, tatbikinde mahallî icap ve ihtiyaçlara göre trafik emniyetini sağlayacak kararlar almak üzere vilâyetlerde valinin veya tevkil edeceği zatın başkanlığında; Belediye, Emniyet, Millî Eğitim, Bayındırlık ve mevcut ilgili meslek teşekküllerinin birer temsilcisinden mürekkep (Vilâyet Trafik Komisyonu) kurulur.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Kayıt ve tescile tâbi nakil vasıtalarının fennî muayenelerini; şoför ve sürücülerin ehliyet imtihanlarını yapmak üzere :

A) Motörlü nakil vasıtaları için vilâyetlerde; emniyet müdürünün veya tevkil edeceği kimsenin başkanlığında trafik zabıtası temsilcisiyle karayolları Umum Müdürlüğü Trafik Fen Heyetinin en az iki teknisyeninden ve mahallî belediyesince seçilecek bir müttehassısla mevcut ilgili meslek teşekkülleri tarafından gönderilecek bir âzadan ve trafik zabıtasınca mahallen seçilecek bir meslek erbabından müteşekkil (Muayene ve İmtihan Komisyonu) kurulur.

Bu komisyonun teşekkülü için lüzumlu olan teknik personel ve vasıtalar mahallen temin edilemediği takdirde civar vilâyetlerden ikmal olunur.

B) Motörsüz nakil vasıtalarının fennî muayeneleriyle sürücülerinin imtihanları, Vilâyet Trafik Komisyonunca kararlaştırılarak ilân edilecek tarihlerde, kaza veya nahiyelerde yapılır.

Komisyonlara dâhil âzalardan memur olmayanlara huzur hakkı verilir.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Üçüncü Bölüm

Malî hükümler

MADDE 9. — A) Nakil vasıtalarının bu kanuna göre yapılacak kayıt ve tescili muameleleriyle şoför ve sürücülere verilecek ehliyetname karşılığı olarak bir defaya mahsus olmak ve :

A) Motörüz nakil vasıtaları için 50 ve

motörlü nakil vasıtaları için 200 kuruş;

B) Sürücü ehliyetnameleri için 50, amatör ehliyetnameleri için 100, profesyonel ve hususi ehliyetnameler için 200 kuruşu;

Geçmemek üzere harç alınır.

C) Adlarına nakil vasıtası kayıt ve tescil edilmiş hakiki veya hükmi şahıslardan ayda, motörsüz nakil vasıtaları için 1 ve motörlü nakil vasıtaları için 20 lirayı geçmemek üzere Trafik Resmi alınır.

D) Nakil vasıtalarının cins ve vasıflarına, ticari olan veya olmıyan işletme şekillerine göre (C) bendindeki hadler dâhilinde tâyin olunacak resim yılda en az dört taksitte alınır.

E) Zamanında ödenmiyen harç ve resimler % 10 fazlasıyla ve Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre tahsil olunur.

F) Tebliğ, tahakkuk, itiraz, temyiz, müruzaman ve diğer müddetlerin hesabı, cezalar ve maddi hataların düzeltilmesine ait muameleler hakkında Vergi Usul Kanunu hükümleri tatbik olunur.

G) Yabancı devletlerin Türkiye'de bulunan elçilik ve konsolosluklarıyla elçi, maslahatgüzar ve konsoloslarına (Fahri konsoloslar hariç) ve o devletin tâbiyetinde bulunan elçilik ve konsolosluk memurlarına ve resmî bir ziyaret vazifesi için yurda gelen delege ve askerî heyetlere ve bu heyetlere mensup yabancı tâbiyetindeki şahıslara ait nakil vasıtaları mütekabiliyet kaydıyla harçtan ve Trafik Resminden muaftır.

H) Bu kanuna göre Hazinece tahsil olunacak harç, resim ve cezalar gelir bütçesine irat ve karşılığında, her yıl gelir tahminlerinin % 25 i nispetinde belediyelere, % 10 u nispetinde vilâyet hususi idarelerine verilmek üzere Maliye Vekâleti bütçesine ödenek kaydolunur.

Yıl sonunda sağlanan gelir, bütçeye konan ödeneklerden fazla veya eksik olduğu takdirde keyfiyet ertesi yıl ödeneklerinin hesabında nazara alınır.

Belediyelerle vilâyet hususi idarelerine ait ödenekler her ay sonunda müsavi taksitler halinde ve bir evvelki yılın hasılât fazlası mütakıp yılın birinci ayı sonunda toptan İşçileri Vekâleti emrine, ayrı ayrı iki hesaba kaydolunmak üzere, İller Bankasına tevdi olunur.

İller Bankasında, İşçileri Vekâleti emrinde her ay toplanan bu paralar bankaca en geç er-

tesi ayın 15 ine kadar vilâyetlerin ve belediyelerin son nüfus sayımındaki nüfus miktarlarına göre vilâyetlere ve belediyelere dağıtılır.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NECİP BİLGE (Niğde) — Muhterem arkadaşlar, dağıtılmış olan Trafik lâyihasında 9 neu maddenin bentlerinin başına konulmuş olan harflerde bir tertip hatası olmuştur. Tashihini rica ediyorum.

Madde 9 büyük A ile başlamaktadır.

Sonra «motörsüz nakil vasıtaları diye başhyan bende (A) konmuştur, 1 rakamı ile değiştiriyoruz.

Sürücüler diye başhyan bent, 2 olacaktır.

Ondan sonraki gelen (C) bendi (B) bendi olarak düzelecek. Ondan sonraki bentlerin de sırasıyla C, D, E bentleri olarak, rica ediyorum Ç bendi olmayacaktır.

Bu şekilde tashihini rica ediyorum.

Sonra bir numaralı bendin sonunda «kuruş» kelimesi «kuruşu» olacaktır. İki numaralı bentte de «kuruşu» olarak geliyor. Birinci bentte de «kuruş» «kuruşu» olacaktır.

Diğer taraftan C bendi olarak düzeltilmiş olduğumuz eski D bendinin içerisindeki C harfi de B harfi olarak düzeltililecektir. Bu şekilde tashih ediyoruz.

REİS — Madde bu şekilde tashih edilmiştir. Okutuyorum.

Üçüncü Bölüm

Malî hükümler

MADDE 9. — A) Nakil vasıtalarının bu kanuna göre yapılacak kayıt ve tescili muameleleriyle şoför ve sürücülere verilecek ehliyetname karşılığı olarak bir defaya mahsus olmak ve :

1. Motörsüz nakil vasıtaları için 50 ve motörlü nakil vasıtaları için 200 kuruşu :

2. Sürücü ehliyetnameleri için 50, amatör ehliyetnameleri için 100, profesyonel ve hususi ehliyetnameler için 200 kuruşu; geçmemek üzere harç alınır.

B) Adlarına nakil vasıtası kayıt ve tescil edilmiş hakiki veya hükmi şahıslardan ayda, motörsüz nakil vasıtaları için 1 ve motörlü nakil vasıtaları için 20 lirayı geçmemek üzere Trafik Resmi alınır.

C) Nakil vasıtalarının cins ve vasıflarına, ticari olan veya olmıyan işletme şekillerine göre

(B) bendindeki hâdler dâhilinde tâyin olunacak resim yılda en az dört taksitle alınır.

D) Zamanında ödenmeyen harç ve resimler % 10 fazlasıyla ve Tahsili emval Kanunu hükümlerine göre tahsil olunur.

E) Tebliğ, tahakkuk, itiraz, temyiz, müraruzaman ve diğer müddetlerin hesabı, cezalar ve maddi hataların düzeltilmesine ait muameleler hakkında Vergi Usul Kanunu hükümleri tatbik olunur.

F) Yabancı devletlerin Türkiye'de bulunan Elçilik ve konsolosluklarıyla elçi, maslahatgüzar ve konsoloslarına (Fahri konsoloslar hariç) ve o devletin tâbiyetinde bulunan elçilik ve konsolosluk memurlarına ve resmî bir ziyaret vazifesi için yurda gelen delege ve askerî heyetlere ve bu heyetlere mensup yabancı tâbiyetindeki şahıslara ait nakil vasıtaları mütekabiliyet kaydıyla hariçten ve Trafik Resminden muafır.

G) Bu kanuna göre Hazinece tahsil olunacak harç, resim ve cezalar gelir bütçesine irat ve karşılığında, her yıl gelir tahminlerinin % 25 i nispetinde belediyelere, % 10 u nispetinde vilâyet hususi idarelerine verilmek üzere Maliye Vekâleti bütçesine ödenek kaydolunur.

Yıl sonunda sağlanan gelir, bütçeye konan ödeneklerden fazla veya eksik olduğu takdirde keyfiyet ertesi yıl ödeneklerinin hesabında nazara alınır.

Belediyelerle vilâyet hususi idarelerine ait ödenekler her ay sonunda müsavi taksitler halinde ve bir evvelki yılın hasılat fazlası mütâakıp yılın birinci ayı sonunda toptan İçişleri Vekâleti emrine, ayrı ayrı iki hesaba kaydolunmak üzere, İller Bankasına tevdi olunur.

İller Bankasında, İçişleri Vekâleti emrinde her ay toplanan bu paralar bankaca en geç ertesi ayın 15 ine kadar vilâyetlerin ve belediyelerin son nüfus sayımındaki nüfus miktarlarına göre vilâyetlere ve belediyelere dağıtılır.

REİS — Maddeyi bu tashih edilmiş şekliyle reyimize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm

Yol emniyeti ve trafik tesisleri

I

Yol emniyeti

MADDE 10. — Karayollarına trafiği güçleş-

tirecek, tehlikeye düşürecek veya trafiğe mâni olacak şekilde bir şey koymak, dikmek, atmak, bırakmak, dökmek veya benzeri hareketlerde bulunmak yasaktır.

Tesbit olunan bu gibi engeller zabıta tarafından derhal bertaraf olunur.

REİS — Değiştirge yok. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Karayollarının veya bu yollara ait sanat yapılarıyla emniyet tesisleri gibi eserlerin bozulması, tahrip edilmesi yasaktır.

REİS — Değiştirge yok. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Belediye hudutları dışındaki karayollarının sınırlarından itibaren yolun her iki tarafında on beşer metrelik mesafe içinde, Karayolları Umum Müdürlüğünden ruhsat alınmadıkça benzin istasyonu, fabrika, tamir atelyesi, lokanta, kahvehane, otel, mesken, su arkları ve benzeri tesisler inşası ve kesif ağaçlıklar ihdası yasaktır.

Ruhsatsız yapılmış olan bu gibi tesisler zabıta tesbit olunarak derhal kapatılır.

REİS — Değiştirge yok. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

II

Trafik tesisleri

MADDE 13. — Trafik için gerekli olan işaret levhalarıyla cihazları, karayolumun inşası ve bakımı ile vazifeli idarelerce ve belediye hudutları dâhilinden geçen Devlet yolları ile bu yollara iltisak eden diğer yollarda Karayolları Umum Müdürlüğünce temin, tesis ve idame olunur.

Alâkalı idarelerce tesis olunan trafik işaret levhalarıyla cihazlarının usulüne uygun olup olmadıkları ve ihtiyaca kâfi bulunup bulunmadıkları Karayolları Umum Müdürlüğünce kontrol edilir.

REİS — Değiştirge yok. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Karayollarındaki trafik işaret levhalarıyla cihazlarının bozulması, tahrip edilmesi veya yerlerinin değiştirilmesi yasaktır.

REİS — Değiştirge yok. Maddeyi reya arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 15. — İlân, levha veya afiş gibi vasıtalarla trafik işaret levha ve cihazlarının görülmelerini veya ifade ettikleri mânânın anlaşılmasını güçleştirecek veya bu hususlarda şüpheli ve tereddüde yer verecek şekilde müdahale bulunulması yasaktır.

Zabıta tarafından, tesbit olunan bu gibi müdahaleler derhal bertaraf edilir.

REİS — Değiştirge yok. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Belediye hudutları içindeki karayolları kenarında, akar yakıt depoları, umumi garaj, nakil vasıtası parkı, servis istasyonu, nakil vasıtası kiralama yerleri, nakil vasıtası veya müteharrik makine tamir ve sökme yerleri, şoför ve sürücü okul veya kursları ve benzeri gibi tesislerin yapılmasına ve açılmasına belediyece, mahallî Vilâyet Trafik Komisyonunun muvafakati alınmadıkça ruhsat verilemez.

Bu gibi yerlerin ruhsatsız açılması yasaktır.

Müsaadesiz açılmış olan bu gibi yerler zabıtaca tesbit olunarak derhal kapatılır.

REİS — Değiştirge yok. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Beşinci Bölüm

Kayıt, tescil ve muayene

MADDE 17. — Bir nakil vasıtasına sahip olan kimse vasıtasını, ikametgâh veya iş yerinin bulunduğu Vilâyet Trafik Şube veya bürosuna kayıt ve tescil ettirmeden trafiğe çıkaramaz.

Ancak :

- A) Binek ve yük hayvanları;
- B) El arabaları;
- C) Çocuk ve mâlûllere mahsus arabalar;
- D) Ziraat işlerinde kullanılıp karayollarında normal ve ticari nakliyyat yapmayan motorlular;

E) İç hizmetler dışında kalan ve munhasıran askerî maksatlarla kullanılan ordu nakil vasıtaları;

F) Turistlerin nakil vasıtalarıyla milletlerarası çok taraflı veya karşılıklı anlaşmalarımız şümülüne giren yabancı nakil vasıtaları;

G) Bu kanunun 2 nci maddesinin (D) bendinde gösterilen müteharrik makineler; bu hükme tâbi değildir.

(E) ve (G) bentlerinde gösterilen vasıta ve makinelerin kayıt ve tescilleri tâbi oldukları idarelerce yapılır.

REİS — Değiştirge yok. Maaddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Kayıt ve tescil muamelelerinin tamamlanmasına kadar bir nakil vasıtasının, bulunduğu vilâyetin trafik şube veya bürosundan muvakkat ruhsatname ve plâka alınmadıkça, trafiğe çıkarılması yasaktır.

Malî mesuliyet sigortasına tâbi nakil vasıtalarına muvakkat ruhsatname ve plâka verilmesi, sigorta akdinin yaptırılmış olmasına bğlıdır.

REİS — Değiştirge yok. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Fennî muayene neticesinde trafiğe çıkarılmıya salih olduğu anlaşılan ve malî mesuliyet sigorta akdini haiz bulunan nakil vasıtalarının kayıt ve tescili yapılarak bu vasıtalar için :

A) Muteber olduğu müddet zarfında hangi şartlar dâhilinde trafiğe çıkarılabileceğini gösterir (Trafik ruhsatnamesi) ;

B) Nakil vasıtasının trafiğe çıkarıldığı tarihten itibaren geçirdiği bütün teknik ve hukuki değişiklikleri gösterir (Nakil vasıtası sicili) ;

C) Nakil vasıtalarının kayıt ve tescil oldukları vilâyet ile sıra numaralarını gösterir (plâka) lar; verilir.

Şoför ve sürücüler, trafik ruhsatnamesi ile nakil vasıtası sicilini ve plâkaları daima kullanılabılır şekilde ve vasıta üzerinde bulundurmaya ve bu kanunla salâhiyetli kılınmış kimselerin her isteğinde göstermeye mecburdurlar.

REİS — Bu madde hakkında bir değiştirge var efendim.

SENIHİ YÜRÜTEN (İstanbul) — Sözceden bir sual rica edeceğim.

REİS — Takririnizi okuyalım da..

Yüksek Reisliğe

Karayolları Trafik Kanununun 19 ncu maddesinin B fıkrasının aşağıda yazılı şekilde de-

giştirilmesini arz ederim :

Istanbul Mebusu
Seni Yürüten

B) Nakil vasıtasının trafiğe çıkarıldığı tarihten itibaren geçirdiği bütün teknik ve mülkiyet ve mülkiyetten gayri hukuki değişiklikleri gösterir nakil vasıtası sicili.

SENİHİ YÜRÜTEN (Istanbul) — Trafik kanunu tasarımasının 19 ncu maddesinin (B) bendinde : «Nakil vasıtasının trafiğe çıkarıldığı tarihten itibaren geçirdiği bütün teknik ve hukuki değişiklikleri gösterir.»

(Hukuki) kelimesinden ne kastedtiklerini anlamadım, sözcü arkadaşım söylesinler.

REİS — Komisyon.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NECİP BİLGE (Niğde) — Hukuki değişiklikten maksat, sahip değiştirmesi gibi hususları ihtiva etmektedir. Yani bir nakil vasıtasının filân adam namına sicillen kayıtlı iken sonradan başkası namına kaydedtirilmesi, yani malikin değiştirilmesi, hukuki değişikliği ifade eder.

SENİHİ YÜRÜTEN (Istanbul) — Önerge mi izah edeceğim.

REİS — Buyurun.

SENİHİ YÜRÜTEN (Devamlı). — Beledeniz sözcü arkadaşım gibi anıyamadım. Ben bu kanunun şu fıkrası elimize gelmişken, Kanunu Medeni ve diğer kanunlara dayanarak buraya iki kelimenin konmasında fayda mülâhaza ediyorum.

(B) bendinde Hükümet teklifinde (taşıt sicilli) denmekte, Bayındırlık Komisyonu da bunu aynen kabul etmekte, Geçici Komisyon yine aynen kabul etmekte iken tasarımanın tümü geçici komisyona iade edildikten sonra komisyon (hukuki) değişiklik kelimelerini B bendine koymuş bulunuyor. Bu kelime zihnimde bir istifham yarattı. Buradaki hukuki değişiklik kelimesinden evvel (mülkiyet ve mülkiyetten gayri) tâbirinin ilâvesi doğru olur. Bu suretle motörlü nakil vasıtalarının rehnedilmesi de sağlanmış olacaktır. Medeni Kanunumuzun 632 ncu maddesi, motörlü vasıtayı gayrimenkul saymadığı için ipotek yapılamıyor. 853 ncu maddesi ise menkul malın rehni ancak teslimle mümkündür, diyor. Halbuki motörlü vasıta kredi verene teslim edilirse çalışmaya-

cağından gaye hâsıl olamayacaktır. Yani kredi temin edilemeyecektir.

İşte bu mâni sebeple şoför esnafı kalkınmıyor, mal sahibi olamıyor. Biz bu vatandaşların vekili olarak köylü efendimizi kalkındırdığımız gibi, hazarda kendi malı, seferde malı, canı ile beraber ordumuzun emrine girecek olan şoförlerimize de kredi sağlamak elbette lüzumludur.

Armatörleri göz önüne getirin. Onların da gemilerini yine aynı Medeni Kanun, gayrimenkul meyanında saymıyor. Armatörleri kalkındırmak için Ticaret Kanununun deniz ticaretini tanzim eden kısmında 1447 ve mütaakıp maddelerde geminin terhin edilebileceğini, 1449 ncu maddede gemi rehini hakkında Medeni Kanunun gayrimenkul hakkındaki hükümleri cereyan eder, diyor. Yani Medeni Kanunun gayrimenkul saymadığı gemiyi Deniz Ticaret Kanunu gayrimenkul misillü sayıyor ve ipotekini kabul ediyor. Niçin?

Şüphesiz gemicilere kredi sağlamak için uzağa gitmeye de hacet yok. Yine Medeni Kanunun 853 ncu maddesi muayyen istisnalar olabileceğine ve menkul malın teslim edilmeden de rehin edilebilmesine cevaz veriyor. Nitekim mütaakıp maddesinde yani 854 ncu maddesinde «Hayvanlar üzerinde kabzeylemeksizin rehin tesis edilebilir» diyor.

Neden gemiyi, hayvanı istisna ediyoruz da motörlü vasıtayı istisna etmiyoruz? Bence bu bahtsızlık; yani motörlü vasıtaların, hayvanlar misillü olsun rehnedilememesi, Medeni Kanunun İsviçre'deki tedvini sırasında henüz keşfedilmemiş olmasındandır. Bugünkü içtimai hayatımızın zaruri gördüğü bu vasıtalara rehin hakkı tanıyalım. Şoförler âme vazifesi görüyor diyoruz. Şu halde ellerindeki vasıtalar içtimai hayatımızın sakınılmaz zaruri bir ihtiyacını karşılıyor. Teklif ettiğim değiştirenin kabulünü rica ederim.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ NECİP BİLGE (Niğde) — Senihi Yürüten arkadaşımızın şifahi ifadesinden iki hususun aydınlatılması icabetmektedir. Birisi takrirlerinde mevcut olmayan ve şifahi ifadelerinde ileri sürdükleri nakil vasıtalarının teslim alınmaksızın rehin edilip edilmemesidir, diğeri de takrirlerinden ileri sürdükleri mülkiyet değişikliği meselesinin kanun metnine girmesidir. Elimizdeki kanun nakil va-

sıtalarının karayollarında ne şekilde hareket edeceklerine dair kanundur. Yoksa hususi hukuk münasebetlerine taallük eden bir kanun değildir. Yani Medenî Kanun değildir. Bu itibarla bir nakil vasıtası kanunu içerisinde motörlü nakil vasıtasının nasıl rehin edileceğine dair yani medenî hukuka taallük eden bir mesele hakkında hüküm koymak kanun tekniği bakımından caiz değildir. Bu, Medeni Kanunu alâ kadar eder. Gerçi Ticaret Kanununda gemilerin nasıl rehin edileceğine dair hüküm vardır. Ticaret Kanununun bu hükmü Medenî Kanununun istisnası mahiyetindedir. Esasen Ticaret Kanunu, aynı zamanda medenî hukukun bir cüz'üdür. Oraya konulmuş olan bir istisna yerinde olabilir. Ama Trafik Kanunu içerisinde motörlü nakil vasıtalarının ne suretle rehin edileceği hakkında yani medeni hukuk hükümlerini tadil edecek şekilde bir hüküm koymak doğru olamaz. Bu hususta kendilerini tatmin ettiğimi zannediyorum.

Diğer taraftan mülkiyet kelimesini kanunun metni içerisine koymak istemektedir. Biraz evvel vermiş olduğum izahata göre buna lüzum yoktur. Çünkü «Hukukî değişiklik» tâbiri mülkiyet değişikliği şumulüne almaktadır ve bunu ifade etmektedir.

Bu itibarla ki, tavrın kabul edilmemesini rica etmekteyiz.

REİS — Efendim, değiştirgeyi bir daha okuyoruz.

(İstanbul Mebusu Senihi Yürüten'in değiştirgesi bir daha okundu)

REİS — Komisyon değiştirgeye iltihak etmiyor. Değiştirgeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

19'ncü maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Verildikleri tarihten muteber olmak üzere trafik ruhsatnamesi bir yıl; muvakkat ruhsatname ve muvakkat plâkalar 30 gün müddetle yurdun her yerinde muteberdir.

Müddeti dolmuş olup yenileme muameleleri tamamlanmamış vesikaları haiz nakil vasıtalarının trafiğe çıkarılması yasaktır.

Bu gibi nakil vasıtaları zabıta tarafından trafikten menolunur.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Trafik ruhsatnamesi ile nakil vasıtası sicilinde yazılı bilgilerden herhangi birinin değişmesi halinde vasıta sahibi 20 gün içinde keyfiyeti vasıtanın kayıtlı olduğu trafik şube veya bürosuna bildirilmeye mecburdur.

Bu değişmeler tescil edilmedikçe hukukun muteber sayılmaz.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Nakil vasıtaları, muayyen fâsılalarla fennî muayeneye tâbi tutulurlar.

Bu muayeneler her hangi bir vilâyet muayene ve imtihan komisyonuna yaptırılabilir.

Trafiğe salih olduğundan şüphe edilen nakil vasıtaları her zaman muayene edilebilirler.

Müddetleri içinde muayeneye getirilmeyen nakil vasıtalarının muayenesi yapılmıyca ve muayenesinde trafiğe salih olmadığı anlaşılanların, tesbit olunan ârzaları giderilinceye kadar trafiğe çıkarılmaları yasaktır. Bu yasağa aykırı hareket halinde nakil vasıtaları zabıta trafikten menolunur.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Altıncı Bölüm

Şöför ve sürücü ehliyetnameleri

MADDE 23. — Kayıt ve tescili mecburi olan nakil vasıtalarının şöför ve sürücülerinin haiz olacakları ehliyetnameler aşağıda gösterilmiştir :

A) Profesyonel ehliyetname : Bir nakil vasıtasını meslek ve sanat olarak sevk ve idare edenlere verilen ehliyet vesikasısıdır.

B) Hususi ehliyetname Kamyon ve otobüs gibi ağır nakil vasıtalarını kullanacaklara verilen ehliyet vesikasısıdır.

C) Amatör ehliyetnamesi : (A) ve (B) bentleri dışında nakil vasıtası kullanacaklara verilen ehliyet vesikasısıdır.

D) Milletlerarası ehliyetname : Milletlerarası çok taraflı veya karşılıklı anlaşmalarımızdaki usullere göre verilen ehliyet vesikasısıdır.

Yukardaki ehliyetnameler ancak mahsus oldukları sınıflar ve vasıta cinsleri için muteberdir.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Bu kanunun 23 nci madde-

sinde gösterilen şoför ve sürücü ehliyetnameleri alınmadıkça kayıt ve tescile tâbi nakil vasıtalarını karayollarında kullanmak veya ehliyetnamesi olmayan şahıslara kullandırmak yasaktır.

17 nci maddenin (E) ve (G) bentlerinde yazılı nakil vasıtası ve müteharrrik makineleri kullananların ehliyetnameleri, hizmetin taallük ettiği idarelerce verilir.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Verildikleri tarihten itibaren olunmak üzere amatör ehliyetnameleri 3 yıl, profesyonel ve hususi ehliyetnameler 2 yıl müddetle yurdun her yerinde muteberdir.

Müddet sonunda ehliyetname sahibinin teknik ve sağlık durumunda bir tahavvül olmadığı takdirde aynı müddetle muteber olmak üzere ehliyetname sadece vize edilir. Aksi halde vilâyet trafik komisyonlarının kararı ile ehliyetname sahibi yeniden muayeneye tâbi tutulur.

Müddeti dolmuş ehliyetnamelerle nakil vasıtası kullanmak veya kullandırmak yasaktır.

Bu gibiler zabıtaca nakil vasıtası kullanmaktan menolunur.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Şoför ve sürücü ehliyetnamesi almak için :

A) Bisiklet kullananların 11, amatör ve profesyonel ehliyetname alacakların 18, hususi ehliyetname alacakların 19 yaşını doldurmuş olmaları;

B) Şoför ehliyetnamesi alacakların okur yazar olmaları;

C) Evvelce verilmiş bir ehliyetnamenin daimi olarak geri alınmamış olması; şayet muvakkat olarak geri alınmış ise müddetin dolmuş bulunması;

D) Yapılacak nazari ve ameli imtihanların başarılmaması;

E) Uyuşturucu maddeleri kullanmadığının veya alkollü içkileri kullanmayı itiyat derecesine vardiirmemiş olduğunun tesbit edilmiş bulunması;

F) Sağlık ve teknik muayenesinde şoför veya sürücülüğe mâni bir hali bulunmadığının anlaşılması;

G) Profesyonel veya hususi ehliyetname alacakların Türk Ceza Kanununun 403, 404, 414 - 418, 429 - 436, 491 - 493, 495 - 503, 508 - 510 ncu maddelerinde yazılı suçlardan bir veya birkaçı ile mükerrir olarak mahkûm edilmemiş olmaları; Şarttır.

Ehliyetname verilirken sahibinin parmak izleri de alınır.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 27. — Şoför ve sürücüler nakil vasıtalarının sürülmesi sırasında ehliyetnamelerini yanlarında bulundurmayı ve bu kanunla salâhiyetli kılınmış kimselerin her isteğinde göstermeye mecburdurlar.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Şoför ve sürücüler, sağlık veya teknik durumlarında bir değişiklik vukua gelmiş olduğu şüphesi üzerine, trafik zabıtasının teklifi ve Vilâyet Trafik Komisyonunun kararı ile, 25 nci maddede yazılı müddetlerden önce de sıhhi veya teknik muayeneye ve icabederse ilk ehliyetnamenin verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde tekrar imtihana tâbi tutulabilirler.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

Yedinci Bölüm Trafik esasları

I

Umumi kaideler

MADDE 29. — Trafik sağdan cereyan eder.

Aksine bir karar veya işaret bulunmadıkça, şoför ve sürücüler nakil vasıta veya müteharrrik makinalarını gitmekte oldukları istikamete göre yolun sağ yarısını takiben sevkettmeye mecburdurlar.

Hayvan sürücülerini sürülerini veya hayvanlarını yolun sol yarısını serbest bırakacak şekilde sağdan sevkettmekle mükelleftirler.

REİS — Bu madde hakkında değiştirge vardır, okutuyorum.

Reisliğe

29 ncu maddenin ikinci fıkrası sonuna :

(Motörsüz vasıtalar bu kısmın sağını takip eder) Cümlesinin ilâvesi suretiyle maddenin değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Konya Mebusu
H. Aydın

REİS — Komisyon ne diyor?

GEÇİCİ KOMİSYON ADINA NECİP BİLGE (Niğde) — İştirak etmiyoruz efendim.

HİDAYET AYDINER (Konya) — İzah edeceğim.

REİS — Buyurun.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Muhterem arkadaşlar, bizim İçtüzüğümüz bir kanun vaz'ederken istatistiki malûmatın da beraber getirilmesini ister. Bu kanunun sözcülüğünü yapan Himmet Ölçmen arkadaşımız Amerika'daki trafik kazalarıyla memleketimizdeki trafik kazalarının bir blâncosunu verdi. Müthiş surette aleyhimizdedir. Niçin bizde trafik kazaları fazla oluyor? Çünkü bizde vesaiti nakliye yalnız motörlü vasıtalarından ibaret değildir. Bunların yanında kağnı, öküz ve at arabası vardır. Şimdi 29 ncu maddenin 1 nci fıkrası benim teklif ettiğim ve lûtfen Heyeti Muhteremenin kabul ettiği veçhile tashih edilmiştir. Bir teklifim daha vardı ki; esbabı mucibesi olmadığı için tekrar ihya etmek mevkiindeyim. Şudur; ikinci fıkra diyor ki; «Aksine bir karar ve işaret bulunmadıkça, şoför ve sürücüler nakil vasıta veya müteharrik makinalarını gitmekte oldukları istikamete göre yolun sağ yarısını takiben sevketmeye mecburdurlar». Şimdi tasavvur ediniz ki, yol şudur. Şu sağ yarısı. Şimdi elinizde şu kadar yer var. Biz kağnı arabasına da şu orta çizgi dediğimiz yere mümas olarak gitmek hakkını veriyoruz. Halbuki kaidede odur ki, yayalar en sağda, ondan sonra motörsüz vasıtaların, ondan sonra da motorlu vasıtaların gitmesi lâzımdır. Halbuki mevcut metin at arabası ve kağnılar hep bu yolun orta çizgisine mümas olarak geçecektir. Yani yolun sağ yarısı motorlu vasıtalara tahsis edildiğine göre, bir karışıklık olmasın, birbirlerine çarpışma olmasın, kaza olmasın. Memleketimizdeki kazaların çoğu işte bu atalet yüzünden oluyor, malûmu âliniz yolun ortası muhaddep olduğu için öküz ve at arabaları yolun orta çizgisine mümas olarak geçerken, arkasından otomobil de yolun ortasını işgal etmiş ola-

cağına göre, tabii motorlu vasıtaların sürati diğerleri gibi de bulunmadığından, otomobil sağda gitse her hangi öküz arabasıyla bir çarpışma husule gelebilir, at veya öküz arabalarını çıgnemiyeyim diye. Biz Anadoluda, vilâyetlerde ekseriya kazaların bu yüzden otomobillerle çarpışmasından hâsıl olduğuna yakından kani olmuş bulunuyoruz.

Değiştirgemde motörlü vasıtalara yolun sağ yarısının yarısını, motörsüzlere de orta mümas kısmın tahsisini teklif ediyorum. Böyle olursa diğer öküz veya at arabalarıyla her hangi bir takışma olmaz. Yani teklifimde olduğu gibi yolun orta kısmı karışından gelecek vasıtalara, motörlü vasıtalara küşade bulunur. Kazaların çoğu bundan ileri gelmektedir. Köy arabası, kağnı sürenler, kendilerinin otomobiller gibi hasara uğrıyacağına, çizileceğini düşünmediklerinden orta çizgiye mümas olarak giderler. Kazaların çoğu bundan doğuyor. Bu hükmü ilâve etmekle hiçbir şey kaybetmeyiz. Memlekette trafik kazalarını önlemeye vesile teşkil eder. Bu şekilde kağnıların orta çizgiye mümas olarak gitmesinde mahzur yoksa komisyon sözcüsünü beyana davet ederim. Mahzur varsa takririmin kabulünü rica ederim.

REİS — Komisyon.

GEÇİCİ Ko. SÖZCÜSÜ NECİP BİLGE (Niğde) — Muhterem arkadaşlar, 29 ncu maddede ilâvesini teklif etmiş olduğu bu fıkrayı, Sayın Hidayet arkadaşımız maddenin birinci görüşmede de teklif etmişti. Bu ikinci görüşmedir.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Nazarı itibara alındı.

NECİP BİLGE (Devamla) — Başka hususlar nazarı itibara alındı. Fakat bu husus nazarı itibara alınmadı.

Şimdi esasen yol üzerinde bulunan her hangi bir nakil vasıtası yolun sağ yarısını takip etmeye mecburdur ve bu sağ yarısının içinde de muhakkak yolun sağ yarısının sol tarafındaki orta çizgiye mümas olarak geçmek salâhiyeti kayıtsız, şatsız olarak kendisine verilmiş değildir. Yoldaki kesafet durumuna göre yolun sağ yarısının sağ veya sol tarafını takip etmekle mükelleftir. Halbuki Hidayet Aydıner arkadaşımızın değiştirmesi kabul edilecek olursa, motörlü vasıtalar yolun sağ yarısının sol tarafını takip etmekte kendilerinde mutlak bir salâhiyet bulacaklardır. Ve diyeceklerdir ki,

sadece motörsüz vasıtalar için bu mecburiyet konmuştur, biz yolun sağ yarısının sol tarafını da daima takip edebiliriz, diyeceklerdir. Halbuki yoldaki kesafet durumuna göre, o sağ yarısının daha sağ tarafını da takip etmek mecburiyeti mevcut olabilir. Çünkü, kendisinden sonra gelecek nakil vasıtası, öne geçebilmek için sağ yarısının sol tarafını takip etmek mecburiyetinde kalabilir. Esasen onun yolun daima sağ tarafının sağ yarısından gitmesi lâzımdır. Eğer motörsüz nakil vasıtaları için yolun sağ yarısının sağ tarafından gitmesi için bir mecburiyet koyacak olursak, motörlü vasıtalar için de yolun kendilerine birinci fıkra ile tahsis edilmiş olan sağ yarısının daima sol tarafından gitmesi hususunda bir hak bir salâhiyet tanımış olacağız. Bu doğru olmaz. Teklifin reddini rica ederim.

HİDAYET AYDINER (Konya) — Bir kağnı arabasının yolun ortasından gitmesi bir suç teşkil eder mi?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NECİP BİLGE (Niğde) — Gittiği istikametteki kısımda yol boş olduğu halde sol taraftan gitmesi dolayısıyla yani sağ yarısının solundan gitmesi dolayısıyla bir kaza vukua gelecek olursa, kendisi kabahatli sayılacaktır. Ön tarafı açık olmadan yolun sol tarafına bir kayma yapmışsa vaziyete göre kabahatlinin kim olduğu ayrıca araştırılacaktır. Yolun sağ yarısının sol tarafından gitmiş olması haddi zatında, yalnız başına bir suç teşkil etmez. (Reye sesleri).

REİS — Değiştirgeyi bir daha okutuyorum. (Konya Mebusu Hidayet Aydın'ın değiştirgesi tekrar okundu)

REİS — Değiştirgenin nazarı dikkate alınmasını reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

29 neu maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. 29 neu madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 30. — Karayolundan faydalanan herkes trafik işaret, levha ve cihazlarıyla bildirilen veya gösterilen hususlara ve trafiği tanzim ve murakabe ile vazifeli zabıta memurlarının tenbih ve ihtarlarına uymaya mecburdur.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi oyunuzaya sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde kabul edilmiştir.

MADDE 31. — Uyuşturucu ve keyif verici maddelerle içki içmiş olanlar nakil vasıtası veya muharrik makine kullanamaz.

REİS — Bu madde hakkında değiştirgeler vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

31 nci maddenin aşağıdaki şekilde tadilinin reye vaz'ını arz ederim.

Samsun

Naci Berkman

Madde 31. — Uyuşturucu, keyif verici maddeler veya trafik emniyetine tehlike verecek derecede içki kullanmış olanların nakil vasıtası veya müteharrik makine kullanmaları yasaktır.

Yüksek Reisliğe

Karayolları Trafik Kanununun 31 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ederim.

İstanbul Mebusu

Senihi Yürüten

Madde 31. — Uyuşturucu ve keyif verici maddelerle içki içmiş olanlar nakil vasıtası ve muharrik makine kullanamaz. (Bu gibiler zabıtaca derhal trafikten men edilir.)

Yüksek Başkanlığa

31 nci maddenin şu şekilde değiştirilmesini arz ve teklif eylerim:

İçki içmiş olanlarla uyuşturucu ve keyif verici maddeleri kullanmış olanlar nakil vasıtası ve muharrik makine kullanamazlar.

Ankara

Bingöl

Hâmid Şevket İnce

F. F. Düşünsel

Yüksek Reisliğe

Karayolları Trafik Kanunu tasarısının 31 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Konya

H. Aydın

Madde 31 — Uyuşturucu ve keyif verici maddelerle içki içmiş olanlar nakil vasıtası veya muharrik makine kullanamazlar. Bu memnuiyet ihtiyari olmuyarak bunları alanlara da şâmilidir.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NECİP BİLGE (Niğde) — Efendim; evvelâ bir tertip hatasını tashih edeyim. 31 nci maddenin 2 nci

satırında (muharrrik makine) tâbiri vardır bu, müteharrik makine) olacaktır.

Bu tekliflerden Feridun Fikri beyin teklifi esas üzerinde fazla bir değişiklik yapmamaktadır. Yalnız (içki içmiş) yerine (kullanmış) tâbirini kullanmıştır, ki buna komisyon da iştirak etmektedir. (İçmiş) kelimesi maddenin metninde geçen (uyuşturucu ve keyif verici maddeler) tâbirine de şâmil bulunduğundan ve bu maddeler de her zaman içmek suretiyle alınmadığından (kullanmış) kelimesi daha uygundur. Bu itibarla (içki içmiş) yerine (uyuşturucu ve keyif verici maddelerle alkollü içki kullanmış olanlar) şeklinde maddenin tashihine iştirak etmekteyiz. Bu, alkollü içki almış olmak hususuna taallük eder.

SINAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Alkolsüz içki olur mu?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NECİP BİLGE (Devamla) — Olur. Meselâ limonata.

Bundan başka Senihi Yürüten arkadaşımızın bir teklifi vardır. İçki kullananların nakil vasıtalarını kullanmaktan menedilmesini istemektedir. Buna Komisyonumuz da iltihak etmektedir. Bu şekilde hareket edenleri zabıta seferden menedecektir. Zaten zabıtanın bu yetkisi var ise de tasrih edilmesinde fayda vardır. Bu metnin kabulüne taraftarız.

Diğer teklife gelince; yani uyuşturucu ve keyif verici maddeyi veya alkollü içkiyi kullananların motörlü vasıtayı idare etmesinin mutlak olarak yasak edilmesi keyfiyeti. Arkadaşımız alkollü içkinin, trafiği tehlikeye koyacak derece ile tahdit edilmesini istemektedir.

Komisyonumuz bu mevzuda noktai nazarını evvele bildirmişti. Bu hususun taktirini yüksek heyetin tasvibine terk ediyoruz.

AVNİ BAŞMAN (İzmir) — Uyuşturucu ve keyif verici maddeler nelerdir?

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NECİP BİLGE (Devamla) — Meselâ afyon, kokain. Bu, Ceza Kanununda da böyle geçmektedir. Ceza kanunu da böyle «uyuşturucu ve keyif verici» vasıfları bir arada kullanıldığı için burada da aynen bu şekilde kabul edilmiştir. O halde bir madde hem uyuşturucu hem de keyif verici mahiyetini haiz olacaktır. «Veya» denmediği içindir ki o iki vasfı birden kendisinde cemedan bir zehir olacaktır.

REİS — Değiştirgelerin en aykırısından başlayarak reyeye arzedeceğim.

En aykırı teklif Naci Berkman'ın teklifidir, okuyoruz :

(Samsun Milletvekili Naci Berkman'ın takririni tekrar okundu.)

REİS — Komisyon iştirak ediyor mu?
KOMİSYON SÖZCÜSÜ NECİP BİLGE (Niğde) — Heyetin taktirine bürk ediyoruz.

REİS — Naci Berkman'ın değiştirgesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

REİS — Hidayet Aydın'ın teklifi vardır.
HİDAYET AYDINER (Konya) — Teklifimi geri alıyorum.

REİS — Mesele yok. Diğer teklifler metne yakındır.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ NECİP BİLGE (Niğde) — Efendim, biraz evvel arzetmiş olduğum vaziyete göre metin şu şekli almaktadır. İltihak ettiğimiz metni okuyorum : (Uyuşturucu ve keyif verici maddelerle alkollü içki kullananmış olanlar nakil vasıtası veya müteharrik makine kullanamazlar. Bu gibiler zabıta nakil vasıtası kullanmaktan menolunurlar.)

SENIHI YÜRÜTEN (İstanbul) — Komisyon benim teklifime de iltihak ettiğine görebende de takririmi geri alıyorum.

REİS — Efendim, maddenin yeni şeklini okutuyorum.

MADDE 31. — Uyuşturucu ve keyif verici maddelerle alkollü içki kullananmış olanlar nakil vasıtası veya müteharrik makine kullanamaz.

Bu gibiler zabıta nakil vasıtası kullanmaktan menolunurlar.

NURİ ÖZSAN (Muğla) — (Kullanma) tâbirini lütfen izah etsinler.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NECİP BİLGE (Niğde) — Efendim, alkollü içki ve keyif verici madde kullananlar, bu maddelerin tesiri altında iken nakil vasıtaları kullanamayacaklardır, yoksa iki gün önce içki kullanmış olan kimse vasıta kullanamayacak demek değildir.

REİS — Maddeyi son okunan şekli ile reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 32. — Profesyonel veya hususi ehliyetname sahiplerinin nizamname tesbit

olunacak çalışma süreleri dışarda nakil vasıtası veya müteharrik makina kullanmaları veya kullanmaya teşvik veya icbar edilmeleri yasaktır.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

II

Nakil vasıtalarına ait kaideler

MADDE 33. — Şoför ve sürücüler, trafik işaret levhalarında gösterilen sürat hadlerine riayet etmeye mecbur oldukları gibi lüzumu halinde süratlerini yolun ve trafik durumunun icap ve şartlarına da uydurmakla mükelleftirler.

Her nakil vasıtası veya müteharrik makinanın, önünde, gidişine açık olan en kısa mesafede durdurulabileceği bir süratle sürülmesi mecburidir.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 34. — Şoför veya sürücülerin, diğer bir nakil vasıtasını veya müteharrik makineyi, kendi süratleriyle yol ve trafik durumunu göz önünde tutarak makul bir mesafeden daha yakın olarak takip etmeleri veya vasıta veya makinalarını trafiği tehlikeye düşürecek şekilde kullanmaları yasaktır.

Kol veya grup halinde seyreden nakil vasıtaları, müteharrik makineler, insan toplulukları veya hayvan sürüleri arasında, gelip geçecek diğer vasıta ve makinaların emniyetle girebilecekleri açıklıklar bırakılması mecburidir.

REİS — Buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NECİP BİLGE (Niğde). — Efendim, bu madde içerisinde «veya» kelimesi fazla geçmektedir. Kanunun ifadesinin düzgünlüğünü temin maksadıyla maddenin birinci fıkrasının 3. nolu satırında «daha yakın olarak takip etmeleri veya vasıta veya makinaların» tabiri içerisinde geçen birinci «veya» nın «yahut» olarak değiştirilmesini rica edeceğim. Şu halde, «... yakın olarak takip etmeleri yahut vasıta veya makinaların trafiği tehlikeye düşürecek şekilde kullanmaları yasaktır.»

REİS — Maddeyi tadil şekliyle resmine arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 35. — Aksine bir işaret veya karar bulunmadıkça nakil vasıtalarıyla müteharrik makinelerdeki ses cihazlarının bu kanunda gösterilen haller dışında icapsız olarak veya umumun huzur ve istirahatini bozacak şekilde kullanılması yasaktır.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 36. — Kavşaklarda ve dönemeçlerde, sapış işareti verildikten sonra :

A) Sağa sapma için ilerleme ve sapma, mümkün olduğu kadar yolun sağ kenarına yakından ve dar kavisle;

B) Sola sapma için ilerleme, sapış noktasına kadar yolun gidişe ayrılmış olan sol kenarına en yakın kısmında ve kavşağa girdikten sonra girilen yolun orta çizgisi solda bırakılmak suretiyle geniş kavisle; yapılır.

Sola sapacak olan bir nakil vasıtasının veya müteharrik makinenin şoför veya sürüşü, aksi istikametten gelerek kavşağa girmiş veya emniyetle durdurulması mümkün olmayacak kadar yaklaşmış bulunan diğer nakil vasıtalarının veya müteharrik makinelerin geçmesini beklemeye mecburdur.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 37. — Aynı cihete gitmekte olan bir nakil vasıtasını veya müteharrik makineyi geçmek için, geçecek vasıta veya makinenin şoför veya sürücüsü :

A) Emniyetli bir geçiş için yolun serbest ve görüş sahasının elverişli olmasını gözetmeye;

B) Emniyetli bir mesafeden sola yanaşarak yetişip geçtiği vasıta veya makineden emniyetli bir mesafe uzaklaşmadan yolun sağına geçmeye;

C) Yolun ortasından giden tramvaylarla sola sapsak üzere olan veya vazife icabı yolun solunda durmuş bulunan geçiş üstünlüğünü haiz vasıta veya makineler dışında hiçbir nakil vasıtasının veya müteharrik makinenin sağından geçmemeye;

D) Gececeği vasıta veya makinenin şoför veya sürücüsünü ses veya ışık cihazlarıyla haberdar etmeye; mecburdur.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 38. — Aşağıdaki hallerde öndeki bir nakil vasıtasını veya müteharrik makineyi geçmek yasaktır :

A) Geçme yasağı olduğunu gösterir bir işaret levhası varsa ;

B) Öndeki bir nakil vasıtası veya müteharrik makine başka bir vasıta veya makineyi geçmekte ise ;

C) Kavşaklarda, dönemeçlerde, hemzemin geçitlerde, tepe üstlerine yaklaşırken, köprü, tünel, menfez ve yaya geçidi gibi yerlerde ;

D) Emniyet adası (röfütü), olmiyan duraklarda durmakta olan bir tramvayın sağından.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 39. — Şoför veya sürücüler :

A) Duyulur veya görülür bir geçiş işareti alınca yolun sağına yanaşmaya, sol yanını geçişe şerbest bırakmaya ve tamamiyle geçilinceye kadar süratini artırmamaya ;

B) Geçiş üstünlüğünü haiz bir nakil vasıtasının veya müteharrik makinenin duyulur veya görülür bir geliş işaretini alınca yolun sağına yanaşıp durmaya ve bu vasıta veya makinalar tamamen geçinceye kadar beklemeye ;

C) Park ettikleri veya durdukları yerden yola çıkmadan evvel çıkış işareti vermeye ve yola çıkmaları için mâkul emniyet şartları bulunmadığı müddetçe hareket etmemeye ;

Mecburdurlar.

38 nei maddede yazılı haller bulunmadıkça geçecek vasıta veya makinalara yol vermemek veya geçilmekte olduğu sırada başka bir vasıta veya makinayı geçmeye veya sola sapmaya kalkışmak yasaktır.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 40. — Aksini gösteren bir trafik işareti, levhası veya cihazı bulunmiyan kavşaklara yaklaşan şoför veya sürücüler :

A) Kendisinden evvel kavşağa girmiş olan veya durdurulması mümkün olmayacak kadar yaklaşmış bulunan vasıta ve makinalara ;

B) Her ikisi de aynı durumda olarak kavşağa girmişlerse soldaki sağdakine ;

C) Müteharrik makinalarla motörsüz nakil vasıtaları ve hayvan sürücülerini motörlü nakil vasıtalarına ;

D) Bütün vasıta ve makinalar geçiş üstünlüğünü haiz vasıta ve makinalara ;

İlk geçiş hakkını vermeye mecburdurlar.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 41. — Şoför ve sürücüler, aksine bir işaret bulunmadıkça nakil vasıtalarını veya müteharrik makinalarını, gidiş istikametlerine göre yolun en sağ kenarında durdurmaya ve yolcularının iniş ve binişlerini sağ taraftan yaptırmaya mecburdurlar.

Nakil vasıtalarının veya müteharrik makinaların, aşağıda gösterilen yerlerde durdurulmaları veya bırakılmaları (park edilmeleri) yasaktır :

A) Yayalara mahsus yerlerde ;

B) Hususi veya umumi bir geçit önünde ;

C) Trafığe mâni teşkil edecek şekilde garaj, servis istasyonu veya otoparklar gibi yerler önünde ;

D) Demiryolu ve tramvay rayları üzerinde ;

E) Gidiş istikametlerine göre yolun sol tarafında ;

F) Aksi istikametten gelen nakil vasıtalarının veya müteharrik makinelerin yanyana duruşları halinde diğer birinin geçmesi mümkün olmayın yerlerde ;

G) Kavşak ve dönemeçler yakınında veya içinde ;

H) Yakın ilerisi görülmiyen yerlerde ;

I) Alt, üst ve hemzemin geçitler üzerinde, tüneller içinde veya bu gibi yerlerin önlerinde ;

J) Yolda tehlike olduğunu gösteren işaretlere 25 metrelik mesafe içinde ;

K) Geçiş üstünlüğünü haiz nakil vasıtalarının veya müteharrik makinelerin park yaptıkları yerlere 25 metrelik mesafe içinde ;

L) Diğer nakil vasıtalarının, âmme hizmeti gören nakil vasıtalarının durak yerlerinde ;

M) Trafik işaret, levha ve cihazlarının durmayı veya park yapmayı menettiği yerlerde ;

N) Durmuş veya park yapmış olan bir nakil vasıtasının veya müteharrik makinenin sol yanında.

Zabıta, bu memnuiyetler hilâfına park yapmış veya durmuş olan nakil vasıtalarını veya

müteharrrik makineleri o yerden kaldırmaya salâhiyetlidir.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 42. — Günün kararından itibaren veya görüş imkânlarını azaltan hava şartları altında seyreden nakil vasıtası veya müteharrrik makinelerdeki ön lâmba ve farlarla arka kırmızı lâmbaların ve plâka lâmbasının devamlı olarak yakılmaları mecburidir.

Meskûn mahallerde veya karşılaşma halinde geçiş, uzağı gösteren huzmelerin öne eğilmesiyle veya kısa huzmeli farların yakılmasıyla yapılır. farları yakıp söndürmek suretiyle veya yalnız park lâmbalarıyla geçiş yasaktır.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 43. — Nakil vasıtalarına istiap haddinden fazla yük veya yolcu almak, gabari dışında eşya yüklemek ve açık yük üzerine veya nakil vasıtası dışına yolcu bindirmek veya nizamnamede tesbit olunacak şekil ve şartlar dışında tehlikeli maddeler yüklemek yasaktır.

Trafik ruhsatnamesinde gösterilen istiap haddinden fazla olduğu veznen sabit olan veya gabari dışında olduğu veya tesbit edilen şartlara aykırı bulunduğu görülen yüklerle fazla olan yolcular en yakın meskûn mahalde indirilir.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 44. — Bisiklet kullananların diğer nakil vasıtalarının seyrini aksatacak tehlikeye düşürecek şekilde veya başka nakil vasıtalarına asılarak veya yanyana ikiden fazla olarak gitmeleri veya bisikletin yapılışındaki hususiyete göre taşınması icabeden miktardan fazla kimse-leri bindirmeleri yasaktır.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

III

Yayalar, hayvanlar ve yarışlar hakkındaki kaideler

MADDE 45. — Yayalar mevcut yaya kaldırımları, banketler, emniyet adaları (röfujler) ve geçitler dışında yol üzerinde yürüyemezler.

Bu yerler dışında yolu amuden ve ihtiyatla geçmeye, ilk geçiş hakkını nakil vasıtalarıyla müteharrrik makinelere vermeye mecburdurlar.

Yayaların, trafiği güçleştirecek şekilde yol üzerinde durmaları, grup halinde yürümeleri veya başkalarının geçişini zorlaştıracak surette eşya taşımaları yasaktır.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 46. — Hayvanları ve hayvan sürülerini, bunları sevk ve idareden âciz kimsele-re tevdi etmek veya başı boş bırakmak, hayvanları meskûn yerlerdeki karayollarında süratli sürmek yasaktır.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 47. — Vilâyet Trafik Komisyonundan izin alınmadıkça karayolları üzerinde her çeşit yarış ve koşu yapılması veya yaptırılması yasaktır.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Sekizinci Bölüm

Kazalar

MADDE 48. — Ölüm veya müessir fiil ile neticelenen, yahut eşya, vasıta veya hayvanlara zarar veren her hangi bir trafik kazasına karışmış olan nakil vasıtası veya müteharrrik makinenin şoför veya sürücülere, vasıtalarını veya makinelerini derhal durdurmaya mecburdurlar.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 49. — Şoför ve sürücüler, yukarıdaki maddede yazılı kazaların vukuunda gerekli ihtimam ve yardımı göstermek, tedbirleri almak ve vakayı en yakın zabıtaya, mümkün olan en kısa zamanda, bildirmekle mükelleftirler.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dokuzuncu Bölüm

Hukuki mesuliyet ve sigorta

I

Hukuki mesuliyet

MADDE 50. — Motörlü nakil vasıtalarının veya karayollarında müteharrrik makinelerin kullanılmasından doğan zararları bu vasıta veya makineleri, kullananlar, zararın vukua gelmemesi için hal ve maslahatın gerektirdiği bütün dikkat ve itinada bulduklarını veya bu dik-

kat ve itina gösterilmiş olsa bile zararın önlenemeyeceğini ispat etmedikçe, tazmine mecburdurlar.

Bu husustaki tazminat dâvası, zarar gören tarafın zarara ve failine ittilar tarihinden itibaren iki senelik ve her halde zararı doğuran fiilin vukuundan itibaren 10 senelik müruruzamana tâbidir.

Şu kadar ki, tazminat dâvası Ceza kanunlarına göre müddeti daha uzun müruruzamana tâbi cezayı müstelzim bir fiilden doğmuş olursa hukuki mesuliyet dâvasında da o müruruzamandan cereyan eder.

Hukuki mesuliyete taallük eden diğer hususlarda umumî hükümler tatbik olunur.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II

Malî mesuliyet sigortası

MADDE 51. — Motörlü nakil vasıtalarının sahipleri, bunların kullanılmasından üçüncü şahıslar aleyhine doğacak zararları telâfi etmek üzere nakil vasıtaları için münferit şekilde veya grup halinde malî mesuliyet sigorta mukavelesi akdine mecburdurlar.

Nakil vasıtasının devriyle sigorta mukavelesinden doğan hak ve borçlar yeni sahibine itikal eder.

Sigortacı ve vasıtanın yeni sahibi devir keyfiyetine muttali oldukları tarihten itibaren 15 gün içinde sigorta mukavelesini feshedebilirler.

17 nci maddenin (F) bendinde gösterilen nakil vasıtaları hakkındaki malî mesuliyet sigortasına ait hükümleri Hükümet tâyin eder.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 52. — Motörlü nakil vasıtalarının cinslerine göre yaptırılacak malî mesuliyet sigortasının kaza başına maddî ve bedenî zararlara karşı asgari sigorta miktarları bu kanuna bağlı cetvelde gösterilmiştir.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 53. — Sigorta mukavelesinden veya sigortaya ait kanunlar hükümlerinden doğan ve tazminat miktarının azaltılması veya kaldırılması neticesini veren istisnai haller, za-

rar görenlerin haklarına tesir etmez.

Şu kadar ki, sigortacı, sigortaya ait kanunlar hükümlerince ödemediği miktarlar için, azaltma veya kaldırmaya izinli olduğu nispette sigorta ettiren aleyhine dâva açabilir.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 54. — Bir nakil vasıtasını sigorta etmiş olan sigortacı, sigorta mukavelesinin taltik, tecdit, fesih veya devir muamelelerini ve sigortalı vasıta için her hangi bir ödemede bulunur ise bunun miktar ve sebebini, yukardaki hallerin tahakkukundan itibaren 8 gün içinde, vasıtanın kayıt ve tescil edilmiş olduğu trafik şube veya bürosuna bildirmekle mükelleftir.

Kayıt ve tescili yapan vilâyet trafik şube veya bürosunun durumu tebellüğünden itibaren 15 gün zarfında sigorta eski haddinde devam eder.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 55. — Zarar gören kimse malî mesuliyet sigortası ile temin edilmiş miktarlar dâhilinde doğrudan doğruya sigortacıya da müracaat edebilir.

Zarar gören kimselerin birden fazla olması ve nakil vasıtasının sahibi tarafından ödenecek tazminat tutarının temin edilmiş miktarı aşması halinde, zarar gören kimselerin sigortacıya karşı hakları, temin edilen meblâğı geçmemek üzere mütenasiben azalır. Şu kadar ki, sigortacı, diğer tazminat taleplerinin bulunupunu bilmeksizin zarar gören kimselerden bir veya bir kaçına hüsnüniyetle ödemediği miktarlar nispetinde diğerlerine karşı olan mesuliyetinden kurtulur.

Zarar görenlerin sigortacı aleyhine dâva hakları kaza gününden itibaren iki yıllık müruruzamana tâbidir.

Salâhiyetli mahkeme nakil vasıtasının kayıtlı bulunduğu veya kazanın vukubulduğu yer mahkemesidir. Bu salâhiyeti ref'eden mukavele hükümleri muteber değildir. Ancak sigortacının merkezinin veya sigorta mukavelesinin akdedildiği şubenin bulunduğu yer mahkemesinde açılan dâvalar salâhiyetsizlik sebebiyle reddedilmez.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 56. — Mali mesuliyet sigortası Türkiye'de çalışmaya salâhiyetli sigorta şirketleri tarafından yapılır.

Umumi Muvazeneye dâhil dairelerle mülhak bütçeli dairelere, hususi idare ve belediyelere ve 3659 sayılı Kanuna tâbi teşekkül ve müesseselere ait nakil vasıtalarının, üçüncü şahıslara ika ettiği zararları, mali mesuliyet sigortasına ait hükümler dâhilinde karşılamak üzere bu daireler tarafından bir fon tesis edilebilir.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Onuncu Bölüm

Cezalar, teşkilât ve takibat

I

Cezalar

MADDE 57. — Bu kanunun :

A) 20, 22, 24, 25, 27, 42 ve 44 neü maddelerine aykırı hareket eden bisiklet sürücüleri ile 45 nci maddesinin 2 ve 3 neü fıkralarına aykırı hareket edenler 5 lira;

B) 17 ve 18 neü maddelerine aykırı hareket eden bisiklet sürücüleri ile 35, 36 ve 41 neü maddelerine aykırı hareket edenler 10 lira;

C) 19, 21, 30, 37, 38, 39 ve 43 neü ve bisiklet sürücüleri hariç 20, 22, 25, 27 ve 42 neü maddelerine aykırı hareket edenler 25 lira;

Hafif para cezasıyla cezalandırılırlar.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 58. — Bu kanunun :

A) 34, 40 ve 46 neü maddelerine aykırı hareket edenler 10 liradan 25 liraya;

B) 29 neü maddesine aykırı hareket edenler 10 liradan 50 liraya;

C) 32 neü maddesine aykırı hareket edenler 25 liradan 50 liraya;

D) 10, 15, 33, 47 ve 49 neü maddelerine aykırı hareket edenler 25 liradan 100 liraya;

E) 12, 16 ve 54 neü maddelerine aykırı hareket edenler 50 liradan 200 liraya;

Kadar hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 59. — Bu kanunun :

A) 31 ve 46 neü maddelerine aykırı hareket edenler 10 günden bir aya kadar hapis ve 100 liradan 200 liraya kadar ağır para cezasıyla;

B) 14 neü maddesiyle, bisiklet sürücüleri hariç, 17, 18 ve 24 neü maddelerine aykırı hareket edenler bir aydan üç aya kadar hapis ve 100 liradan 300 liraya kadar ağır para cezasıyla;

C) 11 neü maddesine aykırı hareket edenler, bu fiilleri daha ağır bir cezayı istilzam etmediği takdirde, bir aydan bir seneye kadar hapis ve 150 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 60. — Gerek umumi hükümlere, gerekse bu kanunun 58 ve 59 nlu maddelerine göre verilecek cezalardan başka :

A) 12 neü madde hükümlerine aykırı hareket edenlerin tesislerinin kaldırılmasına;

B) 33 neü maddeye muhalefetten dolayı iki defa mahkûmiyet halinde ikinci defa mahkûm olanların 15 gün ve mütaakıp tekerrür halinde bir aydan üç aya kadar müddetle şoför veya sürücü ehliyetnamelerinin geri alınmasına;

C) Uyuşturucu madde kullanmaktan dolayı mahkûm olanların şoför veya sürücü ehliyetnamelerinin daimî olarak geri alınmasına;

D) 31 neü maddede yazılı şekilde alkollü içki kullanma suçundan dolayı ilk mahkûmiyetlerinden itibaren bir yıl zarfında aynı suçu tekrar işliyenlerin bir ay, iki defa işliyenlerin altı ay, üç defa işliyenlerin daimî olarak şoför veya sürücü ehliyetnamelerinin geri alınmasına;

E) Şoför veya sürücülerin, meslek ve sanatlarının icrası sırasında Türk Ceza Kanununun 414, 416, 417, 418, 429, 431 neü maddelerine ve 430 neü maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareketlerinden dolayı mahkûmiyetleri halinde daimî olarak; diğer cürümlerden mahkûmiyetleri halinde ise muvakkat veya daimî olarak ehliyetnamelerinin geri alınmasına;

da dâvaya bakan mahkemece hükmolunur.

Ehliyetnamenin geri alınmasını gerektiren suçlardan maznun olanlar hakkındaki kanuni takibat neticeleninceye kadar ilgili hâkim ehliyetnamenin tedbir mahiyetinde muvakkat olarak geri alınmasına karar verebilir.

Bu kanunla salâhiyetli kılınmış makam ve memurlardan başka hiçbir makam ve memur tarafından şoför veya sürücü ehliyetnameleri geri alınmaz.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II

Teşkilât ve Takibat

MADDE 61. — Bu kanunda yazılı trafik suçlarına bakmak üzere Adalet Vekâletince lüzum görülen yerlerde tek hâkimli (Trafik mahkemeleri) kurulur.

Trafik mahkemeleri hâkimleri, Hâkimler Kanunu hükümlerine tâbidirler.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 62. — Askerî nakil vasıtalarıyla müteharrik makinaları kullanan askerî şahısların işledikleri bu kanunda yazılı trafik suçlarına da trafik mahkemelerinde bakılır.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 63. — Bu kanunda yazılı suçları işleyenler hakkında trafik zabıtası veya diğer salâhiyetli kimseler tarafından tanzim edilecek zabıt varakaları trafik zabıtasınca trafik mahkemelerine tevdi olunur.

Bu nevi zabıt varakaları hilâfı sabit olunca ya kadar muteberdir.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 64. — Bu kanunun 57 nei maddesinde cezaları maktu olarak tesbit ve tâyin edilmiş olan suçları işleyenler hakkında tanzim edilen zabıt varakaları, Trafik mahkemesinin tasdikıyla icra ve infaz olunur.

Trafik mahkemesi, zabıt varakasınca yazılı suçla o suça mürettep cezanın uygunluğunu, zabıt varakasını tetkik suretiyle tesbit ettiği takdirde aynen, aksi halde ıslah ederek tasdik eder. Islahı mümkün olmayan zabıt varakaları iptal olunur.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 65. — Trafik mahkemeleri bu kanunun :

A) 58 nei maddesinde asli ve 60 nei maddesinde fer'î cezaları tâyin edilmiş olan suçları kararname ile veya, duruşma yapmaksızın kararname tertibi mahzurlu görülürse, duruşmalı olarak;

B) 59 neu maddesinde asli ve 60 nei maddesinde fer'î cezaları tâyin edilmiş olan suçları duruşmalı olarak;

İntaç eder.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 66. — Mahkûmiyet halinde kararname; tertip edilmiş olan cezadan başka, işlenmiş olan suçu, tatbik edilen kanun maddelerini, sübut delillerini ve kararnamenin tebliği tarihinden itibaren 8 gün içinde kararı veren mahkemeye itiraz olunabileceği ve aksi halde kararnamenin icra edileceği kayıtlarını ihtiva eder. Bu itiraz, bir dilekçe vermek suretiyle veya bu hususta bir zabıt varakası tanzim edilmek üzere mahkeme kâtibine bir beyanda bulunarak yapılır. Bu zabıt varakası hâkime tasdik ettirilir.

Mahkûm, müddet bitmeden evvel itirazından vazgeçebilir.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 67. — Muayyen müddet içinde aleyhine itiraz olunmayan kararnameler katîleşir.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 68. — İtiraz üzerine duruşma yapılır. Şu kadar ki, maznun duruşmadan evvel itirazından vazgeçerse duruşmaya mahal kalmaz.

Duruşmada maznunu vekâletnameyi haiz vekil temsil edebilir.

Hâkim, itiraz üzerine vereceği hükümde evvelki hükümle bağılı değildir.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 69. — Maznun mazereti olmaksızın duruşmaya gelmez veya vekil de göndermezse tetkika hacet kalmaksızın itiraz reddolunur.

Kararname aleyhine itiraz müddetini geçirmekten dolayı eski hale getirme talebi kabul edilmiş olan maznunun duruşmaya gelmemesi sebebi ile itirazı reddolunursa, maznun buna karşı bir daha eski hale getirme talebinde bulunamaz.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 70. — Bu kanuna göre doğrudan

doğruya veya itiraz üzerine duruşmalı olarak verilen bileümle kararlar katidir.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 71. — Bu kanunun 58 nci maddesinde yazılı olan ve müeyyidesi yalnız hafif para cezasını müstelzim bulunan (ayrıca fer'î cezayı müstelzim olmayan) suçları işleyenler hakkında tanzim edilmiş olan zabıt varakasının alâkalıya verildiği veya tebliğ edildiği tarihten itibaren, suça mürettep hafif para cezasının asgari haddini 10 gün içinde nizamnamede gösterilecek usul dairesinde merciine ödiyenler hakkında takibat yapılmaz.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 72. — Trafik suçlarına ait cezalar, hükmün katileşmesini yahut ödeme veya infazi mütaakıp şoför veya sürücünün ehliyetnamesine mahkemece kayıt ve tasdik olunur ve kararın bir örneği vilâyet trafik şube veya bürosuna gönderilir.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 73. — Cezai mesuliyete taallük eden tazminat talepleri, şayet iş ceza mahkemesine inktikal etmiş ise o mahkemece neticelendirilir.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 74. — Bu kanuna göre verilen hükümler diğer kanunlara göre verilen hükümlerle içtima ettirilemez ve tekerrürü esas tutulamaz.

Bu kanundaki tekerrür tâbirinden maksat hüküm katileştikten sonra yeni bir trafik suçunun işlenmesidir.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

On birinci Bölüm Çeşitli hükümler

MADDE 75. — Bu kanunla vazifeli kılınmış idare ve komisyonların çalışma tarzlarını, kayıt ve tescil için alınacak harç ve resimlerin tarifeleri ile ödenme yer ve şekillerini, 16 nci maddede zikredilen tesislerin haiz olacakları vasıfları, fennî muayene ve ehliyetname imtihanlarının esaslarını, 25 ve 28 nci maddelerdeki hükümlere göre şoför ve sürücülerin tek-

rar muayene ve imtihana tâbi tutulmalarına mesnet teşkil edecek sıhhi ârızalarla şoför ve sürücülerin tâbi olacakları çalışma sürelerini, 71 nci maddedye göre ödenecek cezaların ödenme yer ve şekillerini, nakil vasıtalarının cins ve evsafını ve bunlarda bulunması lâzımgelen teçhizat ve malzemeyi, trafiği tehlikeye düşürecek veya trafiğe zorluk verecek halleri ve bu kanunun tabkikatına ait bileümle hususları göstermek üzere Adalet, Bayındırlık, Ekonomi ve Ticaret İşleri, Maliye, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Ulaştırma vekâletlerince müştereken hazırlanacak nizamname, bu kanunun neşrinden itibaren altı ay içinde çıkarılır.

REİS — Değiştirge yoktur. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 76. — İdarei Umumiye Vilâyet Kanunu ile 1580 sayılı Belediye Kanununun, 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun ve 4470 sayılı Ulaştırma Bakanlığı Görevleri ve Kuruluşu hakkındaki Kanunun bu kanuna muhalif olan hükümleri kaldırılmıştır.

REİS — Madde hakkında bir değişiklik var efendim.

Yüksek Başkanlığa

Karayolları Trafik kanunu lâyihasının kaldırılan hükümlere ait 76 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Sırd Mebusu

Mehmet Daim Süalp

Madde 76. — Kayıt ve tescil muameleleri bu kanuna göre yapılacak olan kara nakil vasıtaları trafiğine, bunlara numara ve plâka verilmesine, bunlar için belediye ve hususi idarelerce vergi, resim ve harç alınmasına müte-dair olarak diğer kanunlarda yer alan hükümler kaldırılmıştır.

REİS — Komisyon, buyurun.

GEÇİCİ KOMİSYON SÖZCÜSÜ NECİP BİLGE (Niğde) — Efendim, verilen tadil teklifinin ehemmiyeti dolayısıyla bu taktirî madde ile birlikte komisyona alıyoruz.

REİS — Değiştirge ile birlikte komisyona verilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte 12 ve 16 nci maddelerde

zıkredilen yerlerde tesisi bulunan şahısların tesisleri vilâyet trafik komisyonlarınca tetkik edilerek durumları bu kanun ve nizamnamesinde belirtilen vasıf ve şartlara uymadığı takdirde, tesislerini kanun ve nizamname hükümlerine uydurmaları hususunda tesis sahiplerine bir tebligat yapılır.

İlgililer tebligatta yazılı müddet içerisinde tesislerini bu kanun ve nizamnamesi hükümlerine uydurmadıkları takdirde, gerekirse bu gibi yerler umumi hükümlere göre kısmen veya tamamen Devletçe istimlak veya istimval olunur.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kayıt ve tescili yapılmış olan nakil vasıtalarının sahipleri trafik şube veya bürolarına müracaatla altı ay içinde kayıt ve tescil muamelelerini bu kanun hükümlerine göre ikmal etmeye mecburdurlar.

Yukarıki fıkra hükmüne tevfiakan yapılacak kayıt ve tescil muameleleri harca tâbi değildir.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte şoför veya sürücü ehliyetnamesi almış bulunanlar trafik şube veya bürolarına müracaatla altı ay içinde bunları yenilemeye mecburdurlar.

Yukarıki fıkra hükmüne tevfiakan yapılacak yenileme muamelesi harca tâbi değildir.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi oyunza

sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanun hükümlerinin tatbikından doğan ihtilâflar, trafik mahkemelerinin bulunmadığı yerlerde sulh ceza mahkemelerince başka işlere tercihan hal ve intaç olunur.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun tatbikını temin etmek için Adalet Vekâleti, Emniyet Umum Müdürlüğü ve Karayolları Umum Müdürlüğü teşkilâtına ilâvesi lâzımgelen kadroları gösterir teşkilât kanunları, bu kanunun neşriden itibaren en geç iki ay içinde Hükümet tarafından Meclise sunulur.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği ay ile mütaakıp aylar için belediyelerce 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 18 nci maddesi mucibince tahsil edilmiş resimler mükelleflere geri verilir.

REİS — Değiştirge yoktur. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Madde aynen kabul edilmiştir.

Komisyonla verdiğimiz maddenin gelmesine intizaren son iki maddeyi bırakıyoruz.

Vakit ilerlemiş olduğundan 10. V. 1953 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 17,45

5. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR

1. — *Malatya Mebusu Nuri Ocakcıoğlu'nun, Malatya Vilâyetine bağlı kaza, nahiye ve köylerin sulama ve içme suları işlerine, Darende'ye elektrik cereyan verilmesi işine bir an evvel başlanılmasına, Pütürge'nin Şiro Irmağı üzerindeki köprü'nün yapılmasına ve bütün kaza yollarını Malatya'ya bağlayacak Devlet yolları, kaza ve köy ve içme suları için 1952 yılı Bütçesinde ne kadar tahsisat verilmiş olduğuna ve şimdiye kadar neler yapıldığına dair sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoğlu ve İçişleri Vekili Etem Menderes'in yazılı cevapları (6/952) .*

7. II. 1953

B. M. M. Yüksek Başkanlığına

Arazinin ırmaklardan sulanması işinin etüdünü yapmak üzere su işleri müdürlüğüne emir verildiği soruma cevaben 7. IV. 1952 günlü tutanak dergisinde 7. VI. 1952 gün ve 177 sayılı cevap verilmişti :

1. 24. IX. 1952 de Darende'de su mühendisleri Köprügözü ve Zaviye mahallesine baktıktan sonra dönerlerken karşılaştık, birlikte yaya olarak, üç saatlik Mezgidan köyüne vardık balıklı suyuna baktılar, Setrek köyünden çıkan su hafriyatla çoğaltılması, sed yapılarak o köy ve Balaban Bucağı arazisini sulamak noktasından tetkikat yapmaya gidemediler, Besni, Adıyaman, Kâhta, ovalarına ve diğer ilcelerdeki ırmaklara bakmak üzere ayrıldılar; merkezle dokuz ilçedeki tetkikatlarının ne olduğunun bilinmesi lâzımdır.

Darende'nin Zaviye mahallesinde ırmak kenarında Gâvur Hamamı denen mağranın yukarısından inen suyun membaı çok yukarda ise açılarak ve Aşadı köyündeki şelâle yukarı alınarak arazinin sulanması, araştırılması için mühendislerden ayrıldıktan sonra gördüğüm belediye reisi buralarını göstermedim dedi; buraların görülmesi zaruri idi.

Köprügözü'nden yapılacak sedle çıkarılacak su, masrafını varidat korumayacağını mühendisler söylemişler. Kasabaya elektrik cereyanı için İller Bankasından giden mühendisler buraya bir buçuk metre sed yapılsın demişler fazla yapılırsa arazi sulanır denince elektriği düşünürüz demişler.

Bayındırlık ve İçişleri bakanları bunu müşterek tetkik ettirmelidir, hâlâ elektrik işine başlanmamıştır.

2. Murat Irmağına karışan Tohma suyunun membaı, Gürün Kazasının Gökpınar suyunu Fatmaderviş sirtlarından geçirerek Darende'nin Aşadı Palankası Ovasını, Yeniköyü sular Elbistan Kazası da faydalanır, Elbistan halkı da yardım eder deniyor; bu da incelenmelidir.

3. Akçadağ yakınındaki 40 kadar köyleri arazisini Doğanşehir kadar getirilen Sürgü suyunun daha şarkta Karanlıkdere ve 17 köy arazisini o civardaki suyun sulaması için getirme ve çıkarma işini ele alınması zaruridir.

4. Pütürge'nin Şiro Irmağı üzerindeki köprü yapılmadı.

5. Malatya, Akçadağ, Darende, Gürün Devlet yoluna 1952 de başlanacak denmişti. Ancak ihalesi yapılmış, yağmurdan kardan kapanan bütün kaza yollarını vilâyete bağhyacak faaliyet göze çarpmıyor; Bıçaklı kamyon alınmış mı? 1952 Bütçesinden il ve köy yolları ve köy, kaza içme suları için Malatya'nın mesahası köy adedi yol bozukluğu nispeti itibariyle ne kadar tahsisat verilmiş neler yapılmıştır?

6. Arapkir, Hekimhan, Kâhta, Doğanşehir'in Polat, Gündüzbeyi, Pütürge içme suyu, elektrik işleri; Akçadağ, İsmetpaşa, Orduzun'un içme suyu işi, Darende, Besni, eski Malatya'nın elektrik işi ne merkezdedir? Darende'de içme suyu bir mahalleye Hükümet ve çarşıya gelmiş, diğer mahallere boru konmamıştır.

Besni'de 15 santim kutrunda borudan ancak 3 santim su geliyor. Yalanko suyu ne zaman ilâve edilecektir. Su yetmiyor.

7. Malatya'nın Derme suyu elektriğe ve bahçelere yetmiyor, halk Meclise kadar şikâyet etti. İsmetpaşa, Adıyaman yolu üzerinde Korğa Nahiyesinde Subtan denen, Bulam adıyla Kâhta çayına akan ve istifade edilmeyen Abdülharap Gölünden kısa kanalla Derme, Pınarbaşı suyuna aktılırsa, cereyan artar arazi sulanır.

Hekimhan'ın Kocaözü, Bahçedamı köyleri içme suları ne oldu? Darende'nin Balaban bucağının içme su yolu demir boru ile yapılmalı.

Diğer, köy nahiyelerin müracaatları yapıldı mı?

8. Malatya'nın Kilâyık köyü içi yolu yapılmalı, Balgözü, Malatya İsmetpaşa'ya bağlanmalı, Besni, Adıyaman, Kâhta yolları kum çakıl yerine toprakla dolunca yağmurdan kayıyor, diğerleri de kapalı,

Mühendisler tetkikata gidince etrafla temas etmelidir, zaman almaması için yazılı soruyu tercih ediyorum. Makamlarına ait kısımları İçişleri ve Bayındırlık Bakanlarının yazılı olarak cevaplandırmalarına delâlet buyrulmasını saygı ile rica ederim.

Malatya Mebusu
Nuri Ocakcioğlu

T. C.

Bayındırlık Bakanlığı

Hususi Kalem

4.3.1953

Sayı : 132

B. M. Meclisi Reisliğine
Ankara

11.2.1953 gün ve 6/952 - 4791/10608 sayılı yazı karşılığıdır :

Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu'nun; Malatya Vilâyetine bağlı kaza, nahiye ve köylerin sulama ve içme suları işlerine, Darende'ye elektrik cereyanı verilmesi işine bir an evvel başlanmasına, Pötürge'nin Şiro Irmağı üzerindeki köprünün yapılmasına ve bütün kaza yollarını Malatya'ya bağlayacak Devlet yolları, kaza ve köy içme suları için 1952 yılı bütçesinde ne kadar tahsisat verilmiş olduğuna ve şimdiye kadar neler yapıldığına dair yazılı soru önergesine hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Bayındırlık Vekili
K. Zeytinoglu

Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu'nun; Malatya Vilâyetine bağlı kaza, nahiye ve köylerin sulama ve içme suları işlerine, Darende'ye elektrik cereyanı verilmesi işine bir an evvel başlanmasına, Pötürge'nin Şiro ırmağı üzerindeki köprünün yapılmasına ve bütün kaza yollarını Malatya'ya bağlayacak devlet yolları, kaza ve köy içme suları için 1952 yılı bütçesinde ne kadar tahsisat verilmiş olduğuna ve şimdiye kadar neler yapıldığına dair yazılı soru önergesi aşağıda cevaplandırılmıştır :

1. Darende'nin Köprügözü'ne baraj yapılarak ovanın sulanması ve hidro-elektrik santralinin yapılması konusu ile Aşudu köyünden çıkan su ve Gürün'den gelen Tohma suyundan Darende, Mezgidin köyü arasındaki ovanın sulanması konularının etüdü için Elâzığ Su İşleri Müdürlüğüne emir verilmiş olup Şube bölgesinde tetkik edilen 75 aded su konusu meyanında bunların da raporları tanzim edilmektedir.

a) Darende'nin Setrek köyünden çıkan suyun hafriyatla çoğaltılması, sed yapılarak o köy ve Balaban bucağı arazisinin sulanması konusu,

b) Gürün kazasından çıkan Gölpınar suyunun Fatma Derviş sırtlarından geçirilerek Darende'nin Aşudu Palankası ovası ile Yeniköy sulaması etüdünün yapılması,

c) Doğanşehir'e getirilen su ile daha Şarkta Malatya'nın Karanlıkdere ve 17 köy arazisinin sulanması imkânlarının etüdlерinin yapılması için Elâzığ Su İşleri Müdürlüğüne emir verilmiştir.

2. 1952 Mali yılı bütçesinde mevcut köylerde halkın yapacağı su işlerine yardım ödeneğinden Malatya İline 366 500 lira ayrılmış ve Malatya Valiliğine gönderilmiş olup bu paranın hangi köylere tahsis olunacağı hususunda bu işlere dair yönetmelik gereğince valilikler yetkili kılınmıştır.

3. Arapkir, Hekimhin, Kâhta, Polat, Gündüzbeyi, Akçadağ, İsmetpaşa, Orduzu, Darende ve Besni'nin nüfusları 2000 den fazla veya belediye teşkilatı olduğundan içme su işleri İller Bankasına yapılması lâzımgelmektedir.

Arapkir, Hekimhan, Doğanşehir, Polat, Gündüzbeyi, Pötürge, Darende, Besni, Eski Malatya elektrik işleri ile de İller Bankası ilgilenmektedir.

4. Abdülharap Gölü ve Bulam Çayının Derme kanalına akıtılması işi yaptırılan avan etüdlere nazaran masrafı çok ve rantabilitesi şüpheli bir mevzu olup çok esaslı bir etüde ihtiyaç göstermektedir. Ele alınmış işlere güçlükle yetişebilen teknik eleman kadromuz bu etüdün ele alınmasına şimdilik müsait değildir. İllerde tetkik ettirilecektir.

5. Malatya - Akçadağ - Darende - Gürün Devlet yolu halen bakım altındadır.

Pınarbaşı - Gürün, Darende - Malatya yolunun tamamı ceman 19 077 000 lira bedelle ve

İki iş halinde ihale edilmiştir ve mütaahhitleri önümüzdeki inşaat mevsiminde faaliyete geçeceklerdir.

6. Malatya - Pütürge yolundaki Şiroçay köprüsünün proje ve keşif evraki hazırlanmış olup bu günlerde eksiltmeye çıkarılacaktır. Hazırlanan projesine göre bu köprünü cinsi betonarme, tülü 50 m. ve maliyeti 134 626 lira olacaktır.

7. 1952 yılı il ve köy yolları yardım ödeneginden Malatya Vilâyetine,

A) İl ve köy yolları yapımı için	664 500
B) Gölbaşı - Adıyaman yoluna tahsisen	200 000
C) Makina yardımı karşılığı olarak	235 500
	<hr/>
	1 100 000

lira yardım yapılmıştır.

1952 yılı özel idare bütçesinden de bakım ödeneği dâhil olmak üzere,

A) İl ve köy yolları yapım ve bakımına	134 000
B) Yol makinası satın alınmak üzere	125 000
	<hr/>
	259 000

lira ayrılmıştır ki, bu suretle Malatya Vilâyetinin 1952 yılı yol işleri ödeneği ceman 1 359 000 liraya baliğ olmuştur.

Vekâletçe Malatya Vilâyetine :

1 adet çift diferansiyelli ve kar bıçaklı kamyon
 3 » mazotlu kamyon
 3 » 2,5 tonluk benzinli kamyon
 1 » 210 F. C. lik kompresör
 1 » yükleyici
 1 » kamyonla çekilir Husky Greyder tefrik edilmiş ve bunlardan yükleyici ve kamyonla çekilir Husky Greyderden maadası teslim edilmiştir.

8. 1952 yılında Malatya Vilâyetinde yukarıda izah edilen ödeneklerle :

1. Gölbaşı - Adıyaman yolunda :

a) 6+000 - 16+000 kilometreler arası yol inşaatı 301 261 lira bedelle ihale edilmiştir.

b) 16+000 - 30+000 kilometreler arası yol inşaatı 287 400 lira bedelle ihale edilmiştir.

c) 6+000 - 56+000 kilometreler arasında 42 386,40 lira keşif bedelle stabilize nakli, ferşi ve yol onarımı işleri emaneten ele alınmıştır.

d) 6+000 - 30+000 arasınında 58 428,84 lira keşif bedelli menfez ve büz inşaatı emaneten ele alınmıştır.

2. Gölbaşı - Besni yolunda :

a) 22+000 - 26+000 kilometreler arasındaki heyelan ıslahatı 8 142,53 lira bedelle ihale edilmiştir.

b) 0+000 - 28+000 kilometreler arasında 55 898,50 lira keşif bedelli stabilize ferşi ve hendek açılması işi emaneten ele alınmıştır.

3. Malatya - Adıyaman yolunda :

a) 5+000 - 90+000 kilometreler arasında yol tamiratı 23 503,50 lira keşif bedeli ile emaneten ele alınmıştır.

b) Pisin köprüsü tamiratı 10 895 lira bedelle ihale edilmiştir.

c) Abdülharap köprüsü inşaatı 7 969 lira bedelle ihale edilmiştir.

d) Bulam köprüsü inşaatı 8 340,17 lira bedelle ihale edilmiştir.

e) 0+000 - 8+000 kilometreler arasında stabilize yol inşaat ve hendek hafri 15 708 lira bedelle ihale edilmiştir.

4. Doğanşehir - Devlet yolu iltisakı :

a) 0+000 - 5+000 kilometreler arasında stabilize yol tamiratı 19 951 lira bedelle emaneten ele alınmıştır.

b) Bir köprü inşaatı 5 635,50 lira bedelle ve emaneten ele alınmıştır.

5. Malatya - Pütürge yolu :

a) 0+000—6+000 kilometreler arasında toprak tesviyesi ve stabilize yol inşaatı 55 920,00 lira bedelle emaneten ele alınmıştır.

b) 25+000—60+000 kilometreler arasında tesviye ve ıslahat işleri 23 599,00 lira bedelle emaneten ele alınmıştır.

c) Keferdiz yolunun 0+000—6+000 kilometreler arasında menfez ve büz inşaatı 19 499,34 lira bedelle emaneten ele alınmıştır.

d) Keferdiz köprüsü inşaatı 12 482,17 lira bedelle ihale edilmiştir.

e) Ağvan köprüsü inşaatı 6 578,44 lira bedelle ihale edilmiştir.

6. Kâhta-Malatya yolunda Cendere köprüsü tamiratı 12 447,11 lira bedelle ihale edilmiştir.

9. 1952 yılında üzerinde çalışılan köy yolları ve köprüleri :

a) Darende - Balahan yolunda 10 metre açıklığında bir köprü tamiri,

- b) Doğanşehir - Polat yolunda 14 kilometre kaplamalı yol,
 c) Tahir - Şotik yolunda 3 kilometre tesviye,
 d) Akçadağ - Keller yolunda 5 kilometre tesviye,
 e) Arapkir - Tahir yolunda 8 kilometre tesviye,
 f) Arapkir - Anberge yolunda 1 kilometre tesviye,
 g) İsmetpaşa - Küllüm yolunda 5 kilometre tesviye,
 h) Dut bucağı - Adıyaman iltisakı yolunda 2 kilometre tesviye,
 i) Dut bucağı yolunda 40 metre açıklığındaki Dut köprüsü,
 j) Besni - Keysun yolunda 10 metre açıklığındaki Çalgaç köprüsü yapımı,
 k) Darende - Kötükale köprüsü tamiri.
- Bu köy yolları ve köprüleri için ceman 57 896.00 lira harcanmıştır.
- Henüz ele alınmamış köy yolları önem sıranına ve vilâyetçe hazırlanan köy yolları programına göre ele alınacaktır.

T. C.

İçişleri Bakanlığı

7. V. 1953

M. I. G. M.

2. D. Ş. M.

Sayı : 622 - 406

Özü : Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu'nun yazılı soru önergesi Hk.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
 11. II. 1953 gün ve 6/952 - 4791/10608 sayılı yazı karşılığıdır.

Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu tarafından Yüksek Reisliğinize sunulup vekâletimize tevdi buyurulan yazılı soru önergesi üzerine istenilen malûmat aşağıda arz edilmiştir.

1. Arapkir Kasabası :

A) Su işi : 5. VII. 1950 tarihinde içme su isale ve şebeke inşaatı 146 455,94 lira keşif bedeli üzerinden % 14 tenzilât ile 125 905,11 lira mütaahhit Ahmet Fırat'a boru bedelleri hariç olmak üzere ihale edilmiştir.

Ancak boru tahsisinin gecikmesi dolayısıyla 19. III. 1952 tarihinde işe başlanmıştır. Arazi klâsının ilk keşifte tahmin edilenden daha

kayalık çıkması ve bâzı ilâveler yapılması üzerine % 50 ilâveli inşaat kararı verilmiş ve iş bitmiş durumda olup bâzı ıslahat ve düzeltmeler kalmıştır. Belediyesince ilâvesi istenen hatlar dolayısıyla 30 706 liralık bir ikinci kısmın ilâvesi gerekmekte olup belediye istikraz muamelesini ikmal edince ihale edilecektir.

B) Elektrik işi : Elektrik projesi 6 200 lira bedel ile mütaahhide ihale edilmiştir.

2.) Hekimhan Kasabası :

A) İçme su işi : Hekimhan içme su inşaatı isale ve şebekesi 194 413,70 lira keşif bedeli üzerinden % 2 tenzilâtla 109 525,43 lira bedelle 31. V. 1952 tarihinde mütaahhit Necmi Şahin'e ihale edilmiştir. İşe lüzumlu boru, çimento ve sair malzeme Hekimhan'a nakledilmiş olup inşaata bu mevsimde başlanacak ve 1953 yılı içinde bitmiş olacaktır.

B) Elektrik işi : Etüdü yapılmaktadır.

3. Kâhta Kasabası :

A) İçme su işi : Keşfi yapılmış olup boru bedeli dâhil 141 742,83 liradır. İller Bankasının 1953 yılı programına dâhildir. Fondan tahsisi verilmiştir. Yakında ihale edilecektir.

B) Elektrik işi : Bayındırlık Vekâletinin son Yönetmeliğine göre elektrik tesisatının da yeni keşfi İller Bankasınca yaptırılmakta olup keşif bedeli üzerinden mütaahhidine ihale edilecektir.

4. Doğanşehir Kasabası :

A) İçme su işi : İçme su projesi 26. XI. 1952 tarihinde 12 ay müddetle Mühendis Suavi Karaali'ye 2 955 lira bedelle ihale edilmiştir. İlk etüd raporu İller Bankasının 26. XII. 1952 gün ve 25911 sayılı yazısıyla Bayındırlık Vekâleti Su İşleri Reisliğine yollanmış olup Vekâletin mütalâası beklenmektedir.

B) Elektrik işi : Bu kasabanın Hidro - Elektrik tesisatı 1950 yılında İller Bankasınca Tamış Firmasına ihale edilmiş ve bu suretle ikmal edilen tesisatla kasaba ışığa kavuşmuştur.

5. Polat Kasabası :

A) İçme su işi : İller Bankasının 10. V. 1951 gün ve 3671, 8. XI. 1951 gün ve 11613, 11. X. 1952 gün ve 17892 sayılı yazılarıyla üç defa belediyeden projesinin yaptırılması için yetki kararı istenmiş ise de belediyesinden henüz cevap alınmamıştır.

B) Elektrik işi : Doğanşehir Hidro - Elektrik santralinden Polat Kasabasına da enerji verilmesi düşünülerek teşebbüse girilmiş, projesi yapılmış ve Bayındırlık Vekâletince 192 130,34 lira keşif bedeli üzerinden tasdik edilmiştir.

6. Gündüzbey kasabası :

A) İçme su işi : İçme su projesi 12 . X . 1951 tarihinde 2 037 lira keşif bedelle ve 12 ay müddetle Yüksek Mühendis Nedim Dulagil'e ihale edilmiştir. Mütahhit tarafından tanzim olunan rapor Bayındırlık ve Sağlık vekâletlerince onaylanmıştır. 1953 yılında İller Bankasınca ihalesi yapılan Malatya şehri su tesisatı ile birlikte bu kasabanın su işi de halledilecektir.

B) Elektrik işi : Sümerbankın Derme santralinden temin edilmiştir.

7. Pütürge kasabası :

A) İçme su işi : İçme su projesi 12 . X . 1951 tarihinde 12 ay müddetle Yüksek Mühendis Nedim Dulagil'e Bankaca ihale edilmiştir. İlk etüd raporu İller Bankasının 6 . X . 1952 gün ve 17516 sayılı yazısıyla mütalâası alınmak üzere Bayındırlık Vekâleti Su İşleri Reisliğine sunulmuş olup bu mütalâa beklenmektedir.

B) Elektrik işi : Bu kasabanın elektrik tesisatının etüdü yapılarak bir Hidro - Elektrik santrali kurulması uygun olacağı neticesine varılmış ve bu etüd İller Bankasına intikal etmiş olup, iş vekâletimizce takip edilmektedir.

8. Akçadağ kasabası :

A) İçme su işi : İçme su projesi 13 . IX . 1952 tarihinde İller Bankasınca 12 ay müddetle 2 955 lira bedelle Yüksek Mühendis Uygur Kuran'a ihale edilmiştir. İlk etüd safhası ikmal edilmiştir. İlgili vekâletlerin mütalâaları yükleniciye tebliğ edilmiştir ve projesi hazırlanmaktadır.

B) Elektrik işi : Akçadağ kasabası Hidro - Elektrik tesisatı ıslah projesinin tanzimi için İller Bankasınca istenilen 2 000 liranın fondan sarfı ile mezkûr projenin yaptırılması vekâletimizce uygun görülerek 15 . IV . 1953 gün ve 622 - 406 - 42/6867 sayılı yazımızla bankaya tebliğ edilmiştir.

9. İsmetpaşa kasabası :

A) İçme su işi : Malatya İline ait İsale inşaatı yapılırken aynı isaleden alınacak su ile yapılmak üzere projesi hazırlanmış olup belediyesi kendisinin yaptıracağını bildirmiştir.

B) Elektrik işi : Sümerbankın derme santralinden temin edilmiştir.

10. Orduzu kasabası :

A) İçme su işi : Bu kasabanın içme su projesinin bedeli fondan ödenmek suretiyle yaptırılması İller Bankasınca ele alınmıştır. İller Bankası tarafından belediyesinden yetki kararı istenmiş olup, kararın gelmesini mütaakip proje ihale edilecektir.

B) Elektrik işi : Bu kasabanın elektrik tesisatının vücuda getirilmesi için etüdü yapılmış olup, Sümerbankın Derme santralinden beslenmesi en uygun bir şekil olarak tesbit edilmiştir. Bu santral ile mevcut istihlâke ilâveten bu kasabaya da enerji vermek mümkün olup olmadığı tetkik edilmektedir.

11. Darende kasabası :

A) İçme su işi : İsale ve deposu 1950 yılında yaptırılmıştır. Şebeke tesisatı İller Bankasının 1953 yılı programına alınmış olup yapılan keşfine göre boru bedelleri dâhil keşif bedeli 227 540,22 liradır. Bankaca ilân edilmiş olup ihalesi yapılacaktır.

B) Elektrik işi : İller Bankasınca 75 kasaba meyanında Tamış firmasına ihale edilen Hidro - Elektrik tesisatının, tatbikat projesi yapıp 24 . XI . 1952 de Bayındırlık Vekâletince tasdik edilmiştir. Tesisat 31 . XII . 1953 tarihinde ikmal edilip işletmeye açılacaktır.

12. Besni kasabası :

A) İçme su işi : Bu kasabanın birinci kısım su inşaatının, Cevizli membalarının bir toplama odasına akıtılarak bu toplamadan kasabaya kadar olan isale kısmı ikmal edilmiş ve kabulü de yapılmıştır. Cevizli membalarının suları ihtiyacı karşılamadığından bu membalara 11330 metre uzaktaki Küçük Yalangoz memba sularının da yukarıda adı geçen Cevizli membalarının toplamaya isalesi için Bayındırlık Vekâletince tasdikli projesine göre keşif bedeli olan 361 338,01 liranın fondan tahsisi uygun görülerek 18 . II . 1953 gün ve 622-406-42/3091 sayılı yazımızla İller Bankası Genel Müdürlüğüne tebliğ edilmiştir.

B) Elektrik işi : Bu kasabanın 462 090,20 lira keşif bedelli Hidro-Elektrik projesi Bayındırlık Vekâletince tasdik edilmiş ve bu paradan Belediyenin istikraz kabiliyeti olan 167 000 lira düşüldükten sonra geri kalan 295 090,20 lira fondan tahsis edilmiştir. Bu suretle adı geçen

kasabının Hidro-Elektrik tesisi de tahakkuk yoluna girmiş bulunmaktadır.

13. Eski Malatya kasabası :

Elektrik işi : Elektrik tesisatının vücuda getirilmesi için mahallinde etüd yapmak üzere İller Bankasından memur edilecek uzmanın yol masrafı Belediyesinden istenmiş ve gönderilmiştir. Bu kasabasının Elektrik tesisinin Sümerbank'ın Derme santralinden beslenmesinin en uygun bir tedbir olacağı neticesine varılmış ise de bu santral ile istihsal edilen enerjiden mevcut istihlâke ilâveten bu kasabaya da enerji vermek mümkün olup olmayacağı tetkik edilmektedir.

14. Köy içme suyu işleri; en ziyade suya muhtaç köylerden başlanarak muntazam bir program dâhilinde yürütülmektedir. Bu meyanda Hekimhan İlcesinin Kocagözü, Bahçedamı köyleri ile Balaban Bucağı içme su işleri de, 1953 yılı programına alınmak üzere İlçe teklifi yapılmış ve bu teklifler Vilâyet Bayındırlık Müdürlüğünce tetkik edilmektedir.

Köy içi yolları 442 sayılı Köy Kanunu hükümleri gereğince köylünün âmece çalışmalarıyla yapılmaktadır. Kilâyık köy yolunun bu usul ile yapılması Valilikçe ilgililere tebliğ edilmiş olup mevsiminde gerekli kontroller yaptırılacaktır. Kilâyık köyünün İsmetpaşa belediyesi sınırı içerisine alınması için köylü tarafından müracaat vâkı olmuş ve Valilikçe 1580 sayılı Belediye Kanununun 7 nci maddesi hükümleri dairesinde muameleye geçilmiştir. Borguzu köyü tarafından henüz böyle bir müracaat yapılmamış olduğundan durum vilâyetçe incelenmektedir. Besni - Adıyaman yolunda fennî şartlar ve esaslar dairesinde çalışılmakta olup Kâhta yolu inşasına henüz başlanmamış olduğunu ve Bayındırlık Vekâleti 1952 yılı Bütçesinden il ve köy yolları ve köy içme suları için yapılan yardım miktarı ile bu paralarla başarılan işlerin ilişik olarak sunulan cetvelde gösterildiğini saygılarımla arz ederim.

İçişleri Vekili
E. Menderes

Malatya Vilâyeti : 1952 yılında kaza ve merkez nahiyelerine bağlı köylerde yaptırılan içme su tesislerine ait cetvel

Kaza ve nahiyenin ismi	Kaç köyün içme su tesisleri ikmal edilmiş	Kaç köyün içme suyu elde	Gönderilen ödenek miktarı		Harcanan		Gönderilen çimento miktarı Ton
			Lira	K.	Lira	K.	
1 Pütürge	7	2	10 000		8 543	58	58 000
2 Arapkir	17	—	12 241		11 833	41	72 000
3 Darende	11	7	19 672	80	17 321	60	64 000
4 Hekimhan	27	—	10 000		8 904	65	89 350
5 Akçadağ	18	—	10 249	48	7 971	46	40 500
6 Doğanşehir	8	—	10 178	63	9 111	61	75 750
7 Adıyaman	18	10	8 398	92	8 233	60	51 000
8 Kâhta	12	2	9 000		4 874	25	30 000
9 Besni	5	6	16 950	53	12 900		64 000
Kazalarda yapılan iş yekûnu	131	41	106 691	36	89 693	26	544 600
1 Ortaköy nahiye	5	—					27 500
2 İsmetpaşa »	6	2					14 250
3 İspendere »	6	3					23 600
4 Kale »	3	5					10 000
5 Eskimalatya	5	1					34 100
6 Tahir »	6	5					31 040
7 Yazıhan »	7	7					57 000
8 Merkez köyleri ve büz imaline	4	6					126 000
9 Gölbaşı - köyü	1	—					58 750
Yekûn	41	30			224 331	35	382 240
Genel toplam	172	71			314 024	55	926 840

Beyanı :

Bakanlıkça köy içme sularına yapılan yardım	366 500 00
1951 yılından devir edilen	+ 13 514 10
Toplam	380 014 10
1952 yılında yapılan sarfiyat	314 024 55
1953 yılında devir edilen	65 989 55

Malatya Vilâyetine 1952 yılında Bakanlıkça il ve köy yolları inşaatı ve onarımı

Sıra No.	Yolun adı	Uzunluğu	İş yeri Km.	Keşif bedeli	
				Lira	K.
A) İl yolları :					
1	Gölbaşı - Besni Ka. Adıyaman	56+000	6+000 - 16+000	472 880	
2	» » » »	56+000	16+000 - 56+000	400 000	
3	» » » »	---	6+000 - 56+000	21 500	
4	» » » »	---	5+000 - 30+000	26 191	40
5	» » » »	---	Köprü onarımı	14 339	72
6	» »	30+000	22+000 - 26+000	8 480	67
7	» »	---	0+000 - 28+000	55 898	50
8	Doğanşehir D. Y. iltisakı	5+000	0+000 - 5+000	19 951	
9	» » köprüsü	---	Köprü	5 608	
10	Malatya - Elâzığ K. Pütürge	78+000	0+000 - 6+000	55 920	
11	» » » »	78+000	Menfez	19 499	34
12	» » » »	78+000	25+000 - 60+000	23 599	
13	Garaj inşaatı	---	---	14 709	77
14	Malatya - İsmetpaşa - Celikan Adıyaman yolu	120+000	50+000 - 90+000	12 460	
15	Tahir - Şotik	---	8+000 - 20+000	5 655	02
16	Besni Dut yolu	---	---	4 526	50
17	Pütürge - Keferdiz	99+000	99+000	13 115	42
18	» »	---	95+000	7 354	24
19	Malatya - İsmetpaşa	---	2+000 - 8+000	18 480	
B) Köy yolları :					
1	Celikân - Koçali	120+000	70+000 - 90+000	3 543	
2	Darende - Elbistan	---	---	1 002	
3	İsmetpaşa - Küllü yolu	---	---	4 521	80
4	Doğanşehir - Polât yolu	---	0+000 - 8+000	10 007	40
5	Koçali - Adıyaman	---	50+000 - 70+000	3 543	
6	Arapkir - Anberge - Karahüyük - Arapkir	---	---	12 074	
7	Malatya - Adıyaman Y. Köprüsü	---	60+000	8 301	04
8	» » » »	---	65+000	9 215	66
9	» » » »	---	112+000	11 842	46
10	Besni - Keysun yolu	---	7+000	6 955	11
11	Darende - Köyükale köprüsü	---	---	2 001	27
12	Akçadağ - Kellar yolu	---	0+000 - 5+000	5 194	67
13	Malatya - İsmetpaşa - Ortaköy	---	2+000 - 8+000	5 000	
14	30 - 40 lık büz	---	---	4 031	

için yapılan yardım ödeneğinden sarfedilen para miktarını gösterir cetveldir.

İhale bedeli		Emanet bedeli		1. III. 1952 - 28. II. 1953 e kadar sarfiyat		Düşünceler
Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	
301 261				121 040	43 [*]	İnşaat ikmal edilmiştir.
287 400				38 183	14 [*]	İnşaat devam etmektedir.
		21 500		20 916	50	Stablize nakli, ferşi ve yol tamiri
		26 191	40	8 338	42	60 - 70 lik büz imali ve ferşi
12 447	11			4 877	12	Kâhta Cendere köprüsü onarımı
8 142	53			7 506	11	Heyelân ıslahı
		55 898	50	41 201	58	Stablize nakli, ferşi, hendek açılması
		19 951		16 819	77	Stablize yol tamirâtı
		5 608		5 546	03	Köprü inşaatı
		55 920		65 284	98	Toprak tesviyesi ve stabilize yol inşaatı
		19 109	35	9 939	36	Menfez inşaatı
		23 599		23 599	85	Toprak tesviyesi ve stabilize
		14 709	77	14 079	89	İnşaat ikmal edilmedi
		12 460		12 429	75	Onarma
		5 655	02	5 617	75	»
		4 526	50	4 509		»
12 984	27	—		12 984	27	Keferdiz köprüsü inşaatı
7 180	70	—		7 275	35	Ağvan köprüsü inşaatı
15 708		—		12 767	64 [*]	Stablize
				432 986	94	
		3 543		2 962	87	Onarım
		1 002		949		»
		4 521	80	4 342	97	»
		10 007	40	9 961	85	»
		3 543		2 977	40	»
		12 074		12 033	47	»
7 969		—		3 124	88 [*]	Abdülharap köprüsü inşaatı
8 340	17	—		3 244	30 [*]	Bulam köprüsü inşaatı
10 895	01	—		9 910	55	Pirim köprüsü inşaatı
6 875		—		6 816	01	Çalğaç köprüsü inşaatı
		2 001	27	1 971	80	Kötükale köprüsü onarım
		5 194	67	5 192	50	Onarma
		5 000		4 780	86	»
		4 031		1 245	20	»
				69 513	56	

B : 79 8.5.1953 O : 1

Beyanı :

İl yollarına sarfiyat	432 968	94
Köy yollarına sarfiyat	69 513	56
Malzeme ve müteferrik mas.	158 826	32
	<hr/>	<hr/>
	661 308	82
	<hr/>	<hr/>

1952 yılında Bakanlıkça yapılan yardım miktarı	964 700	
Muhtelif fasillara aktarma	21 580	
	943 120	
1951 yılından devir edilen	+ 17 320	
	960 440	
1952 yılında yapılan sarfiyat yekûnu	661 308	82
	299 131	18
[*] sözleşme ile bağlı bulunduğumuz işe karşılık olarak	268 676	18
Kalan miktar	30 455	
Bakanlıkça tahsis edilecek yol makineleri karşılığı olarak alıkonan	235 500	
Bugüne kadar tahsis edilen makineler karşılığı	174 919	
Kalan miktar	60 581	

2. — *Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan'ın, Tekirdağ'ın imar işleri hakkında mahallinde yaptırılan tetkikata ait müfettiş raporunun ne vakit bildirileceğine, gümrük muafiyetinden faydalanılmıyarak yüksek fiyatla su boruları satın alınmasının ve hastane inşaatında betonarme işlerinin yüksek fiyatla verilmesinin suiistimal olup olmadığına dair sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoglu'nun yazılı cevabı (6/1023)*

11 . IV . 1953

T. M. M. Meclisi Başkanlığı Yüksek Katına

Aşağıdaki suallerimi yazılı olarak Bayındırlık Vekilinin cevaplandırmasını rica ederim.

1. Tekirdağ imar işlerinde gördüğüm suçları vekâlete madde madde bildirmiştim. Vekâletin 14 . II . 1953 ve 85 numaralı cevabının 13 ncü maddesinde müfettişlerinin mahallinde tetkikat yaptırıldığı neticesinin bildirileceği temin edildiği halde bugüne kadar bildirilmemiştir. Müfettiş raporu eksiksiz ve retüsusuz ne zaman bildirilecektir?

2. Bu tahkikata bağlı İstanbul'dan taahhütlü raporumla beş maddenin tetkikını da istemiştim. Bilhassa Gümrük Resminden muaf olan

su borularının bu imkândan faydalanılmıyarak piyasa fiyatlarından da çok yüksek metresini 8 lira 25 kuruşa kadar alması ve hastane inşaatında betonarme inşaatını yüksek, vahidi fiyatla verilmesinden binalarla mütenasip olmayan binbir direk sergisi halinde lüzumundan kat-kat fazla inşaat kanunu gibi gösterilen kılıflarına uydurulmuş suiistimal değil midir?

3. Vali, il başkanı ve valinin kurduğu eski Daimi Encümen âzalarından aylıklı mübâyaa vekil harçları ile maksatlara göre 1952 tahsisatının kıymetlendirilmemiş ziyan edilmiş olduğu inkâr edilemez. 1953 tahsisatının heder edilmesinin için ne düşünüyorsunuz Ne tedbir aldınız?

4. 25 . II . 1953 Meclis tutanağında vekâletinize ait mâruzatımda temsil ettiğim vilâyetin durumunu tafsilen arz etmiş şimdiye kadar vekil ayağı basmamış durumu gözle görülmenin zaruri olduğunu arz etmiştim. İşler işten geçmeden bu dâvetimi kabul etmeyecek misiniz? Ediyorsanız tarihi ne vaktittir?

Tekirdağ Mebusu
Şevket Mocan

T. C.

Bayındırlık Bakanlığı
Hususi Kalem Müdürlüğü
Sayı : 242

7 . V . 1953

B. M. Meclisi Reisliğine

Ankara.

14 . IV . 1953 gün ve 6/1023/5111/11263
sayılı yazılarınız karşılığıdır :

Tekirdağ imar işleri hakkında mahallinde yaptırılan tetkikata ait müfettiş raporunun ne vakit bildirileceğine, Gümrük muafiyetinden faydalanılmıyarak yüksek fiyatla su boruları satın alınmasının ve hastane inşaatında betonarme işlerinin yüksek fiyatla verilmesinin suiistimal olup olmadığına dair Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan tarafından verilen yazılı soru önergesine hazırlanan cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Bayındırlık Vekili
K. Zeytinoğlu

Tekirdağ imar işleri hakkında mahallinde yaptırılan tetkikata ait müfettiş raporunun ne vakit bildirileceğine, gümrük muafiyetinden faydalanılmıyarak yüksek fiyatla su boruları satın alınmasının ve hastane inşaatında betonarme işlerinin yüksek fiyatla verilmesinin suiistimal olup olmadığına dair Tekirdağ Mebusu Şevket Mocan tarafından verilen yazılı soru önergesi aşağıda cevaplandırılmıştır :

1. Tekirdağ imar işlerinde görülen kusur ve noksanlar hakkında vekâletime yazdığınız 14 . XI . 1952 ve 4 . I . 1953 tarihli mektuplarınız üzerine keyfiyet mahallinde müfettiş vasıtasıyla tetkik ettirilmiş ve tetkikat neticesi tarafınıza 13 . IV . 1953 gün ve 211 sayılı yazımızla bildirilmişti.

Yazılı sorunuzun mektubumuzu almadan verilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu yazımızda bildirilen tetkikat neticelerini aşağıda tekrar arz ediyorum :

a) Tekirdağ - Barbaros you :

63 863 lira keşif bedelli olup mütaahhit Murat Yenice ve Hakkı Sarıcalı'ya ihale edilerek ikmal edilmiş olan işin muvakkat kabulü yapılmış olup iyi durumda olduğu ve yolun tamamen kumlu olup hiçbir yerde çukur bulunmadığı mahallinde görülmüştür. Esasen katı kabule kadar yolun bakımı mütaahhide ait bulunmaktadır.

Bu yolun ihale harici bırakılan kısımlarına da emaneten stabilize malzeme serilmektedir. İhale ve emanet işlerine ait bütün formalitelerin mevzuata uygun olarak yapılmış olduğu dosyaların tetkikinde görülmüştür.

b) Çorlu - Ereğli yolu :

Bu yolun muhtelif kısımlarında blokaj yapılması 41 208 lira keşif bedeli üzerinden emaneten yapılmıştır. Blokaj üzerine ayrıca 5 santim kum serilmiş olduğundan motörlü vasıtalar rahatça ve oldukça süratle gidebilmektedirler.

Yolun heyeti umumiyesi blokaj olarak yapılmış olduğundan müstakbel bir şosenin temclini teşkil edebilmesi için lüzumlu bir imalat olarak mütalâa edilmiştir. Bazı yerlerdeki küçük çöküntüler ise bugünkü motörlü ağır vasıtaların sıkleti karşısında tabii görülmüştür.

c) Şarköy - Malkara yolu :

78 316,68 lira bedelle mütaahhit Murat Yenice ile Hakkı Sarıcalı'ya ihale edilmiştir. Mukavele tarihi 13 . IX . 1952 olup inşaat müddeti 10 aydır.

Yapılan iş iki menfez ile büz ve taş ihzaratıdır. Yol heyeti umumiyesinin her nevi vesait geçit verdiği ve halen otobüs ve kamyonların işlediği anlaşılmıştır. Mevzî bazı çöküntüler blokaj bir yol için tabii görülmüştür.

Kırma taş şose halinde bulunan Şarköy'e yakın kısımdaki etüdler mevcut ise de bakım teşkilâtı yolun heyeti umumiyesini ıslâh etmekte olup Bayındırlık kamyonları da yolu kumlamaktadır. Taahhüt işi henüz mebedinde olup ihzarata devam edilmekte ve yol üzerinde geçide mâni bir halde görülmemiştir.

d) Emirali Köprüsü :

29 100,95 lira bedelle mütaahhit Mehmet Ardeş'a ihale edilmiştir. İhaleye esas olan bindirme giriş sistemli bir ahşap köprü tipidir. Şarköy ciheti ayağının çatlak olduğu bu ihaleden sonra anlaşılmıştır.

Köprüden bugün en ağır vasıtalar dahi geçmekte ve köprü de her hangi bir arıza meydana gelmemiş ise de bu köprünün takviyesi için gerekli tedbirler alınmakta olduğu yeniden betonarme bir köprünün 1953 yılında yapılması da bütçe imkânlarına göre düşünülmektedir.

e) Tekirdağ - Hayrabolu yolu :

194 000, 11 lira ihale bedeliyle mütaahhit Murat Artaç ve Taçettin Özyalçın'a ihale edil-

miştir. Mukavele tarihi 10 . IX . 1952 olup mütaahhit taş ihzaratı yapmaktadır.

d) Malkara - Şarköy ve Şarköy - Mürefte yollarına ayrılan paradan 138 bin kesilerek Malkara ilçesine köy yollarına köprü yapılması suretiyle üç senelik mesai programına aykırı hareket edilmesi:

Program dışı olan işler 74 350,37 liralık köprü işleri ile 52 430,21 liralık yol işleridir. Program harici olan işler yalnız Malkara İlçesinde olmayıp diğer ilcelerde de mevcuttur.

Malkara İlçesinde köprüler 9 aded olup yekünü 55 220,24 lira tutmaktadır. 52 430,21 liralık yol işi ise tamamen diğer ilcelerde dir.

Programda yapılan bu değişikliklerin umumi ödeneğe nazaran % 5 raddesinde bulunması ve yapılan köy yollarında geçit temini maksadına mâruf ve yerine masruf olmasına rağmen programların vaktiyle ihtiyaca uygun olarak yapılmaması ve kanunen bu gibi değişikliklerin ancak vekâletin muvafakat ve müsaadesiyle yapılması lâzımgelirken bu hususa riayet edilmemiştir.

Program harici olup emaneten yapılan yol ve köprü işlerinde 2490 sayılı Kanununun 50 nci maddesine göre emanet komisyonları teşkil edilmiş ve inşaat komisyonlar vasıtasıyla yapılmıştır.

Taşaron bulmak müşkülâtı malûm bulduğundan Malkara'daki emanet komisyonu da müteşebbis bâzı kimseleri Taşaron olarak kabul etmiştir.

f) Saray köprüsü :

Bu köprü mütaahhidi tarafından betonarme olarak ikmal edilmiştir. Köprü mevcut tiplere uygun olarak ve lüzumlu mukavemeti haiz olarak yapılmıştır.

Köprünün ilk kabul muayenesi henüz yapılmamıştır. Bu köprü zamanında ikmal edilmediğinden Saray Kazası halkı çok müşkülât çekmiş ise de bu idarenin ihmalden değil bilâkis mütaahhidin fena iş yapmasından ve Bayındırlık Müdürünün yapılan ayakları yıktırması olmasından ileri gelmiştir.

g) Tekirdağ Tüberküloz Hastanesi inşaatı:

İnşaat Tekirdağ'ından nakledilen Askerî Tümen kışla pavyonlarında yapılmakta olan tâdilât işidir.

446 151.50 lira bedelle mütaahhit Murat Ortaç ve Tacettin Özyalçın'a. 12 : VI . 1952

tarihinde ihale edilmiştir. Bu işte ferbeton döşemelerin çürüklüğü görülerek sökölüp yenden betonarme döşeme ve tavan yapılmasına karar verilmiştir.

İnşaata kışa rağmen havalanın müsaadesi nispetinde devam edilmiştir. Bu inşaatta yalnız mevcut duvarlardan istifade edilebilmiş ve bir kısım değil duvarlarda teşkilât sebebiyle yıkılmış ve yeniden yapılmıştır. Bina inşaatı gerek malzeme ve gerekse işçilik bakımından iyi durumda görülmüştür. Bu inşaat hakkında Tekirdağ Belediye Reisi ile Mustafa ve Ali ustaların şikâyetleri de ayrıca tetkik olunmuştur.

Mustafa usta üç işin kusurlu olduğunu söylemektedir. Tavan sıvalarında az çimento kullanıldığı, betonarme kalorifer kanalı duvarlarında çakıl olarak eski beton kırıklarının karıştırıldığı, tuğla duvar inşaatının atışmana fazla geçirildiği.

Ali usta : Tavan sıvasının kireç harç 200 Kg. çimento karıştırılmak suretiyle yapıldığını başka bir kusurlu iş olmadığını bildirmiştir.

İnşaat sürveyanı ise sıva harçlarının şartnameye uygun olduğunu beyan etmiştir. Yapılmış olan tavan sıvalarından prizini ikmal eden tavanlar muayene olunmuş ve bu sıvaların iyi kalitede olduğu görülmüştür.

Esasen birkaç sene evveline kadar yapı ve imar işlerimizde tavan sıvaları için bir metre küb kuma 0,250 m 3 sönmüş kireç ve 100 kg. çimnto konulan harç kullanılmakta idi, bu toza alışık olan daire müteahhit ve ustaların şartnamedeki tavan sıvası tozuna uymamaları kasdi değildir. Fazla olarak fiyat farkı da hesap edilerek kesilmiştir.

Tuğla inşaatın atışmana fazla geçirilmesi vârit görülmemiştir, çünkü eski binaların rölevesi mevcut olup daima kontrolü mümkündür. Bundan başka henüz atışmana da bu işler geçirilmemiştir. Eski betonların ehemmiyetsiz mevkilerde grobeton çakılı olarak kullanıldığı vârit görülmüştür. Çünkü hedmiyat bakiyesi eski grobeton parçaları idarece çakıl olarak mütaahhide devrolunmuş ve bu hususta birde tutanak yapılmıştır.

Bunda bir mahzur olmadığı anlaşılmaktadır, çünkü yapılan betonlar iyi durumdadır. Ve istihkaklar ona göre verilmiştir.

h) Hastane müteahhidi Murat Ortaç ve

Tacettin Özyalçın'a verilmiş olan ehliyet belgesine göre : Evvelce 600 000 liralık Malatya Erkek Sanat Enstitüsü Tesviye Atelyesi inşaatı yapmış olup Millî Eğitim Bakanlığının belgesini haizdir. Bu itibarla Tekirdağ Verem Hastanesi inşaatı taahhüt işine kabulünde valinin bir himayesi mevzu bahis görülmemiştir. İhaleye 7 mütaahhit iştirak etmiş ve yüksek tenzilat yapılmıştır. Aynı mütaahhidin aldığı köy içme sularının ihale bedeli 116 941,50 liradır. Bu fiyat halihazır rayicine uygun görülmüş ve ihale kapalı zarf usulüyle yapılmıştır. Aynı mütaahhitlerin üçüncü işi Hayrabolu - Tekirdağ yoludur. Bu işin ihalesi de mevzuat hilâfına bir muamele görülmemiştir.

Bu mütaahhidin yapmakta olduğu işler Bayındırlık Müdürlüğünce teknik icaplara göre murakabe edilmektedir.

Yapılan soruşturmadan valinin teknik hususta müdahale etmediği anlaşılmıştır.

i) Tekirdağ Belediye Reisi Alâattin Koşar, Tekirdağ Hastanesi inşaatında bir yolsuzluk olup olmadığını bilmiyorum ancak bu inşaatta çalışmış olan Tekirdağ ustalarından Mustafa Gökçen'in mütalâasının alınması muvafık olur demiştir.

Tekirdağ - Barbaros yolunun ise (şose manzarasını arzetmeyip yeni yapıldığı halde bozuk ve çamurlu durumda olduğunu) söylemiştir.

Mustafa Gökçen, Ali Usta; inşaat çavuşu Mustafa Demir'den yapılan soruşturmaların sonucunda; hastane inşaatında kullanılan kireç harcında, çimento harcında esaslı bir ölçüye istinat edilmediği ve göz kararı yapıldığı ve takriben 1.00 m³ kuma 0.40 m³ sönmüş kireç ile kireç harcı ve buna 100 kg. çimento ilâvesiyle tavan sıvası harcının teşkil edildiği anlaşılmıştır. Bununla beraber yapılan sıvalar incelenmiş olup düzgün ve sağlam oldukları, çok iyi priz yaptıkları görülmüştür.

Hayrabolu Belediye Reisi Ali Çakır (ilce lerinde şimdiye kadar bayındırlık işi yapılmadığını ve bu defa ihale olunan Tekirdağ - Hayrabolu yolunun Hayrabolu'dan başlaması suretiyle 15 - 20 köyün muvasalasının sağlanmasını istediklerini ve bu işlerde yolsuzluk olup olmadığını bilmediklerini) bildirmiştir.

Hayrabolu Demokrat Parti Reisi İhsan Korkmaz ise (Hayrabolu - Tekirdağ yoluna Hayrabolu'dan başlanılmasını istediklerini ve

vilâyetin tahsisatı diğer ilcelere fazla verdiği ne üzüldüklerini, bundan sonra ilcelerine daha fazla tahsisat verilmesini, inşaat işlerinde yolsuzluk olup olmadığından malûmatı olmadığını) beyan etmiştir.

Saray Belediye Reisi Enver Malkaç (ilce hududu içindeki nafia işlerinin zamanında yapıldığını ve hiçbir suretle şikâyeti mucip bir hal olmadığını) söylemiştir.

Saray D. P. Reisi İlyas Demir (Saray köprüsünü mütaahhit noksan malzeme ile yaptığı için vilâyete şikâyet ettiğini ve bunun üzerine bayındırlık müdürünün mahallinde tetkikat yaparak noksan gördükleri işleri yıktırdığını ve bundan sonra yapılan işlerin şikâyet edilmeyecek şekilde yapıldığını ve başkaca şikâyeti olmadığını) bildirmiştir.

Çorlu D. P. Başkanı ile İstanbul'da olduğundan görüşülememiş, telle tekit edilen yazıya cevap vermemiştir.

2. Yukarda 1 nci maddenin (H) bendinde arzedildiği gibi içme su boruları keşfi, mahallî rayice göre 117 000 lira olarak tanzim edilmiştir.

Bu keşifte 45.000 aded sırlı künk ve 13.500 metre 1 1/2 inç ve 1.500 metre 2 inç demir borunun teslimi meşruttur ve boruların fiyatı 1 1/2 inç boruların metresi 530 kuruştan, 2 inç boruların metre tülü 630 kuruştan konulmuştur.

İhale kapalı zarf usulüyle yapılmış olup gerek ihalede, gerek fiyatların tesbitinde bir usulsüzlük veya suiistimal tesbit edilmemiştir. İhtiyacın zamanında karşılanması bakımından bunların iç veya dış piyasadan satın alınması hususunda vilâyet encümenleri yetkilidir.

Keza hastane inşaatı tamamen teknik esaslara göre, mevcut keşif ve projesine uygun olarak yapılmıştır.

Bu inşaatda eski kışla pavyonlarının yalnız mevcut duvarlarından istifade edilmiş olup bütün pavyonlarda betonarme döşeme ve tavan ve ahşap çatı yeniden yapılmıştır. Yapılan betonarme inşaat tamamen teknik zaruretlerin icabıdır.

549 989,52 lira keşif bedelli olan bu işe 7 tâlip iştirak etmiş ve en fazla tanzilat yapan ve evvelce 600 000 liralık Malatya Erkek Sanat Enstitüsü Tesviye Atelyesi inşaatını taahhüt

ve ikmal etmiş bulunan ehliyeti mevcut bir mütaahhide ihale edilmiş bulunmaktadır.

Bu itibarla bu işin de gerek ihalesinde, gerekse inşaatın seyrinde bir suiistimal veya şahsi kayırma hareketi görülmemiştir.

3. Özel idare mevzuatı, vilâyetlerin mahalli hizmetlerinin umumi meclislerce tanzim edilecek programa ve bütçeler dâhilinde, daimî encümenlerin yetkisi ve murakabesi dâhilinde tedvirine âmir bulunmaktadır. Ayrıca yol programlarının tasdik ve tatbikının murakabesi vekâletimizce takip edilmektedir.

Tekirdağ Vilâyetinin 1952 yılı programında mahalli icaplara göre lüzumlu görerek yaptığı ve fakat vekâlete teklif ve tasdik ettirmediği değişiklikler için tekrür etmemesi hususunda nazarı dikkati çekilmiştir.

1953 yılında murakabe teşkilâtı kuvvetlendirilerek vilâyetlerin program dâhilinde çalışmalarını daha yakından takip edilecektir. Ayrıca, vilâyetlerde emanet işlerde taşaron çalıştırılması ve işlerin 2490 sayılı Kanun hükümlerine göre ihale suretiyle veya bizzat idare elinde mevcut vasıta ve personelden faydalanmak suretiyle emaneten yapılması hususu vilâyetlere tamim edilmiş bulunmaktadır.

4. Merkezdeki işlerden fırsat ve imkân buldukça yurdun her köşesini bizzat ziyaret etmek ve işler üzerinde gerekli murakabe ve tetkikleri yapmak vazifelerimiz arasında bulunduğu cihetle bu hususta hiçbir fırsat kaçırılmamaktadır. Bu meyanda Tekirdağ Vilâyetinde de 1952 yılının Temmuz ayı içerisinde uğruyarak ilgili lerle temas edip gerekli tetkikatta bulundum ve bu seyahatıma ait notlarla ilgili dairelere gerekli talimatı verdim.

Bulacağım ilk imkânda Trakya bölgesine ve bu meyanda Tekirdağ'ını tekrar ziyaret etmek arzusundayım. Ancak iş hacmimizi göz önünde bulundurarak şimdiden bir tarih tesbit etmeye imkân olmadığı da izahtan varestedir.

3. — *Ordu Mebusu Naşit Fırat'ın, İnebolu limanının inşaatına ne zaman başlanıldığına, bugüne kadar yıl itibariyle sarfedilen paraların miktarı ile limanın hangi tarihte ikmal edilmiş olacağına, inşaat projesinde değişiklik yapıp yapılmadığına ve 1 Mart 1953 günü vuku bulan fırtınadan tesislere bir zarar gelip gelmediğine dair*

sorusuna Bayındırlık Vekili Kemal Zeytinoğlu'nun yazılı cevabı. (6/1029)

14. IV. 1953

B. M. M. Yüksek Riyasetine

Aşağıdaki sorularımın Bayındırlık Vekâletine yazılı olarak cevaplandırılması hususunda gerekli işlemin yapılmasını saygı ile rica ederim.

Ordu Milletvekili
Naşit Fırat

1. İnebolu limanının inşaatına hangi tarihte başlanmıştır?
2. İnşaatın başladığı tarihten bugüne kadar yıl itibariyle sarfedilen paraların miktarları nedir?
3. Bu liman hangi tarihte ikmal edilmiş olacaktır?
4. Liman ikmal olunduğu zaman limanda kaç gemi barınabilecek ve rıhtımına kaç gemi yanaşabilecektir?
5. Limanın inşaat projesinde şimdye kadar her hangi bir değişiklik yapılmış mıdır? Yapılmışsa ne maksatla yapılmıştır?
6. 1 Mart 1953 günü Karadenizde husule gelen fırtınadan bu limanda yapılmış olan tesislerde bir zarar vukua gelmiş midir? Gelmiş ise derecesi ve miktarı nedir?

T. C.

Bayındırlık

Hususi Kalem Müdürlüğü

6.5.1953

Sayı : 240

B. M. Meclisi Reisliğine

Ankara

16.4.1953 gün ve 6/1029/5123/11291 sayılı yazılarımız karşılığıdır.

İnebolu Limanının inşaatına ne zaman başlanıldığına, bugüne kadar yıl itibariyle sarfedilen paraların miktarı ile limanın hangi tarihte ikmal edilmiş olacağına, inşaat projesinde değişiklik yapıp yapılmadığına ve 1 Mart 1953 günü vukubulan fırtınadan tesislere bir zarar gelip gelmediği hakkında Ordu Mebusu Naşit Fırat tarafından verilen yazılı soru önergesine hazırlanan cevabın ilişik olarak gönderildiğini saygılarımla arz ederim.

Bayındırlık Vekili
K. Zeytinoğlu

İnebolu Limanının inşaatına ne zaman başlanacağına, bugüne kadar yıl itibariyle sarfedilen paraların miktarı ile limanın hangi tarihte ikmal edilmiş olacağına, inşaat projesinde değişiklik yapıp yapılmadığına ve 1 Mart 1953 günü vukubulan fırtınadan tesislere bir zarar gelip gelmediği hakkında Ordu Mebusu Naşit Fırat tarafından verilen yazılı soru önergesi aşağıda cevaplandırılmıştır.

1. İnebolu Liman inşaatının birinci ihalesi 4870 sayılı Kanunla verilen yetkiye dayanılarak 13.V.1946 tarihinde ve ikinci ihalesi de 5241 sayılı Kanunla verilen yetki ile 31.III.1949 tarihinde yapılmıştır.

2. Bu inşaat için (1946 - 1952) yıllarında sarfedilen paralar şunlardır.

Yıllar	Yıl içinde sarfedilen paralar
1946	349 208,34
1947	465 220,29
1948	52 991,06
1949	1 299 307,66
1950	1 605 776,21
1951	1 352 463,03

Yıllar

1952

Yıl içinde sarfedilen paralar

1 203 761,17

6 328 727,76 liradır.

3. Sözleşmesi hükümlerine göre inşaat 31.XI.1953 tarihinde ikmal edilmiş olacaktır.

4. Limanda (7,00) metre su derinlikte olmak üzere 90 metre tulünde ve 4 metre su derinliğinde olmak üzere de 100 metre tulünde yanaşma yeri olarak rıhtım inşa edilmektedir. Liman dahilinde (2500 - 3000) tonluk iki adet ve (100 - 250) tonluk motorlardan (20) adet barınabilir.

5. Projesine göre mevcut (180 m.) tulündeki dalgakıran (300 m.) temdidi derpiş edilmiş olup mahfuziyetin artırılması maksadıyla bu tulün 100 metre daha uzatılmasına karar verilmiş olduğundan halen dalgakıran 400 metre tulünde olmak üzere inşa edilmektedir.

Bundan başka liman projesinde başkaca bir değişiklik yapılmamıştır.

6. Karadenizde 1.III.1953 tarihinde hulesule gelen fırtınada liman inşaatında kayda değer bir hasar ve zarar vukua gelmemiştir.

DÜZELTİŞLER

Sayfa	Sütun	Satır	Yanlış	Doğru
20	1	23	E bendinin	e bendinin

29 ncu sayfadaki (Düzeltilişler) kısmının 4 ncu satırından sonraki düzeltilişler (68 e ek) basmayazıya ait olmayıp tutanağın esas metnine aittir.